قانون الرشاد ترجمهٔ
اخلاق السلطنة
لزكى

خيريه نابى

ای خامه کرچه ناتوانسن • ظاهرده خموش وبی زبانسن • استاد
النه کیرنجه اما • ایلرسنی عندلیب کویا • اولورسن اودم ترانه پرداز
• هر نغمه‌ك ایدر بیان صدراز • ویرردله اول ترانه حالت • مانند
صفیر مرغ جنت • ایلر او نوای عاشقانه • نی کبی اثر صماخ جانه •
کل امدی سرورده ایله اغاز • اول بلبل طبعله هم اواز • چون
حمد خدا ایله ترنم • لازم ایده جمله بی تقدم • اول خدمته امدی
ابتدا ایت • درکاه خدایه چوق ثنا ایت • پس تصلیهٔ رسول وآله
اقدام ایله زیب ویر مقاله

خدایا سن اول پادشاه • مستقل حکم بی چون وچرا • وسلطان
مطاع الامر نافذ القضاسن که مضمون منشور قدرتك یفعل الله
ما یشا • ومدلول احکام حکمتك تؤتی الملك لمن تشادر • فرمان
فرمایی بی توقفسن که استقلال دادوستده مداخلهٔ مشتشار
وندیم برطرف • ممالك بخشایی بی تکلفسن که بحر بی پایان جبروتك
یاننده معمورهٔ جهان ساحل دریاده پارهٔ خذف • نه ضبط وربط
هنرده هزار عالمده تدابیر حکمایی تجربه امورنا احتیاجك • ونه
رتق وفتق مصالح اجناس امم‌ده اصالت واستقلال ایله عروز •
وابتهاجك وار • نه قانون حکمتکه هیچکسده زهرهٔ اعتراض
متصور • نه مضمون مشیتکدن برفرده امکان اعراض میسر •

صحایف

صحایف خلق وتکوینك مسطرهٔ حکمتا اوزره مسطوره چار جهت
عوالم دنیا واخرت اثار عدل شاملکله معموره • کردکارا اعضای
الف ثناکه اتکا اولنمسه طی بوادیٔ مدعایه کیرلمز • سهوا ترك
اولنسه سرمنزل مراده ایرلمز • طومار نعت رسول مجتبی • وهر زمدیح
العبا • دخی تعویذ کلهکوشهٔ ناطقهٔ سخنسرا • قلنمسه طوارق
عوایقدن روی سلامت کورلمز شعر احمد الله واهب الامال •
دایما بالغدو والاصال • واصلی علی النبی الامین • وعلی اله هداة
الدین اما بعد بو جواهر شعشعه پاش نصایح شبچراغ خاصیتکه
هر بری نهار وظلام غفلته مشعل راه هدایت اولمغله شایستهٔ
خزانهٔ فهم کادکهٔ ادایان جاه دولتدر • بوسمت بلغا پسند اوزره
کشیدهٔ سمط سطور اولمغه باعث بو اقاویل ومباحث المشددکه
نویسندهٔ این سواد قاضی نرکسیٔ نامراد پیرایهٔ جمال استعداد
اولان حلیهٔ فضل خداداد ترتیبنه اشتغالی لازمهٔ قابلیت
مادرزاد بیلوب اوائل سن وسالدن بو حاله کلنجه نقود سعی
جمیلی تکمیل اسباب معارفه صارف اولمغله مرام سخنوری یه
نائل • خصوصا فن دلپذیر انشاده خواجهٔ جهان کبی مرتبهٔ تمیز
واشتهاره واصل اولمش ایکن • بو دور مقبول الطوره منتهی
اولنجه اکثر ازمنه ده سررشتهٔ حل وعقد مناصب علمیه دست
شیرینکاران وزردوزان طرفه نقش دستکاه رد وقبوله
دوشمکله نسیج کالایی معصیت ایچون ترتیب تار وپود جاه
وماله اقتدار برطرف اولوب دستانداز ستم پیشکان بی انصاف

بو العجب کردار ایله ادوات انتظام حال ارباب فضل وکمال شکسته
وصدپاره اولدوغی جهتدن تدارك مابه العیش تشویشندن تخلیص
دل وجانه امکان اولمامغله اظهار قوت کاملهٔ سخن طرازی یه
زمان بولنمامشیدی بیت هنر بمجرد ایان ازام شکسته دلم ٭
کجا روم بتجارت بدین کساد متاع ٭ القصه ارزوی تك وپوی
میدان کفت وکوی خاطر زارنا اسوده دن اخراج ایدوب کوشه
نشینی زاویهٔ قرار ویولمشیدی وبرفحوای قطعه کرجرم هنرمایهٔ
این کجرو شیهاست ٭ سوکند بجان توکه ازبی هنرانم ازلاف هنر
توبه ولاحول زدانش ٭ زانسان که دلت خواهد من بعد چنانم
اندیشهٔ بی مال نکته سنجی وخیال ٭ خام سخنپروری دن بالضروره
وسوسهٔ اختیار فراغ ردیاب خانهٔ دماغ اولوب بیت کردم ز
شراب ناب توبه از کودهٔ ناصواب توبه ٭ مصداقنجه پیمانهٔ
چشنیٔ صهبای معارف وجرعه فشانیٔ ملاوفهٔ لطایفدن اجتناب
بابنده تابع مقتضای روزکار سفله نواز یاران دوست اهل
دشمن اولمق واجبهٔ ذمت همت بلنمشیدی شعر علمارایت العلم
لیس بنافع ٭ فلا قدره یعلو ولا قدره یغلی ٭ تجاهلت بین الناس
لاعن جهالة ٭ ولکن رجاءً ان یعززنی جهلی قطعه زجور دور
ستمکار وروزکار لئیم ٭ نشسته اند بخون نکته پروران فهیم
زمانه سفله نواز وسپهر دون پرور ٭ هنروران شده درماندهٔ
عذاب الیم ٭ بو وجهله امتداد فصل الشتاء فساد جویبار
نشاط عالمیانه باعث انجماد ایکن اتفاقا مصرع رسید مژده که

ایام

ایام غم نخواهد ماند اثار نوبهار فیض کردکار ظاهر وبدیدار اولوب
خورشید فایض الانوار فضل کریم پروردکار برج حمل توفیقدن عرض
دیدار تابدار ایتمکله یعنی سعادتلو وعظمتلو پادشاهم ادام الله ایام
الدولة فی سماط عزته ما ابتهج الدهر بدکائه وغرته هوادیمن واقبال
ایله سایه انداز تختکاه اجلال اولمغله عامهٔ کائناته بلکه جماد ونباته
افاضهٔ حالت حیات واعطاء قوت جنبش وحرکات ایلدی بیت
جهان برتازه رونق بولدی برروح مصورله ٭ عجبمی تازلنسه داستان
ماه کنعانی ٭ نتیجهٔ سخن اول شهریار عدل ایین سرکار نظام عالمه
تعیین ایتدوکی مباشرات کار ومیشوان نامدار شیمهٔ عدل ودادی
پیش نهاد مشرب رهین السدادلری قیلمغله وهربری تدبیر امور
انامده رجای خلق ورضای خالق اوزره حرکتی واجبهٔ طبع صواب
اشنالری بیلمکله زوایای هفت اقلیمه بروجهله رونقده انتظام
واطراف وانحای ربع مسکونه برطریقله طراوت افزای بهجت وصفای
تام اولدیکه بیت عالم اوقدر فیض نشاطیله لبالب ٭ کویاکه
فلك جام طربخانهٔ جمدر ٭ مضمونی موافق حال وماصدق دور
فرخنده فال ولدی قطعه ارام یافت درحرم امن وحش وطیر
واسوده کشت درکنف انس انس وجان ٭ کردون فرو کشاد کمر ازمیان
تیغ ٭ وایام بو کرفت زه از کردون کمان الغرض ساحهٔ مکسای
مرأت اسای دنیادن کرد محن وکروب جاروب تقید شهریاری ایله
رفت وروب اولنمغله تماشای صور امانی واماله استعدادبیدا
اولوب بیت باز این جوانی وجمال است جهان را ٭ وین حال که

نو كشت زمين داوزمانرا • مصهد افتحه طراوت جمال بيمثال معشوقهٔ
هزار اشناي عالم تحريك سلسلهٔ شوق دمادم قيلدي و پاي انداز
مركب اجلال ظلّ الهي اولمغيچون اساتذهٔ حرفت بلاغت نسج اقمشهٔ
كوانهاي تازه طرح براعته تحريك دقّهٔ براعت قيلمغله بو خام دست
بيشهٔ معرفته دخي بو فن خليل الاعتبار ايله مناسبتن اشكار ايتمك
لازم كلدي هرچند بيت كه بن قنده اداى مدح سلطان جهان قنده
نيچون حذم بيلوب مهر سكوت اورمم دهان اوزره • مضموني مقرّر
ايكن ع سليمان باچنان خشمت نظر كرد باموروش • مدلولى بسط مقدمات
كستاخيده خاطر فاتري مقدام وجسور ايدوب على طريق فرض المحال
رسيدهٔ پيشكاه نظر پادشاه عاليجاه باهر الاقبال اولمق احتماليله •
سلاطين دورقديمدن سلطان محمّد خدابنده ايچون تأليف اولنان كتاب
اخلاق السلطنه يي كه نصايح ملوك وسلاطيني متضمن وقواعد
ورسوم جهانباني ورعيّت پروريي مبيّن در تعبيرات خوش ايندهٔ تركيانه
ايله ترجمه يه نيّت وهديّهٔ نمله مقامنده برداشتهٔ باركاه كردون
اشتباه صاحبقران سليمان مكان اسكندر توان قيلمغه عزيمت اولندي
ومضمون هدايت مشحوني مدار رشد وسداد اولمغله قانون الرّشاد
ناميله تسميه رواكورلدي اكرچه بو عجالة الوقت كربت غربت ومحنت
ملازمت خلالندهن كمال عجز وتواني ونهايت ملال و پريشاني برله
اثناءِ بي سروساماني وهنكام فقدان امال واماني ده وقوعه كلوب
علم الله تسويد وتبييضي نصف شهردن اقلده پيوستهٔ حصول اولمشدر
لكن عرض تصنع واظهار اقتدار اولميوب مراد اصلي بو تقريب ايله مقدم

همايون

همايون شهرياريدن رسيدهٔ سنيهٔ ستمكشيده اولان سرور وقوري
ودعاي دوام عمر ودولت پادشاهي يه كيفيت اشتغال بي كلال وفتوري
عرضنه داشت مسامع جليلهٔ فرمان فرمايان ساطع البرهان قيلمقدر
جناب واهب الامالدن هزار ابتهال ايله درخواست عاجزانه اولنور كه
بو مرواريد حكم وعبرُ قرطهٔ كوش قبول شهريار سپهر اقتدار اولمغه
سزاوار اولمزسه باري اويزهٔ كردن روزكار وپيرايهٔ اكليل اعتبار
صغار وكبار اوله امين بحقّ كتاب المبين • هله فقيره مادّهٔ شادماني
ومايهٔ سرور جاوداني بو معني كفايت ايلر كه حضرت شهريار داد
كستر جمشيد اعتبارك افتتاح سلطنت وصباح الخير دولتنده
نام شريفلرينه ابتداء ترجمهٔ كتاب سعادتي ايله بهره ياب اولمق اولا
بو كداي بي وجود كم كرده سوده ميسّر وبو دولت عميم الموهبه جملهدن
اوّل بو فقير كثير التقصير كسير الضمير مظهر اولمغله ميدان سخنده
چوكان خامه ايله كوي رباي معنايي • الفضل للمتقدّم • اولمق مقرّر
اولدي ع منّت جناب حقّه دمادم هزار بار • اميد كه حشره دك
ابحيات سخن باقيدر • اكدر وب زنده قيلن نام سليمان خاني فحواسي
اوزره اول پادشاه بزركوار جمشيد اشتهارك ذكر جميلي صحايف
روزكارده الى يوم القرار باقي وپايدار اولمغه بهانه اوله والله الموفق
والمعين تنبيه چون بو صحايف بلاغت طراز اول شهريار سرافراز
سماحت پردازك نام همايوننه ترجمه اولنوب احتمال عزّ قبوللري ايله
جلوكر معرض حصول اولمشدر لازمدر كه اولا فريضهٔ ذمّت عاليان
اولان ثناي ذات كرم شعار ودعاي بقاي وجود كامكارلري

سیاقنده آثار حسنه‌لرندن بو مقدار بیان اولنوب پس انکاه ٭ الشیٔ
اذا ثبت ثبت بلوازمه ٭ مقتضاسنجه صداقت اوزره خدمت بارکاه
کردون اشتباه‌لرین مؤدی قیلمغله آسایش عباد اللهه باعث
اولان وکلاء همجسته رأی ملک آرای جنابلرینک اوصاف جمیله‌لری
ذیل صحیفهٔ مدیحه طرازئ شهریاریده مذکور ولآلی ثنا و ستایشلری
بعد از آن کشیدهٔ رشتهٔ سطور اوله ان شاء الله تعالی ذکر اوصاف
جمیلهٔ حضرت پادشاه روی زمین خلدت خلافته الی یوم الدین
حالا دوشیزهٔ پاکیزهٔ عذرا عذار دنیایی کشیدهٔ آغوش تسخیر
و مشت سامان فرسای قهرمانی ایله شهریاران روی زمینی بارکاهنده
بنده و اسیر ایدوب امر فرمانی قافدن قافه جاری و روان و عدل
و احسانی جوهر جان کبی مادهٔ بقای عالمیان اولان خلیفه الله
اعظم جهان پناه معظم پادشاه زمین زمان ظل الله سلیمان توان
جم جاه فریدون حشم ٭ سیاره سپاه آفتاب علم قهرمان رستم اثر ٭
جهانگیر اسکندر سریر افسر ربای صد افراسیاب کمر کسل هزار یزد
جود و داراب پنجه شکن تهمتن و کیو و پشن زهره شکاف پهلوانان
پیل تن مظفر محض و غالب مطلق سایهٔ خدا و حجت حق السلطان
ابن السلطان السلطان المظفر المنصور مراد خان ابن السلطان
العادل احمد خان ابن السلطان محمد خان ابن السلطان مراد خان
بیت یا الهی بحق فخر جهان ٭ ایکی عالمده ای پاینده ٭ شهریاران دهری
سرتاپا ٭ ایله درکاه عزتنه بنده ٭ بر پادشاه عالیجاه فلک بارکاه
ملک اشتباه درکه زمان کیومرث و جمشید بلکه ابتدای کردش ماه و

وخورشیددن بو وقته کلنجه یعنی دور آدمدن بو دمه منتهی اولنجه
بو رسمه فهم و فراست و عقل و کیاست و ضبط و سیاست و جرأت
و جلادت و هیبت و صلابته صاحب بر شهریار اسکندر اشتهار
تشریف سریر شهنشاهی قیلمامشدر و هرکز بو کونه فرمان فرمای مستقل
رأی عالم پیرای اقلیم کیر و ممالک کشاینک سایه انداز تختکاه ظل
اللهی اولدوغن دیدهٔ عجایب بین روزکار مشاهده ایتمامشدر بیت
بویله شاهنشاه عادل کلمه مشدر عالمه ٭ جمله تاریخ سلف خاطر
نشانمدر بنم ٭ شمشیر جکر شکاف خونریزی بر شرزه شیر دلیر سرتیز
پنجه درکه غابهٔ قرابدن پرتاب ایتدوکی ساعتا ولا درندهٔ جکر
بیر بیان اولدی و تیغ بی دریغی بر اژدهای مردم ربای هفت سر
مهیب پیکر درکه غار غلافدن سر بر آورده اولدوغی کبی ابتدا سباع
مؤذی نهاد بد خلقتدن بو مقوله بر خوک سیرت غول طینتی فنایه
ویرمکله سبب آسایش جهانبانان اولدی قطعه شهریارا سرورا دشمن
کشا خنجر کشا ٭ ای سرافراز شهنشاهان دوران قدیم ٭ سن سن
اول شیر ژیان زورمند خصم کش ٭ که ایتدک اول حمله ده بر بیری
قهر کله عدیم ٭ بارک الله زهی طور قهرمانی لوحش الله ٭ حوشا وضع
صاحب قرانی که ابتدا دست عالم کیر کشورستاننه چوکان تیغ مردم
ربای ثعبان تمثالنی الدوغی حینده بو کونه دعونت پناه بدکردارک
کوی کلهٔ نکبت مدارنی غلطان زمین خذلان ایلدی و اولا پای
پای راست رو ثبات اینینی نهادهٔ بکران صرصر خرام شوکت و اجلال
قیلدوغی حالده بو مقوله خرلاشهٔ خبیث الوجود فساد آلودک

كالبد بد وجسد همچون دیو ودد ین پامال سنابك سلاهب شهیق
الصهال موجب للنكال قیلمغله هراس انداز قلوب خونهٔ مستعد
الهوان اولدی بیت دشمنان درکهن همواره مقهور ایلسون
دوستانن دائما مسرور ایده رب العباد کورمسون بدخواه اولنلر
دنیده راحت یوزین عزت واقبال الله انسون خدا عمرین زیاد
اول کشتهٔ تیغ بی امان واغشتهٔ خاك وخون وخسران اولان
حیوان بی اذعان بیشهٔ مکر وشرور وغابهٔ نخوت وغرورده کندوینی
همسر شیر بیان بلکه پنجه شکن شیر ژیان ظن ایدرکن سطوت
شیر خدا وهیبت ضرغام غزنی خدایی کوردکده خوك ناتوان کبی
حوضهٔ هلاکه اولدوغن تیقن ایدوب بتصیص دو بهانه سن
بهانهٔ نظرهٔ ترحم قیلدقجه ع التفات ایتمز کدا ایلر خرامان شیر
ونر مصداقنجه شهریار بی پروا نکه انداز مسامحه اولمغی
همت قهرمانه سنه روا کورمیوب بی تردد وتوقف نشانهٔ تیر قهر
ودمار ایتدی حقا افتتاح سلطنتده بر غزای اکبره موفق اولدیکه
معرکه زار فلکدن سماك رامح وبهرام خون اشام سبابه کزان
حیرت اولوب بیت افزای روزکارك قهرمان صفدری
عرشه آص شمدن کو تیغ ثریا جوهری مضمونی ایله نعره ذل حسنت
اولدقاری جای تردد دکلدر بیت دوشمن روباه سیرت کرك
اولورسه حمله ده پنجهٔ تر زور که طاقت کتورمز سرورا کشتهٔ
شمشیر قهرك ابتدا بیرا ولیجق روبه اسا خوفه دوشمزمی عدوی
لقا سن که اندك بویله اظهار رسوم رستمی زهرهٔ چاك اولمغی

دوشمنی

دشمن کرا اولورسه اژدها ابتدایی دولتکده بو غزای کبری ایلدك
پیرایهٔ دیباجهٔ عز وعلا شویله هیبت صالدك افاقه که بیمکدن
سنك اسمانده خوف ایدر مریخ کیوان دائما واراسیه بدخواهك
اولسون کشتهٔ شمشیر تیز دشمنك مقهور ایده دائم جناب کبریا
اول شهریار قلمرو ربع مسکونك طالع همایونی بر مرتبه ده یمن واقبال ایله
مقرون درکه حضرت مالك الملك حقیقی جل شانه تختکاه سلطنت
عثمانیه یی اول پادشاه کردون اورنکه میسر قیلوب سریر جهانبانی یه
جلوس همایون ارزانی ایتدوکی ان سعادت اقترانده مجموع وزراء حمائت
رأی ملك ارا وعلمای مشکل کشای اصابت انتما وسائر اعیان وارکان
دولت کروه کروه تفاقم پیشکاه سلطانی وترقب دامنبوس صاحب
قرانی اوزره ایکن بیت نظر بر قرعهٔ توفیق ویمن دولت شاهی بده
کام دل حافظ که فال بختیاران زد فحواسنجه فیض قدم کرم توامی
ایله اطراف ممالکدن قطار قطار خزاین اموال بی شمار دیوانخانهٔ
اسمان نشانه ورود ایدوب مقبوض مستوفیان عطارد قلم ومضبوط
محاسبان پسندیده رقم اولدقده عامهٔ عقلای سنجیده رای
بو قضیهٔ اتفاقیه وموهبهٔ الهیه دلیل صنوف کامرانی وخجستهٔ
فال بهجت وشادمانی دردیو حکم ایتدیلر حقا که سلاطین عدل
آیین سالفه دن بر دولتمند عزت مانوسك حین جلوسی بو مقوله
میامن عمیم المنافعه مصادف اولدوغی خاطر نشان دقیقه سنجان
تواریخ جهان دکلدر بعد ازین روی دریاده ریح عاصف وتند
باد مخالف کبی تهییج لجهٔ فساد ایدن قزاق دیمکله معروف اولان

فساد شقا اعتیادك خبر انهزاملری ایله مسامع ناس پر سرور و سرود
اولوب وكلاوی عالیشان اوائل ایام عرضنده بو مژدهٔ فرح رسان ایله
تبشیر شهریاران جهان ایتدكدن صكره در عقب طائفهٔ خائفهٔ
مذكوره سفاین و معابری ایله كرفتار و اسیر دست بسته و كردن
دوز بخیر بارگاه فلك اشتباهه احضار اولندی بیت بشری
لقد حصل الاقبال و الظفر المسلمون علی الكفار قد ظهروا محصل
الكلام اول شهنشاه عالیمقام با احترامك مقدم همایونی و اثار
بخت میمنت مقرونی لا یعد و لا یحصی و ضبط و ربط عالمده اظهار
ایتدوكی همم عقلاء پسندی حیرت افزای اولی النهی در ارجمله زمكش
حیله و تذویر اولان نسدهٔ كتاب شرت پذیردن بعض چپانداز ان
شر كیرك ید قباحت پیوندلرین مفاصلندن بند بند جدا ایتمكه
اصدار فرمان قضا جریان ایتدكده فی الحال بلا توقف و اهمال
امر جهان مطاع لازم الامتثالی اجرا اولنمغله كافهٔ حیله كران
مكر اندیش پر دغانك دست خدعه پیوستلری كارد بیم قهر
سلطانی ایله بریده اولوب جمیع مزوران پر تشویش شرت انیس بالضرور
پنجه لرین اندیشه لرین جیب فراغه كشیده قیلدیلر و بالجمله طلوع
مهر تابدار دیدار فایض الانواری بر طرف فساد ظلام ظلم و پریشانی
اولوب بر وجهله حیات بخش عالمیان و باعث ظهور نور امن و امان
اولمشدر كه بفضله تعالی بعد یومنا هذا ع اولور اهو بره زانوی
شیران ژیان اوزره مدلولی نشاهده سی ایله عامهٔ جهانیان فراغ
بالله كلكشت حبایان شادمانی قیلوب قطاع طریق راحتا ولان

حرامیان

حرامیان اختلال و تعرضندن هر كس امین و اسوده و دغدغهٔ غوغای
اراذل و هم و بیمدن فراغ بالله كوشهٔ امن و سلامتده خواب راحته
غنوده اولمق محققدر همان جناب مسبب الامال اول شهریار فرخنده
فاله عمر نوح ارزانی ایده كه للمنشئه هنوز بولدی شهن مسند جهانبانی
هنوز بولدی برین دولت سلیمانی هزار سال ایده عمرین مقدر الامال
كیجه سرور طوبله جمیع احیانی ستزاد كردن منظومهٔ ثناكاری
شهریار عالم بمضمون وصف مكارم صدر اعظم وزیر جهانگیر
صائب تدبیر مشتری تأثیر خورشید تنویری یعنی بیت اول هما
سایه ملك پایه علی پاشا كم ابره مز مصر جلالینه كمند افكار
بر اصف سینه صاف پسندیده سیر و بر دستور با انصاف داد
كستر خجسته اثردر كه جل همتی اصلاح مزاج دهره مصروف
و عنان عزیمتی وادی اصلاح حال ملك و ملته معطوف اولوب جمیع
كار و كرداری بر وفق خاطر خواه عقلا و مطلقا شعار و دثاری
احیاء قلوب اهل هدی و نیل خوشنودی جناب خدادر للمنشئه زهی
مدبر دانا شیر ملك را عماد دولت عظمی حذیو بی پروا بزء جمهر زمان
اصف سلیمان شان مدار امن و امان ملتجای اهل رجا مرادی راحت
خلق و رضای حضرت حق ایده سداده موفق اودا وری مولی
حقا كه ثمار نهال طبع مكارم اثاری دامن صحرای جهانی مالا مال
غنیمت و كامرانی قیلوب نعمای جلیلهٔ لطف و احسانی مادهٔ حیات
جاودانی اولمغله دواعی شكر مواهب جزیلهٔ بی حد و پایانی بیرون
فذلكهٔ حساب دقیقه سنجان دفترخانهٔ نكته دانیدر شعر

هو الصّاحب الصّدر الذي في زمانه ٭ عدا كابن عباد الوفا

افاضله ٭ و توقيعه العالي من العدل قاعدي ٭ يضيءُ به في شرق

الملك افله ٭ ففي جيد من والاه اطواق منّة ٭ و في رجل من عادي علاه

سلاسله ٭ فلا زال في صدر الوزرات مابدا ٭ هلاول و نعل من نضا

يشاكله ٭ ازجمله بو لطف خاص عام الفيض عالم پسنديي مقابلهسنده

حق اوزره اداي خدمت محمدت كوبي نه وجهله ميسّر دكه عارض

كلكون محبوب شيرين شمائل دولت قاهره ده لطمهٔ دست دوركاردن

حاصل اولان عارضهٔ سعفهٔ اختلاله مرهم حسن تدبير ايله دفع و ازالهده

بذل همم حكيمانه قيلوب كالبد عالم بنجه ايامدن برو جسم بي روح كبي

جنبش تصرّفدن قالماغله اعضاء وجود سلطنت و جوارح پيكر دولت

مثابه سنده اولان مشيران عالي منزلت بلكه عرض ثبات و قيامدن

جوهر وجود سلاطين ايله قائم اولان افراد فقراي امّت نعمت حياتدن

مأيوس اولوب هر كسك مسافر مهمانخانهٔ سينهٔ بي سكينه سي اولان

سيّاح عالم نوردهجاي نهاد جاني معاينهٔ پريشانيءِ احوال ابدان

ايتمكله اقراردن استنكاف ايدوب صد وداع جسم فانيده ايكن

اول جان عالم و روح مجسّم يعني پادشاه رشيد جمشيد اقتدار خورشيد

آثار معظم حضرتلرينك پرتو انداز ساحهٔ حال جهانيان و نور پاش

زمين و زمان اولماسي با بنده تشمير ساق اهتمام و شدّ نطاق اقدام

ايلدي بيت لله درّك اي نسق اموز سروري ٭ تدبير پاكك ايلدي

اسوده كشوري ٭ صد بارك الله اي شرف روزكار كيم ٭ قيلدك

زماني فتنه و اشوبدن بري ٭ احسنت اي و زير ارسطو اسدادكم ٭

شاد

شاد ايلدك تمام روان سكندري ٭ هزار افرين اول صدر كزين

بي عديل و قرينه كه ع جهان برهم شده چون موي زنكي مفهومي

اوزره خلال جرح و مرج احتلال لده بو قدر جيوش دريا خروش

مختلفهٔ غير مؤتلفه بينينه القاءِ الفت و اتفاق ايدوب جمله سي

سيل عرم كبي رو براه نشيبكاه مخالفت و شقاق ايكن اشارت

عليّه سي ايله سمت صحراي وفاقه روان ايتمكله ممالك اميدوامل

غرقاب فساد و خللدن اولمادين بي كلفت تعارض و تخاصم و بي

هجنت تردد و تلعثم مصلحت جلوس همايوني اتمامه ابر شديروب

حسن تدبير فلاطون پسنديي ايله بو مقوله امر عظيم دشوار

حصوله صورت بند وقوع تيسّر بولدي شعر يا اشرف الهدي

مجد المعالي ٭ اعدت على المكارم غير لحظ ٭ بسعيك عاد

غصن الدّين غضّنا ٭ وعود الملك مأمون التشظي ٭ و انّي مادح لك

ظلت اكسوا ٭ ثناءك حتّي معنا و لفظا ٭ تقيت و ديح عزّك في هبوب

و نار سطاك دائمة التّلظي ٭ بيت نه ممكن ايلمك حق اوزره

سكّر لطف مولاني ٭ كه دستور ايلدي شاه جهانه بويله پاشايي ٭

نه اصف ايلدي دهر بو احسانيني نه اسكندر ٭ خدايا بنده اتسون

اول مشير مشتري رايي ٭ مطوز ساختن خلعت مدح و ثناي

پادشاه و وزير بحر يدوالاقدار اوصاف صدور علماء نحارير اكر

چه بر مقتضاي قاعدهٔ النّاس على دين ملوكهم مصالح مختلفهٔ

الاكوان دين و دولته مأمور و معين اولان جملهٔ كار فرمايان

دستكاه ملك و ملّت كمال عدل و استقامت اوزره حركتي

واجبهٔ ذمت بیلوب هر بری شایستهٔ اطراو سزاوار مدح وثنادر
لکن فقیر محرر السطور زمرهٔ فضلادن معدود وسلك خدمهٔ
شرع مصطفاده موجود اولمغله فقیرانه ادراك عاجزانه سی
کندی مسلوکی اولان طریق علم وهنر اساطیننك تفاصیل احوالنه
بالغ اولوب صدور علمادن غیرك اوصاف جمیله سن زبان زدهٔ
تحقیق ایتمك خلاف مقتضای ظاهر اولمغین حافظ خوش ادای
کلك نادره زای اول صنادید کرام عالیمقامك نشید مدح
وثنالریله بو وجه اوزره ترانه پرداز برمکاه تقریر وتحریر اولورکه
اولا بو عصر شریف میامن ردیف سعادت قریننده که رشك روزکار
قدیم ودور پیشین وفصل الربیع خجسته سال عز وتمکین دن در
شرف بخش سجادهٔ شیخ الاسلامی ورونق افزای متکای مفتی
الانامی اولان ذات مکارم صفات کرامی صاحب انواع الکرامة
الباهرة ساحب اذیال العنایات الظاهرة فرید الاواخر والاوائل
البحر الذی لا یجد بساحل سلطان العلماء والافاضل النحریر الذی
لم یسمح الدهر بمثله قط والقول بانه هو الفضل صحیح وما عداه
غلط مدار الدولة والدین مدبر بلماته الفضل والیقین المهذب
لفظ وذاته معناه والتقی کلام وطبعه فحواه محبوب القلوب وممدوح
الکل منظور الاله ومقبول الرسل عقیلة الدهر والفضلاء عیالة
علاقة العصر بحاکی عین الحیوة مقاله عون الانام غوث الاسلام
حسنة اللیالی والایام لا زالت یکانهٔ فضلا وتابع رضای اله
بلندمرتبه اسعد افندی طال بقاه حضرتلرینك مسائل اوصاف

جمیله

جمیله سندن ادارهٔ بحثه بنم کبی دمبستهٔ تعتعه قصور ومبتلای
حصر وعی غلط وفتورك نطق وبیاننده نیرویی مکنت وتعبیری
انسجامنده استعداد لیاقت تصوری ممکن اولدوغی صورتده
کلاوبا استغفار ایله آونساج مالایعنی دن هزار بار شست وشوی
طشت سیمین دهن لازمدرکه شربت کوثر اثر وصف بوجا وشهد
مصفای تعریف واطرا الوین افواغه جواز اوله بر فرید الدهر
مسعود الوجودکه لبان شهد دیرسکز فشانی مصر لبن بستان
مادر زهر احصال رابعه مثالدن استغنا نما اولالی لودهٔ چاشنیٔ
مهمات اغدیه اولمقدکل وقایهٔ دایهٔ سعادت وتنبیه لالای
توفیق وهدایت ایله استشمام لقمهٔ قرین الشبهه دن مصون
اولوب احتمال ارتکاب کبایر خود بین الاستحاله ایدوکی بدیهیات
اموردن اولدوغندن قطع نظر طوارق صغایر دخی اول
خاندان فضل باهره برکات حوز تقوی ایله رخصت دخولدن
مأیوس اولمغله دواعی هفوات ومعاصیدن ظاهر وباطنی محفوظ
ومحروس ایدوکی محسوس کار اکهان ربع مسکون اوله بو مقوله
مقبول بارکاه خدا ومنظور جناب ذی العظمة والکبریانك لالیٔ
ثنا وستایشن نه وجهله کشیدهٔ رشتهٔ تحریر ایتمك کرکدرکه
ناهمواریٔ تقصیر سببی ایله ناظمی ستمکشیدهٔ مواخذه وتعبیر
اولمیه اولطود سامخ جهان تبحر وایقانك بالای قلل شاهقهٔ
فضل وکمالنه عیار رجایك پایی عقل چالاك کمند فهم وادراك
ایله عروجه قادر اولسه باری اول خالندن فی الجمله بیام

اور تحقیق اولمغله پیرایه بخش صحایف اولمق جایز ایدی لکن اول
مرامك سررشتهٔ حصولی دخی بر همزدهٔ عقود تعسر و امتناع اولمغین
منیقن قلب آگاه اولان مرتبه نك ارزومندان اکتناهنه بو کلد سنهٔ
افاده انحاٰ فی ایله امتناز اولنورکه اول رکن رکین دین و اولخیر
الخلف مجتهدین بو کمینه معتقدی اوزره الاقطب عالم و غوث
اعظم درهرحالده نفس درمان رسندن استمداد مدار حصول
مراد اهل رشاد و وجود کریمی سبب اسایش بلاد و عباد در شعر
لا زال غیاثا و مغیثا و معینا ٭ فی الدولة و الدین شهورا و سنینا ٭
وحالا مشرف ساز مسند گاه قاضی القضاتی اولان صدرین فضائل
پناه مکرمین که قطب الاقطاب وقتك یمین و یسارنده قرار ایله تصرف
روزکاره مأمور اولان عالی ملك و ملکوته ناظر امامین معظمین منزلهٔ سنده
درر لرحقا که هر بری فرید زمانه بی عیب و بهانه بر علامهٔ یگانه در
گویا شاه بیت شریعتك ایکی مصراع موزونی و همای دیانتك ایکی
جناح همایونی قهرمان بی پروای سلطنتك ایکی بازوی بر زوری
جمال شاهد کلروی دولتك دو دیدهٔ سی پر نوری خورشید و ماه اسمان
عدل و داد نور و رو عید خجسته سال صدق و سداد بحر و بر جهان
معدلت کعبه و طیبهٔ حجاز مکرمت جانشین امامین نعمان اجتهاد
قائم مقام عمرین ستوده نهاد مضطربان بحر و بر خون و کدره مدد
رسانی ده حضر و الیاس اتباع فرمان پیمبری ده همچا الحمزه و عباس در
حصوصا کارفرمای صدارت ممالك روم اولان جامع اشتات العلوم
المولی المعروف بالمعروف و المکرام الالوف ببذل الالوف الصندید

الوحید

الوحید و السمیدع الفرید اصمعی الفصاحه برمکی السماحه مقسر
الآیات الفرقانیه مبین الاسرار الربانیه اسوة الصنادید و نخبة
القروم المنشئه جناب حضرت بستان افندی زاده کمرانك ٭ بهار
لطفی درحوشبوی ایدن گلزار دنیایی ٭ نسیم گلستان عدل بی
پایانیدر هردم ٭ شکفته ایلین هب غنچهٔ باغ تمنایی ٭ همیشه کار
احیاد رنجه دل مردهٔ عجزیی ٭ هله کوکده اردکن برده بولدق بر مسیحایی ٭
بر عادل بی معادل فضائل پناه مفقود المماثل درکه رشحهٔ کلك
زلال و یزی دل تشنه کان احتیاجه مایهٔ ربانی بلکه تفسیده لبان
عطش فوروته سبب حیات جاودانی در درون مکارم مشحونی
بر حدیقهٔ محضرة الاطراف عدل و انصافدرکه صحن ارم پایه سندن
سرزده اولان هر نهال بارور مروت ثمر لطف و احسانك سایهٔ
سعادت مایه سی رهروان امیده وسط النهار باحور محتده
جای اسایش و راحت و میوهٔ خوشگوار بی نهایه سی گرسنهٔ
چشمان اروزیه سد حوصلهٔ کفاف ایده جك نزول و نعمتدر
جمال فرخنده فالی خورشید سماء سماحتدرکه نور ابتسامی
شجرهٔ وجود اهالی ده پیدا اولان ثمار معارفه افاضهٔ رتبهٔ
کمال ایدر و تأثیر اشعهٔ التفاتی جبال اجسام قوابلده موجود
اولن معادن قابلیاتی استعداد نه ملاءیم مرتبه یه ایصال ایدر
بر درجه د دمتانت و رسوخ و ثبات قدمده وار تطور شیوخدر که
مجموع خلق عالم بالاتفاق نهال مشربنی سجرهٔ حقانیتدن متمائل
قیلمغه کوشش اتسه لر سر مو تحریکه قادر اولمزلر و کافهٔ بنی ادم

بالجمله پرکار وضع وطورتی مرکز نفس الامرده نجد ایتمکه همت
قلسه لر مقدار ذره انحرافنه چاره بولمزلر قدرشناس مستحق
پرورد رکه اجرای قواعد اسعاف مرام اهالیده نظیری کورلمش
دکل مرتبه دان اهل هنردرکه رعایت مراسم نوازش واکرام
علماده سبق عدیلنی تعیین امر مشکلدر ملاذ زمان درکاه رفیعی دأب
شریف بی غرضانه سندن بر وجهله خوشنود وراضی وقلب صواب
اندیشلری دوام دولتنی بر طریق ایله آرزومند ومتقاضی درکه
دعای بقاسینی تقدیم جمیع اموال وامانی قلمشلردر وروجای امتداد
خلل عنایتین وظیفهٔ ذمت همت بلمشلردر بیت دوام فی دولة
واقبال حرس الله بابه العالی کذلك امر معظم صدارت ناطولی
مسلم وجود مقبولی اولان شاهسوار عرصهٔ بلاغت یکه تاز
میدان فصاحت لمنشئه معلا پایه عرفی زبادهٔ صاحب فضیلتکم
اباعن جد طریق علم وفضله عازم اولمشدر همیشه پویهٔ یکران
سعی ساحهٔ عرفان دمادم اکه کشت راه معنی لازم اولمشدر
برشهریار زورمند عالم علم ومعرفتدرکه ربع مسکون فنون کونا
کون مسخر طبع فلاطون حکمت سکندر همتی اولالی ولوله انداز
مسامع کروبیان اولان غلغلهٔ کوس اشتهارندن اقطار جمیع
ممالکده علم افراز دعوای کمال ومنم دیکر نیست زمزمه سیله
نوبت زن استقلال اولان میرکلام ملك اندام استعدادلرینه
لرزهٔ خوف وهراس دوشمکله دست رعشه ناك ادراکلری
میدان داروکیر سخنوریده اعمال اسلحهٔ حواسدن قالوب هر بری

دست

دست بسته رو بمال عتبهٔ فضل عزیز المنالنه استعجال وبارکاه
تحقیقنده نیل رتبهٔ عبودیت اسبابی ترتیبنه اشتغال ایدوب
چاشنیکیر خوان بی پایان افاده سی ویاجار وکش حریر تعلیم مستوجب
السعاده سی اولمق آرزو سیله دوشمشلردر اول شادح مفتی
اللبیب ادب ومحشئ منار فضل مکتسبك علوم نافعه یه دائر
اولنان تألیفات جلیلهٔ بی نهایه سندن قطع نظر کاهی تشحیذ
خاطر ویا تشریف سلاطین واکابر ایچون ادهم خامه لرینه میدان
شعر وانشاده رخصت جولان ارزانی ایتدکده جهان اولان هر
شرارهٔ نعل جهان افروزی که بر مضمون انشیاره وبر سخن پر
سوزدن عبارتدر فلك معنایه شهاب ثاقب ونجم رخشان
وزمین اذعانه مشعل راه عرفان وشمع شبستان فضل وایقان
اولور بیت هر نکتهٔ خفی که کلامنده درج اولور مضمونی دستا
عالمه برداستان ویرر حقا که هر غزل بی بدیلی طعنه دن خمسهٔ
نظامی وهر شعر مذیلی رشك هصورنك جامی قطعه لری بازو
وشکن ابن یمین ورباعیلری کف الخضیب اسمان فضل ویقین بلکه
اضطراب انداز چارجهت عالم جان حیام سحر افرین درلالئ منثورهٔ
منشئات شریفه سی خود سرمایهٔ ذیمان خواجهٔ جهان ومادهٔ کامرانی
صبارفهٔ بازار بلاغت وعرفان اولمغله ترصیع کمربند ترکیب وتوشیح
قلاده تشبیب اراده ایدن اساتذهٔ حرفت بلاغت اول کهر سنج
درج فصاحتك زیب طبق ترتیب اتدیکی مروارید کرانبهای عباراتی
پسندیده یه مراجعت ایتمسه اولمز اول صدر عالیجاه عدالت

نباهك دست کرم پیوستنه وابسته اولان سررشتهٔ تار وپود
حل وعقد مناصبی دخی بر وجهله محوك منوال عدل مناسب
ایتمشدر که صد ساله پیران روزکار دیده مهلهل دیبای
والا بهای داد ودهش بر جایك بو رسمه صورت پذیر حقانیت
اولدوغنی نه بطریق المشاهده بلمش ونه حکایه پردازان
تواریخدن استماعله تیقن حاصل ایتمشدر جناب خدا بو مقوله
نصفت شعاری پر والطفندن کروه فقرانی جدا ایتمیه آمین
اغاز ترجمهٔ کتاب وابتداءِ نصایح کامیاب بر مقتضای ارای
صابئهٔ اولی الالباب شها حکمت شناسا کاردانا • رداد ودانش
اسکندر نشانا • بکستاخی برون افکندم از بند • برسم نیکخواهان
نکتهٔ چند • تو خود درکار ملك ان رازدانی • که از تلقین حکمت
کامرانی • چو دولتمند ملهم باشد از غیب • نصیحت کردنش نوعیس
ازعیب • بدان ماند همی زنیسان خطایی • که کس بر کلستان زبرد
کلابی • پرستش چون تراجمله جهان کرد • ترا باید پرستش پیشر
ازان کرد • اولا سلاطین دین وشهریاران عدل ایین مراسم فرمان
روایی لزومنی اذعان ایتدکلری کبی لازمدر که لوازم فرمان بردارئ
باری بی ذمت همتلرینه واجب بیله لر یعنی کندولرك تنفیذ احکام
واوامرنده ساعی اولدقلری اسلوبا وزره مراتب انقیاد فرمان
رب العبادی مراعی اوله لر وخدم وخشملرینك کندولره امتثاللری
نه مرتبه ده خاطرخواهلری ایسه پادشاه بی اشتباه حقیقی یه
عبودیت وانقیادده اهتمامی دخی اولقدر مهترین امور لازم الظهور

بیله لر وشکر نعمایی متعاقب الورود ملك ودوده مسامحه روا
کورمیوب سرمو تقصیره مساعده ورضا کوسترمیه لر که نیل
زیاده کئ فیوضات ونعما صرف خزانهٔ شکر وثنا ایله صورت نما
اولور ومعلوم اوله که مراتب شکر سلاطین عظام متفاوته
الاقسام اولوب یالکز خطیب خوش ادایی ناطقه لری منبر دهندهٔ
فقرهٔ الحمد لله ایله کویا اولمغله خدمت جلیلهٔ شکر وثنای مولی
کما هو حقه لمودی قلنمز وبو مرتبه ایله فوز ودرجهٔ الشاکر یستحق
المزید میسر اولمز واجبدر که صوب جلیل منعم حقیقیدن مظهر
اولدقلری اصناف سعاداتك هر برینه مناسب شکر وثنا وهر
نعمت بدیهی الظهور الهیه یه ملاء بر حمد وسپاس مستقل ادا
اولنه مثلا سلطنت عظمی شکری جمیع جهانیانه عدالت وزیر
دستان وضعفایه مرحمت وشفقت قیلمقدر وفسحت ممالك
شکری واملاك رغبت طمع ورغبت ملوکدن اسوده وامین
اولمقدر وجریان فرمان ونفوذ احکام سکری حکمنه رام اولان
بنده کان وعبادك حق خدمتن بیلوب هر برینك حالنه موافق
رعایتی مبذول وبی دریغ ایتمکدر بخت واقبال وطالع فرخنده
فال شکری اوج دولتدن فتادهٔ حضیض ذلت اولان برکشتهٔ
حالان روزکاره ارحموا عزیز قوم ذل مصداقنجه مرحمت وعنایتدر
وخزانه ومال ووفوت رزق ومال شکری تعیین صدقات وترتیب
وظایف وروانب ایله احیاءِ دلمردکان ضرورتدر وقدرت
وشکوه وسطوت شکری عجزه وضعفادن وقت صدور خطیهٔ

وذلتده اخذ انتقام ممکین ایکن عفو وصفح ایله معامله ایتمکدر
قطعه عدلست که رهبر ظفرها باشد جورست که مایهٔ ضررها
باشد جود ستکه هر پرده دار عیب بود بخلست که سرپوش هنرها
باشد ونعمت وصحت وعافیت شکری امراض تعدّی دن خسته
وبی مجال اولان دردمندان ضعیف الحال اشربه عدل وتریاق
لطف ایله معالجه ایدوب اول مقوله مجروح الفواد کدره مرهم نه
حسن مجالمه اولمقدر ولشکر فراوان شکری جنود ومراکبنك جبول
ومراکبنك خلفك مزارع ومراتعندن جدا طوتمقدر وحدایق ورباض
وبیوت وقلاعه مالك اولمق شکری رعایا وبرایانك خرابی
خانمانلرین روا کورممکدر یعنی پادشاه روی زمین حضرتلرینك
حسن تقیّدی ایله زیردستان وفقرا کندی منزللرنده امن وامان
اوزره غنودهٔ خواب راحت اولوب متاع ومالّلری واهل وعیاللری
دست تطاول غدّاران ستم پیشه دن محفوظ ومصون اولوب
کثرت تکالیف شاقه دن مسکن مألوفلرین بیع ورهنه وقرار
عدم اقتدارلرندن فراغ وترکه مؤدی اولمغله اماکن ومسکنلری
ویران اولمیه قطعه از نخیّر که قاصرم در شکر بیش میدان شکر
چون کویم خود کرفتم که شکر حق کفتم سکر توفیق شکر چون کویم
روایت کردهٔ نقلهٔ اسمار عبرت آثار اولان حکایان حکمت امین
عبرت انکیز دندر که قانون عدل ودادی پیش نهاد ایلین افراد
سلاطین بی عدیل وقرینیدن نوشیروان عادل برکون بستر نشین
تمارض اولوب بو عارضه نك برء الساعه سی برخرابه مسکندن

برخشت

برخشت ناهموار اخذ اولنوب ارباب ورقی وکهانت اول خشته
بعض افسون دمیده قیلوب زیر سر دولتمندینه وضع اولنمقدر
دیوب خدام وسدنهٔ بارکاه عالی اطراف وجوانب جمیع ممالکی
کشت وکذار ایدوب هرچند که جوبای اطلال ودمن وطالب
خرابه مسکن اولدیلر قطعا زیر حکومت نوشیروانی ده برخرابه
منزلدن نشانه وماسح مملکتده برکاخ ویرانه بوله مادیلر که مراد
اوزره ظفر بولوب وجه مذکور اوزره معالجهٔ دای پادشاهی یه
امکان اوله بالاخره تدبیر مذکوردن مأیوس اولوب حضور نوشیروانه
کلوب شهریارا خوزهٔ ممالککده برکوشه یوق که تقالیب روزکار
ایله مشرف خرابی اوله دیو خبر ویردکلرنده جناب نوشیروان صوب
عادل حقیقی یه عرض شکر وثنای بی پایان ایدوب یاربّ الارباب
حمداً لك وشکراً لنعمائك که نوبت سلطنتمده عالم معمور وآبادان
اولوب بو قدر ممالك فسیحه ده برکوشه خراب وویران اولمیه دیو
فوارهٔ دلدن قطرات شکری پیوستهٔ آسمان ایلدی وحضار
مجلسه خطاب ایدوب فی نفس الامر جسم وجانمده آثار مرض پدید
ایدی بو وجهله تمارضه باعث وبادی بو معنی اولمشدر که سزلره
اظهار ایتدیکم عارضه نك علاجی خشت معهوده موقوف ایدوکی
معلوم اولمغله ممالکمده برخرابه جایکاه اولدوغن استخبار
ایچون بو صورتده اظهار وجع ومرض اختیار ایتمشدم هزار حمد
وثنا که زمان سلطنتمده واقطار مملکتمده برجای خراب نایاب
ایمش دیوب جناب مسبّب الاسبابه حمد وثنا لوازمنه اشتغال

ایندی بیت خنك روز محشر تن دادکر • که درسایهٔ عرش دارد
مقر • بقومی که نیکی پسندد خدای • دهد خسرو عادل نیك رای •
چو کینا ورد دهر بر عالمی • نهد فلك در پنجهٔ ظالمی • سکالند از بنك
مردان خذر که خشم خدا بست بی دادکر • تمثیل موجب التجیل سیمرغ
قوی پنجه زور اماي فیل وپای مور ضعیف میان شکسته یی هرکز
کندو یه طعمه وغدا قبلمه غنی همت والا سنه روا کورمز و شیر دلیر
ببر افکن شرزن فضلهٔ جاشت روباه بی تاب وترانه تنزل ایتمز وشهباز
بلند پرواز ملح ناچیزه که غدای کنجشك وچکاوك درنکاه انداز
خرص واز اولمز وصرصر تند کوه شکن هدم ابنیهٔ شدادی ده
درکار ایکن کیاه ناچیز وحقیری مجنث وبرباد ایلمز کذلك پادشاه
عالی همتدن دخی فقرای رعیت وضعفای بی تاب وطاقتك ملك
ومالنه رغبت کذا چشمانه صدوری موافق صدود شهریاری
اولمز ملوك ازمنهٔ سالفه دن بر جبار هامان طینتك بناء کاخ
مشیده مباشرت قیلوب مهندسان ممالکه تنبیه واشارت ایلدی
که جایکاه فلانی ده بر قصر بلند خورنق مثاله طرح انداز عمارت
اولوب ارادهٔ طبع محال اندیشه اوزره اول طاق عالی رواق
کرداری ساسیتهٔ تهیهٔ ساز اسباب اولهلر اتفاقا تعیین ایتدوکی
محله بر عجوز ناچار پر اضطرارك مسکن ویرانی ملاصق اولمغله
خاطر خواه پادشاهی اوزره بنانك متهیا اولمه سی انهدام مسکن
مالوف ملهوفهٔ مذکوره یه موقوف هرچند مباشران کار ومشیران
نامدار بطریق الاشترا تملك خانه یه صرف نقود اقدام ایتدیلر

ایسه

ایسه تقیدلری کارکر اولمیوب زن پرخزن بیع مسکن مألوفه رضا
نما اولمادی بر کون مرأت مستورهٔ سطوره تدارك حوایج لازمه سیچون
کشت اطرافه مشغول ایکن منزلن لیس فی الدار غیرنا دیار مدلولنه
ماصدق بولوب بی توقف وتکلف خاکه برابر وسقوف وجدارنی
زیر وزبر قیلدیلر شبانکاه اول ضعیفهٔ عفیفه عزم منزلکاه
ایدوب مسکن ومأوسن بنای صبر عاشقان کبی نابود ونا پیدا
کوریجك کانون سینهٔ زارنده اشعال خس وخار عجز واضطراره
مباشر اولوب عمود دود آه سیاهینی پیوستهٔ لوح زرین مهر وماه
قیلدی وزبان زبانه فشانی ایله بو وجه اوزره بارکاه کریم کار
شانه شعله پاش نیاز وشراره نثار سوز وکداز اولدی که یاربا
مصراع ان کنت غایبا فلست بغایب یعنی ای علام الغیب ویکانهٔ
بی ریب وعیب اکر بو روزجکر سوز مصیبده بن مقرمده غائب
ایسم سن غایب دکل ایدك دیمك استدی تحقیق راوی بونك
اوزره درکه مراد قاضی ودانی اول مظلومهٔ معدومة الامالی فی
مناجاته محتاج ایتمیوب فی الحال بر زلزلهٔ هولناك ایله خانمان
سلطانی امانی قرین بوار وهلاك ایدوب لمحة البصرده پنجه سی
بلدن برده هزار هزار مهندس ومعمار ونعت وکد اسنبار بی شمار
ایله اعداد ایتدیکی اثار جمیع ابنیهٔ اسمان مماسی مصداق
فجعلنا عالیها سافلها یه ماصدق اولوب بو انهدام داشتهٔ
عالیه دن پریشان اطراف ولان احجار عظیمه نك بری سر با جور
مذکوره مصادف اولوب ودیعت روح مستوجبی قابض الارواح

خزانۀ عتبیه ادخال اندکدن صکره جسد نازپروردی زیر خشت
لحدده منتظر قیام ساعت اولدی بیت پادشاهی که طرح ظلم
افکند ٭ بن دیوار ملك خویش بکند قطعه همت شاه فلك قدر
کواکب لشکر ٭ که همیشه فلکش بندۀ فرمان باشد ٭ در زمانی که
ازین گردش وارون اختر ٭ چیزکسان غایب احسان باشد ٭٭
اگرچه حلم صفت محموده در ولی اول مرتبه ده دکل که عجزه محمول اوله
وهیبت وشکوه دخی کارستوده در اما اول طبقه ده دکل که
مصادرات نامعقوله یه موجب اولوب حال زیردستانه مؤدی
اولمغله خاطر انام دائرۀ طاعتدن خروج ایده عفو جرم رجال
شیمۀ حمیده در اما اول حدده دکل که هرکس ارتکاب مفاسده
جسور اولوب فراز کوه فتنه یه عروج ایده لهو ولعب وصید
وشکار ایله تشحیذ خاطر ودفع ملال دخی مرخص در ولی اول
وجهله دکل که تفقد احوال سلطنتدن ساغل اولوب تعطیل عمر
جهانبانی یه مؤدی اوله تشویق واغرا بعبادت خدا شهریاران
عادل وپادشاهان روشن دل اشتغال سلطنتدن فاضل اولان
اوقاتك عبادت جناب ربنا لمعزیه کذرانه بذل همت ایتمشلردر
وبو سنت سنیه یی همواره ذمتلرینه واجب بلمشلردر زینت تاج
وتخت اولان شهریاران جهانبخته لازمدر که اسلاف کرامنك
بو حال ستوده مالنه دخی وارث اولوب اقامت مراسم طاعتده
هیچ دقیقه نامرعی قومیه لرکه عبادت خدایه مشاغل سلطنت
مانع اولمز وبو بابده عذر وبهانه بارکاه حقده رتبۀ قبوله وصول

بولمز

بولمز بندکان حضرت ووکلای عالی منزلتدن ممکندرکه مأمور اولدقلری
خدمات پادشاهی یه کما هو الواجب مؤدی قلدقدن صکره کندی
مهمات ذات وحوایج وجودلرین کما ینبغی ماده ومهیا ایدرلر وعامۀ
فقرا واهل حرفت که نفقۀ اهل وعیاللرین کد یمین وعرق جبین ایله
ندارکه محتاجلردر مهمات معاش ابتاع واشیاعده ازصبح تا بشام
وزشب تا بروز کوشش تام ایله دامن درمیان اولوب هرادخونجکوله
فوت یومیه لر تحصیل ایدرلر مع هذا ترتیب عبادات مفتنه وادای
فرایض وسنن معینه یه اقدامده قصور ایتمزلر وحرفت وصنعتلرینه
اشتغال طاعت مولایه مانع دردیمزلر وخدمۀ بارکاه ملوك و
سلاطین دخی اوقاتك بعضین کندی خوایج نفسیه لرینه صرف
ایتمکله خدمات لازمۀ خداوندان واولیای نعمدن قالمزلر یعنی
هم کندی وجودلرینه لازم اولان مصالح مهمه لرین مهیا هم
خداوندانی درکاهنده مأمور اولدقلری خدماتی کما ینبغی مؤدی
قیلورلر راویان سیر واطوار شهریاران روزکار تحقیق ایتمشلردر
سلاطین عدل آیین سلف بطون لیالیده مرصع سریر کامکاریدن
کهنه حصیر مذلت وخواری یه تنزل ایدوب کمال ابتهال ایله
مناجات قاضی الحاجاته مشغول اولورلر وعجز ونیاز ایله خاك
تضرعه رو بمال کنان درلر ایمش که یاربنا الارباب ویامالك
الرقاب اگرچه ایامده سریر بخت وکامرانیده مکین برپادشاه
صاحب عزوتمکینم حالا درکاه عزوجلاکه عبد بیمقدار وار
هزار ذل وافتقار ایله یوز طوتمش فقیر وزار وحزینم ودل

اندوهکینله دمساز ناله وانینم روی مسکنت زمین مذلته
نهاده ودستان نیاز ورجا صوب درکاه رفیعکه کشاده دالهی
عنان حفظ ونکهبانیلرین بیچهٔ تدبیرمه تسلیم اتدکک عباد
شکست فؤادکی نظر عنایتکدن محروم ایتمیوب نظام حاللرنده عدل
کاملکی درکار وفیض ساملکی حارس اطراف واقطار ایله پس لایق
بختیاران هوشمند وسزاوار شهریاران ارجمند اولان طور مقبول
ودلپسند بو وجه وجیه اوزره تنهالرده سجادهٔ تضرّع وتمنّی
کستراینده قیلوب بارکاه کریم کارسازه جان ودلدن عرض ونیاز
وترقه جهانبانان باینده استخدام خدمهٔ سوز وکداز ایله ترتیب
مهام دعا ورجایه سراغاز ایتمکدرکه پادشاهلر سایهٔ خدا ونظر
کردهٔ جناب مولی اولدقلری جهتدن دعالری سریعاً مقبول
وتمنّالری درکاه ملک بیچونده سائر انام دعاسندن مقدّم
حصوله موصول اولور وپادشاهلرک دعایه اشتغاللری
لزومنده عقلاوی پسندیده رای متقدّمین دیمشلردرکه دولت
سلطنت فروغ شمع منیره بکزرکه افروختهٔ دست قدرت الهیه در
صرصر آفات روزکاردن وقایه ایچون حریر والای دعایی کافانوس
ایتمک لازمدرکه تندباد حوادث کارکر اولمیوب جنبش دامان
چرخ دوّار ایله انطفا پذیر اولمیه واحیاناً مشکوة دلده فتیله
فروز شوق وسوز اولمق روشنایی بخش حجرهٔ تاریک درون
وماحی ظلام قسوت قلب اولمغین کانون سینه ده آتش عشق
خدا همیشه حاضر ومهیّا کرکدر **قطعه** پادشاهی وبندکی

کی

کی اکر • حکم بر بندکانت می باید • تا خویشهای روزکار بخش •
کر خوشیء جهانت می باید • **تمثیل موجباً للتبجیل** پادشاهان جهان
سحاب رشحه باردرکه خشک وتره وبحر وبره فیضنی دریغ ایتمیوب
هر محلّه رشاشه پاش وقطره نثار اولور افتاب نوّار ومهر تابداردرکه
حضیض واوجه وبلند وپسته نور وبخش اولوب فیو توانداز اعلا
وادنایی منوّر وتابدار قیلور وجود کوه ثباتلری طود شامخدر
تحمّل اخطار روزکارده بحر زاخر درکتم خبایا واسرارده **بیت**
ای مه برده بر معارج اقبال کامجوی • وی کشته بر ممالک افاق کامیاب •
تو ابر بحر موهبتی بر همه ببار • تو افتاب عاطفتی بر جهان بتاب •
تشویق واغرا باستخدام الیق واحری پادشاهلر شایستهٔ خدمت
وسزاوار قرب منزلت بلدکلری عبادی نوازش لطف وخطاب ایله
محرم بزم التفات ومستعد نفرت ومستحق ردّ وهجنت کوردکلری
بدنهادی سرزنش عتاب ایله راندهٔ مفاوز بلیات ایتمک اهمّ مهمّاتندندر
زیرا نیک نهادان خوشدله ترتیب بدنژادان لا یعقلدن مباعدت
قانون مرعی اولمسه شیوهٔ تمییز رذیل وعزیز برطرف اولوب خوب
سیرتان نیکو منش بلاکش خزی وسرزنش وبدطینتان فاسد
روش جرعه بیش لطف وپرورش اولمق لازم کلور وبردباردهکر
اشرار لئامه کرم واخیار لزامه ستم رواکورلیه اول ممالک البتّه
سوزان اتش مهالک اولوب اول حوالیدن مزن خیر ونکویی منقطع
اولمغله اهالیسنک کشت زار امالی باران احسان ربّانی ایله
کسب ریّانی قیلمق ممتنع ومحال اولور لازمدرکه سمت صواب

وراه حقه ترغیب ایچون علما و مشایخی حضور پادشاهی یه تقریب
ایده لرکه طائفۀ مذکوره خبردار اسرار الهیت و رازدان احوال
صمدیت اولمغله جناب سلطانه تقربلری عین سعادتدر حکایت
مرویدرکه سلطان محمود غزنوی حشره ربه علی الصراط السوی
و نور صریحه بالبر الاخروی برقچ ماده ده اشتباه ایدوب سمند
وهمی سکال اشکال ایله پای بسته اولمغله عزیمت همت یقینه امکان
بولماشدی اولا حقیقتده سلالهٔ بسکتکین اولوب خمیرمایۀ
وجودینه ماء منیٔ شخص احسن مختلط اولمشمیدر ثانیا میدان
مجازات حسنات و سیئات اولان عرصۀ عرصاتده نائل رأس المال
مغفرت اولورمی ثالثا العلماء ورثه الانبیا حدیث شریفنك
معنای لطیفی الآن بقا اوزره میدر یوخسه مایۀ وراثت نبویه
نفوذ بولوب اول سعادت عظیمه فائزلری معدوم و مفقودمیدر
سالها رائض متفکره سی حلبۀ احتمالات دوراددورده جولان
ایدوب کوی ربای تیقن اولمغه مجال بولماشیدی اتفاقا علما
عصرندن بری بارکاهنه دخول ایدوب شرفبخش مجلس بهشت
ایینی اولدقده پادشاه مذکور عالم عرفان پناه مذبوری نعم
التفات عمیمندن اول قدر حصه دار ایتدی که جیب و دامان
تصوری فواکه شادمانی ایله مالامال اولدی اول کیجه مسند
آرای سریر اصطفا حضرت محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم
عالم خوابده پادشاه مشار الیهه عرض دیدار ایدوب بو کلام
معجز نظام ایله حل شبهات پادشاهی قیلدی و بیوردیکه یا ابن

سبکتکین

سبکتکین اکرمك الله کما اکرمت وارثی یعنی ای زادۀ سبکتکین
حق تعالی سکا اکرام ایلسون بنم وارثمه اکرام ایتدکك کبی
پس بو تعبیردلپذیر نبوت پناهی سلطان محمود عالمکیرك حل مشکل
و کشف شبهه سنده تعریف جامع الافراد مانع الاغیار اولوب
افادۀ تفاصیل خاطرۀ پادشاهی قیلدی حضرت رسول کونینك
بو کلام بلیغ النظامندن پادشاه مرقومك صحیح النسب سبکتکین اولدوغی
مقرر اولوب و اول عالم زائر وارث نبی ایدوکی و سلطان محمود
جنت مکان اکا اکرام اتدوکی ایچون حضور خداده معزز و مکرم
اولمه سی محقق اولدوغی منفهم اولور بیت خرد کفت با من که مطلق
بکوی بفرخنده پی شاه والا طلب ندانم که مرطالبانرا مدام
رساند بمطلوب لا اطلب چو دانی که دانش به از چیزهاست
همه چیزها توز دانا طلب حکایت امورده ثبات ملوك و سلاطینه
اهم مهماتندندر شول مرتبه یه دك پادشاهلر اقوال و افعالده
ثابت قدم اولمق کرکدرکه فرضا بحکم البشریه بر وضعنده اضنات
ایتمیوب خطا ایلسه و مقربان حضرت بر مقتضای خیرخواهی اول
کارك خطا ایدوکن اشعار ایدوب صوب صوابه التفات ایسه لر
و کندو یه دخی ندامت کلوب خطا ایدوکنه جازم اولسه بینه
رجوعده سرعت و عجله روا کورمیوب بر مدت ثابت قدم اولمق
صورتن کوسترمك لازمدر پس معلوم اولدی که اصحاب
حرم و رأی ملکه ثبات ایچون اول مرتبه ده لزوم اثبات ایتمشلردر کر
خطایه اصرار محض خطا ایکن محضا ثلاوشی یه محمول اولموق

ایچون سرعت تحوّل تامّ رخص در صورتخطاده بو مرتبه یه رخصت
ورضا ویریلیجك اوضاع حمیده واطوار پسندیده درونه طبقه ده
ثابت قدم اهتمام لازم ایدوکی بوکه قیاس اولنه جناب مصنّف
الکتاب بو بابده افراد بنی ادمه اقسام عبادات واصناف معاملاتده
ومصالح نفسیه سنده حصلت ثبات مراعاتنی اول مرتبه ده
الزام وایجاب ایتمشدرکه مثلا برکمسنه ارکان اسلامیه اقامتنده
تلوّن ایدوب بعضنی مرعی وبعضنی مهمل ومتروك ایتمك طریقه سن
مسلوك ایتسه البتّه احوال دیانتی خلل پذیر پریشانی اولور وابناء
جنسی ایله معامله ده پرکار اختلاطی مرکز صداقت اوزره دائر
اولمیوب کلمه الفتی حرکت ثبات اوزرینه مبنی اولمسه لابد دائرهٔ
معامله لری اعوجاج لجاج ایله خط مستقیم مجتّدن منحرف واسم
حقیقتلری علل حقانیت انعدامی سببی ایله قاعدهٔ انسانیتدن
منصرف اولمق لازم کلور الغصّه برادمك که لعبتباز خیله
برداری ابنان سیّئه پرکینه سندن کاه عدل وکاه عذر کاه
لطف وکاه جور که وفاق وکه نفاق کاه ودّ وکه شقاق صورتلرین
ابراز ایلیه کندی دخی هیچکسدن مکافات حسنات مشاهده
سنه مستعد اولمیوب همواره مجازات سیّئات ایله رسوای و
وبدکردار مظهر نفرین بی شمار اولور وامر نفسی سنده دخی
کذلك احیارنا همواری ایدوب کاه اسباب مرض وعلّته دکاه
دواعی زنده کی وصحته مباشر اولسه ومأکل وملابسنده
تلوّن ایدوب کاه اغذیهٔ مختلفه المطاعمه یه شرّه وولوع وکاه

بو رهبر

ورياضته شروع ایلسه وکاه اثواب کثیر ایله مألوف حرارت
وکاه البسهٔ یسیره ایله سردیٔ هوایه مقاومت قیلسه لابد
بو حالات متنافوه ارتکابی بالاخره هلاکه مفضی اولوب بو سبب
ایله شمع حیاتی مرده وجوی سلامتی افسرده اولور الغرض هرحالده
اختیار همواری قیلوب تراکیب اوضاع وحرکاتی ثبت مسطر تسنیم
ثباتی ایتمك لازم کلور واقوال وافعالده شوائب تلاشی ومعایب
تحوّلات نامناسبدن تحاشی امر مهم در قطعه درامور زمانه
ثابت باش • متغیّر مشو بهر تغییر • قطب چون ما بنشست وبا برجای
هست بروی مدار هر تدویر • قطرهٔ ابر چون تواتر یافت • در دل
سنك میکند تأثیر • الغرض خدمه بارکاه عالی وسدنهٔ دیوان
محروس الحوالی یه اول مرتبه ده رخصت غنا وترفه نامناسبدرکه
خدمت شهریاریدن بی نیاز ومستغنی قیله واول درجه ده
تطبیق واذایهٔ توجه نامِلایم درکه هنکام لزوم خدمتده اوان
حدوث حاجتده داعیهٔ فقر واضطراب ایله خدمات سلطانیه
عهده سندن خروجه اقتدارلری اولمیه قطعه در افراط جود
وروی کرم • کاه می بند وکاه می بکشای • بسر تیغ وداد جهان
کاه میکر وکاه می فرمای • در بد رویش وجوم جانی را • کاه می
بخش وکاه می بخشای • اشارت ایمامِلاحظهٔ خوف ورجا
هرحالده نیّت خالصه وعقیدهٔ صافیه ایله جناب مسبّب
الاسبابه توکّل تام ایدوب حالتی خشم ورضاده یعنی صورتی
لطف وجفاده سررشتهٔ فکر حقی دست تصوّردن کذاشته

قلمیوب توسن حرون تند ونفسنی دائما شکیمه خوف خدا ایله
ضبط وتسخیرده زمام تقیّد مضبوط کف انتباه وتیقظ اولمق
لازمدر وفسحت ملك ووفوت مال وکثرت جاه وجلال ایله غروردن
مجتنب ومحذور اولوب مساعدهٔ اسباب کمالی مشاهده سی خاطر
عاطرلرین ملاحظهٔ بیم زوالدن اشغال ایتمیه که اداتوامرندا
نقصه مدلولی اوزره عزّ ودولت سه روزهٔ دهر بی وفا فی الحال
مبدّل وزوال وفنا اولمق دیرینهٔ عادت چرخ مینادر بو کونه توفر
اسباب کامرانی وسوسهٔ غفلت ایراث ایدیجك ملاحظهٔ احوال
سلاطین پیشین ایله ازالهٔ خاطرهٔ غروره همّت بیوره لر امد
شاهان فرمان دهان قطعه امید داری که اندر مدارج احوال
حفیظ ذات تو باشد مسبب الاسباب ۰ بعدل وبذل توکل کرامی
وحوشخوئی بری شوار غضب وکبر وغیرت واعجاب ۰ واحیانا
بر مظلوم ودردمند وبلاکش مستمند که بث خوینی پیشکاه پادشاهی
به عرض واعلامه توجّه قیلا لازمدر که اصغای کلامنه ۰
بکلحظه توجّه زکات کامکاری وصدقهٔ دولت وبختیاری
عد ایدوب بالذّات استماع شکایتدن استنکاف بیورمیه که
بزرکان طریقه بختیاری مکالمهٔ فقرای بیکس وغمکساری
مستحسن کوروب دادخواهان محنتکشك استماع فریادنی اعظم
حصال حمیده دن تعداد ایتمشلردر وحضرت سلیمان ابن الملك
شرف نبوّتدن غیری احناس مخلوقاته نفوذ فرمانی مقرّر ایکن
مور ناتوان ایله معامله یه تنزّل ایدوکن مثال ایراد ایتمشلردر

قطعه

قطعه ای زینت تو نه برتر از سلیمان ۰ بشنو سخن ار چه کم ز مورم
۰ از دین سخنم بدولت شاه ۰ هر چند که نیست زر وزورم ۰۰
حکایت مرویدر که شهریاران ممالك هندوستاندن بر پادشاه
نصفت پناهك قوت سامعه سنه عوارض حسبیله نوع خلل
تطرّق ایدوب روزنهٔ کوشندن صبای ادای نام رسیدهٔ کاخ
صماخ اولمق مرتبه لری بو طرفه اولیجق کمال حزن وملال ره یاب
خانهٔ درونی اولوب تقریب تعذیب ایله تشریف بزمکاهه پا نهاده
اولان اکابر واشرافه تضجّر وتکدّری مشعر کلمات شکایت کونه یه
سر اغاز ایدوب دیدیکه بو عارضه سببی ایله نغمات جانبخش
وترانهٔ دلکشدن تلذّذ بابی نك انسدادی لزومنه فهیاد
اتمّ عند التحقیق اضرابر اقوال مظلومات روزکاری اصغایه
اقتدارم اولمدوغندندر دیو آه جانکاه ایلدی بو سببدن
زیردستان سلطنتنده اصدار فرمان ایلدی که ملوك وعمّال
وسائر باهر الاقبال دن رکابنه کلنلر قبای سرخ خنابه رنك
پوشیده قیلوب حضورنه لباس نقمی ایله کله لر دیو تنبیه اکید
ایلدی تاکه شکایته کلدکلری معلوم اولوب احقاق حقده
بذل مقدور ایلیه تنبیه وجیه سرکار وکالته معیّن اولان
مشیران ارسطونژاد ومباشران عدل وداد مجهب الاطوار ومعلوم
الحال اولمدوغی صورتده خفیةً تتبّع کار وکردارلری معقول
ومستحسندر وکیفیت سلوکلرینه اطلاع وعثور حصولندن
صکره مجازات عمللرنده مسامحه ایتمیوب لایق التفات ورعا

اولیجق مظهر نوازشهای پادشاهانه و مستعد تعزیر و عتاب
اولیجق نشانهٔ تیر قهر قهرمانانه قیلمق لازمدر که بو بابده اختلال
ملك و ملته بادی و پریشانی حال برایایه مؤدّی در دوایتکر دهٔ
حال روزکاردر که زمان سابقده ایکی پادشاه عالیجاه بیننده
بحکم التضاد نطع معادات درمیان اولوب همواره سطرنج بحث
وجدال لعبتنه اشتغال ایدرلردی و یکدکره لشکرکش بعضا
اولمغله اشتغال نائرهٔ قتال ایچون تحریك قداحهٔ کشاکشده درکار
اولمشلر ایدی بری عادل ستوده شیم و بری غدّار و اهل ستم
اولوب مقتضای ظاهر امر بر عکس اولوب روز بروز سلطان
عدالت پیشه نك مملکتی مشرف خرابی و ویرانی و متوجه فساد
و پریشانی اولمغه یوز طوتوب پادشاه غدّار ظلم اندیشه نك
ولایتی یوما فیوما منتظم الحال و معمور و اهالیٔ دیاری کمال
رفاهیت ایله دلشاد و مسرور اولمغه باشلدی بو حال ناماٴمول
مخالف طور معقول کورنمکله پادشاه عادل بو سرّ خفی ادراکنده
متحیّر اولدوغندن استکشاف سببی ایچون مقرّبان سلطنتدن
بر مرد کاردانی رسالت طریقیله حضور پادشاه رعیّت سوز ظلم
اندوزه فرستاده قیلدیکه بو مرتبه ده مرتکب ظلم و عدوان
ایکن ممالکنك معمور و آبادان اولدوغنك حکمتنی بالذات
کندندن سؤال ایتدکدن صکره کلوب ولی نعمتی اولان خداوندکار
عادله حقیقت حالدن خبردار ایلیه حسب الاشاره سفیر خجسته
ضمیر حضور شهریار ستمکاره واروب استعلام حال ایتدکده

بو وجه

بو وجه ایله جواب اولدی که فی الحقیقه سنی ارسال ایدن پادشاه
فرخنده خصال دیندار و پرهیزکار عادل ستوده کردار در لکن
سرانامه تسلیط ایتدوکی وکلاسی مرتکب مظالم و افراطله ظالم
اولمغله بو قدر ظلمه نك مفاسد و مکارهی تراکم ایدیجك یالکز
پادشاهك عدالتی اول میانه ده وجود بوله مز و شهباز همتی
شائك مفاسد ظلمهٔ کماشتکاندن پرواز ایده مز اول جهتدن
ممالکنه ویرانی ترتب ایدوب هزار کسك ظلم و عذری بر آدمك
سعی و عدلی ایله مندفع اولمغه مجال اولمز بن اکرچه ذاتمله ظالم
و غدار و جابر و ستمکارم اما ضبط جهانه حواله ایتدیکم نوّاب
درکاه و خدمهٔ بارکاهم عدالت پیشه و اهل داد مستقیم و صاحب
رشاد اولمغله یالکز بنم ظلمم بو قدر طوائف عواطف کارك حسنات
عمیم البرکاتی میاننده وجود بوله میوب اهالیٔ دیار مباشران
اموردن عدل و کرم مشاهده ایتمکله تنها بندن کوردکلری
جور و ستمدن متأثر و متضرّر اولمزلر بو سببدن ولایتم معمور و رعیتم
مسرور در حقا که لیس الخبر کالعیان فحواسنجه بو مضمون صحت
رهینك آثار غیرت قرینی زمنهٔ قریبا لعهده کراد انمایان
اولمشدر قطعه من بکویم که ظلم در عالم ٭ چیست چون خواستان
ران کشتی ٭ کر کدرکله مال اندر جیب ٭ خاك در دیده آب در کشتی ٭
حمد الله تعالی سعادتلو پادشاهمز ایده الله و ابقاه لوازم عدل و داده
سر موتسامحی مشرب صواب اندیشنه روا کورمیوب بفضله تعالی
وارث سیر صالحین و اجداد جنّت مکین کبی نصفت پیشه و عدل

آيين ايدوكي متفق عليه ارباب يقيندر مكاره و مظالمدن اجتناب
بابنده اولان معاني شاحقه افاده سنه اكرچه احتياج برطرفدر
لكن بو صدده ملايم ورود ايدن ايات كريمه و احاديث شريفه دن
بر مقدار ايراد اولنمغله سوده حق نصايحه اقتدا و حق كويان عظه
و تذكيره اقتفا اولنمق نوع حكمتدن خالي اولمق احتمالي ايله بو جواهر
كرانبها هديهٔ پادشاهي قيلندي قال الله تبارك و تعالى ان الله يأمركم
بالعدل والاحسان وقال الله تعالى يا داود انا جعلناك خليفةً
في الارض فاحكم بين الناس بالحق وقال الله تعالى واذا حكمتم بين
الناس ان تحكموا بالعدل وقال الله تعالى ان الله لا يحب الظالمين
قال تعالى والظالمين ما لهم من ولي ولا نصير وقال تعالى ولا تحسبن
الله غافلاً عما يعمل الظالمون وقال تعالى ولا يزيد الظالمين الا
خساراً قال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم بالعدل قامت السموات
والارض وقال عم اشد الناس عذا يوم القيمة امام جائر وقال
عم من دل سلطانا على الجور كان مع هامان وكان هو والسلطان
من اشد اهل النار عذابا وقال عم ان لكل شيء ملاكا وملاك
هذا الدين العدل وقال عم اتقوا دعوة المظلوم فانها مستجابة
وقال عم من اعان ظالماً سلطه الله وقال عم من عامل الناس
فلم يظلمهم وحدثهم فلم يكذبهم ووعدهم فلم يخلفهم فهو كملت
مروته وظهرت عدالته ووجبت اخوته وقال عم العادل قريب
من الله تعالى قريب من الجنة بعيد من النار والظالم من الشيطان
قريب من النار بعيد من الجنة پند و نصيحت در نكهباني

رعيت

رعيت پادشاهلره ارتكاب ناواجبدن بعضي مكاره و مضار
ترتبي واجبا اولور مثلا على اي حال خزانه و معمور و مالامال
اولمق مراد اولنورسه حال ملك و ملت و امر عباد و رعيت قرين
اختلال و رهين اضطراب و ملال اولمق لازم كلور نتيجهٔ سخن
خزانهٔ پادشاهينك مملو اولمسي واجب دكل اما مملكتنك معمور
تني واجبدر اكرچه وفرت مال دخي امر لازمدر لكن قدر كفايه دن
في الجمله فاضل اولنجق بالغا ما بلغ توفيرنده سعي و مبالغه پريشاني
حال رعايايي موجبدر و حقيقتده خزانهٔ وجود رعايادن عبارتدر
زيرا رعيت كه يرلو يرنده ساكن اولوب ترفه و وسعت معيشت
اوزره وطنلرنده متمكن اوله لر هر نه وقت اراده اولنور ايسه
و خزينه ده مضايقه اولوب استمداده حاجت اولورسه ادني
اشارت ايله رعايادن تحصيلي ممكندر اما رعيت پريشان اولنجق
خزانه تهي اولدقده كيمدن طلب و تحصيل اولنور فلهذا عقلاي
سلف ادخار اموالدن معموري مملكت و خوشحالي رعيته اهتمامي
ترجيح ايتمشلردر و بالجمله مجرد وجود نقود بذل المجهود اولنوب
سلطنتدن غرض جمع مالدر دينورسه نه خزانه حاصل اولور
ونه مملكت نظام بولور بلكه خلق ايله پادشاه ميانه سنه تنفر و توحش
دوشوب نه سلطان رعيتدن و نه زيردستان و رعايا سلطاندن
محظوظ اولورلر اما خاندان معمار عدلي پاسبان و محارز الصافي
نكهبان ايدرلرسه هم مملكت اباد هم دل رعيت شاد جمع خزانه
دخي بو تقديرجه اسهل وجوه اوزره پيوستهٔ حصول اولور

وبو مقدمات مستحسنه ذکو بالجیزی منتج اولوب اوصاف پسندیده
ایله متصف اولان نام نیکی دفتر جهانده ثابت و پایدار قالور **قطعه**
زیان رعیت پی سود خویش ۰ یقینم که سلطان نخواهد گزید ۰
چرا زانکه داند بنور خرد ۰ که سود از زیان در جهان کس ندید ۰
امتناع نظم جهان بی وجود پادشاهان تاکه معمورهٔ جهان وصمهٔ
زوالدن مصون اولوب خطهٔ ربع مسکون وجود بنی ادم ایله مشحون
اوله پادشاهان روزکار دخی علی طریق التناوب والتعاقب مسند
ارای متکای عظمت واجلال هموارهٔ انداز مفارق عالمیان اولور
یعنی دور زمان البته مفتقر تشریف شهریاران عالیشان اولوب
هر عصرده وجود کرامیلری شرفبخش کون ومکان اولمق لازم کلور
اما بختیار ودولتمند واول شهریار ارجمند درکه شاهین همای
وار همتی صید کنجشک برکشتهٔ دولتمند روزهٔ دنیا ایله قناعت
ایتمیوب بنجهٔ انداز نسر طائر مثوبات عظیم المنافع یوم الاخره اولمغه
کوشش قیله یعنی زیاده پادشاه دوزمند عالی بخت سیمین بخت
اولدیغی کبی عالم معنایه دخی سلطان مطلق وخاقان اولمغه
استعداد کسب ایده وباخرت پادشاهلغنی اله کتورمکه بذل
مقدور ایلیه که بو سرای سپنج پرخون ورنجده عز سلطنت
وکامکاری یه معتاد اولوب ملك بقاده که انتهاء مدتی ابد
الابادر ذل مسکنت وخواری یه ابتلا خسران عظیم در **حکایت**
پادشاهان کذشته نك ابقاء خیرات ومبادنده برشهریار عدالت
شعار که رغبت واهتمام اظهار ایلیه یعنی سبب ذکر جمیل وموجب

اجرجزیل

اجر جزیل اولمغیچون بر پادشاهك طرح اندوکی اساس خیراتنی
هدم ایتمیوب بلکه تعمیر وتکثیرنده مقدم وسعی دار اوله البته
کندی اثاری دخی تعرض اخلاف کرامندن مصون اولوب جانشینی
اولان سروران انصاف آیین قبلندن مظهر تأسین وتمکین اولمغله
حسنات مقبوله سی الی یوم الدین زیب روی زمین وپیرایهٔ
جبین ارضین اولمق مقرر ومحقق در **قطعه** پادشاهی که رفت
وخبر کذاشت ۰ نام او زنده ماند تا جاوید ۰ وانکه او نیز چیز
میکند ۰ بی خلاف فست لی ثمر چون بید **لزوم وزرا بخدمت پادشاه**
پادشاهان عالمکیر شوکت پذیر تمشیت مصالح متفرقهٔ سلطنتنه
قادر اولوب طبعا وجبسا حزما وحتما امور پریشان اقسام
جمهوری نفس نفیسی ایله کما ینبغی ادایه مستعد اولدوغی صورتده
بنه بروزیر عاقل صائب تدبیر لابد در **بیت** فاصابة الخلفا فیما
ولوا ۰ مقرونة باصابة الوزراء ۰ زیرا اکر سلطان وزیر کوره جك
مصالحه کندی وجودی ایله مباشرت قیلورسه رتبهٔ سلطنت
وپادشاهیدن ساقط اولوب کندی وزیر اولمق لازم کلور
مثلا خدمت احتسابه معین اولان شخص وذیلك خدمتی قبصه
جوبی سنه وزیر کندی نفسی ایله مباشر اولسه سامان وزارت
برطرف اولوب خلق عالم اکا وزیر نظریله نکه انداز نظر اولمیوب
محتسب مقامنده طوتورلر امدی وزیردن بوحال الصدوری
مستقبح اولدوغی کبی امور وزارنه تفید دخی سلطاندن مستهجن
کلور زیرا عامهٔ انام جناب سلطان ورای سراپردهٔ شوکت

واجلال وبالای کاخ عظمت واستقلاله مشاهده به معتاد
اولمغله نظرلرنده عظیم المقدار وجلیل القدر اولمشدر شویله
مباشر امور حسیبسه کوره لر خاصه شکوه جاه وجلال پیوستهٔ
اضمحلال اولوب صغیر وکبیر اولمقوله پادشاهی منزلهٔ وزیره
تنزیل ایدرلر وسطوت واجلالنك لازمهٔ حکمینی اجرادن قالورلر
پس امر معظم پادشاهی بی وجود وزیر صورت پذیر اولمق بیّن
الاستحاله اولمجق عالمك وجود پادشاهانه احتیاجی کبی سلاطین
عظامك وزرای کاردانه احتیاجی مقرّر اولور د شایستهٔ رتبهٔ
جلیلهٔ وزارت اولان صاحب سعادتکه تعریف اتی البیانه
ماصدق اولوب اوضاع واطوارنك مشرب شهریاری یله
موافقتی اوله واجبدرکه قدر جلیلی مرعی اولوب فسانه بداندیشان
وحرافات حسدهٔ ستمکران ایله مشرب صاف پادشاهی تغیّر پذیر
نکدّر اولمیه زیرا وزیر البتّه محسود صغیر وکبیر اولور خصوصا
مظهر التفات مخصوص پادشاهی اولمجق کافّهٔ مقربان حضورت حسد
ومعادانه سر اغاز ایدرلر وسبب حسد وبغضا اکرچه لا یعد
ولا یحصی در ازجمله خدمت بارکاه پادشاهی ایله مستسعد
اولان اکثر سدنهٔ درکاهی علی حدته ارذوی مرتبهٔ وزارت ایله
اول مقام عالی یه خدمت ایدرلر اول جهتدن لازم کلورکه
جل همتلرین کندولری پادشاهه مقرّب ومقبول ووزیری نظر
شاهدن مطرود ومخذول اتمکه مصروف ایده لر اول تقدیرجه
حقنده ترتیب مفتریات واقاویل غیر واقعه ده بی اختیار اولورلر

امدی سلطان صاحب اذعانه لازمدرکه وزیر حقنده کذب
ودروغ وشاة خاوی اصغا ایتمیوب نمیمه سنجان بی معنینك
مقدّمات فاسده لری کارکر اولمیه وهیچکسه وزیر حقنده قیل
وقاله رخصت ویرلمیوب حضور شهریارده اوضاع وزیردن
بحثه رضا کوسترلمیه واول رتبهٔ جلیله یه وصولندن مقدم
تجربه اولنوب سبیکهٔ نهادی محك امتحانده ازمایش اولندقدن
صکره مسند صدارت وسرکار وزارته کتورلمك کرکدر زیرا
وکالت عظمایه لایق کورلدکدن صکره اول منصب عالی نك
حکمی ومقتضای کمال استقلال اولمغین شویله که حقنده
کلام انام وهذیان خواص وعوام مسموع ومقبول اولمق بابی
مفتوح اولوب کاه بیکاه تجربه وامتحان ایله مبتلای کشاکش
اختلال قلمق جائز کوریله سامان وزارت برطرف اولوب امور
جمهور عهده سندن خروجه قادر اولمز والحاصل وزیر جمله دن
معتمد وموثوق به وپادشاهه سائردن ومسموع الکلام اولمق
لازمدر وجمیع مصالح ملك ولشکر وامور مالیّه واسرار سلطنت
ومهام دین ودولتده پادشاه کندی اعضا وجوارحنه مثابه سنده
اولمجق وزیر حقنده کلام ناروا نفوذ ایدن اعضاء پادشاهه
تعرّض ایتمش اولور واخلاق وزیر تحقیقنده اسلاف حکما دیمشلردر
وزارت عهده سندن کلمك اراده ایدن صاحب سعادت علوّ
همّت وذکا وفطنت وعدل واستقامت ومداد فطرت وانصاف
جبلّی وتدبّر وتحرّی صاحبی اولوب عقل واذعانده مقبول علیه

فهم وایقانده مشارالیه روزکاردیده کارازموده ذی نجدت
وجراءت صاحب شجاعت وصلابت کریم الاخلاق طیب الاعراق
طبعی سخی ومنظرهبی تیزفهم ودوربین عواقب شناس وحکمت
کزین فصیح القول صاحب حوصله سدید الرأی مامون الغایله
متین ودریادل دیندار غش وغلّ اصغاسی اقاویل متخاصمینده
بی کلال وفتور اجرای اوامر واحکام دینیّه ده مجد وغیور قهر
وکینی مهر ولطفله مشحون تواضعی مهابته مقرون توجیهنده
ثابت قدم عطاسی برجا ومحکم اداب مصاحبت سلاطینه واقف
مراتب ومقادیر انامی کما ینبغی عارف عمارت دنیا وتحصیل امواله
قادر ترتیب لشکر وتدبیر جهانکیریده ماهر اسباب تحصیلده اقدام
وتعجیله سالک با این جمله رعایا ایله مدارایه مالک اصحاب معارف
وعلومه مائل وراغب وزهاد ومشایخ ایله صحبت والفته طالب
عقلا ایله مشاوره دن محفوظ حصن دیانتی محارزان اصلاح
وامانت ایله محروس ومحفوظ اولمق کرکدر بوجمله شرایط مستجمع
الحصول مراعاتنه قادر اولدقدن صکره شهزاده کان واغایان
ومقربان پادشاهینک رعایت خواطر شریفه لرنده وانجاح واسعاف
ملتمساتنده دخی کمال اعتدال اوزره حرکت عهده سندن
کلمکه ماهر اوله عقلا دیمشلردر که امروازدنده مشکلترین
حالا مقربان سلطنت ایله حسن مدارا تدر زیرا تمشیت امانی لرند
مساعده ایدوب هر اراده اتدکلری مصلحتی مبذول وبی دریغ
ایدیجک پادشاه جانبنه عذر ایتمش اولور واکر طرف پادشاهه

منحص

منحص اولوب بکا لازم اولان خاطر پادشاهی دردلخواه متعلقاته
سعی ایتمک منامی صداقت دردیرسه عداوته مفضی اولوب
جزئی بهانه وقوعنده تیر سعایته سینه وزیری سپر قیلورلر و
واقتضاء تقدیر ایله مما لکده فی الجمله شور وشر پیدا اولسه
سوء تدبیر وزیردن نشأت ایتمشدر دیو سوق کلام نمیمت انجامه
اقدام ایدوب تغییر عقیدۀ شهریاری یه باعث اولورلر امدی
انجاح مرام مقربان سلطانیده وزیره اول مرتبه یه مساعده یه
جواز ورخصت واردر که فرضا رسیدۀ سمع پادشاهی اولدقده
بحضور اولمیوب مقربان سلطنته اول مرتبه ده اسعافی بالذات
پادشاه دخی بی دریغ ایتمک جایز اوله فی نفس الامر بوطبقه ده رعایت
خاطرخواه ارکان وخواص داخل دائرۀ عذر وخیانت اولمز **ترتیب**
نصح وپند با وزیران ارجمند قانون شناسان احکام سداد
بوضابطه بی صدد نصح وپند وزواده ایراد ایتمشلردر که بر وزیر
طرف پادشاه کردون سریردن رخصت یافتۀ کمال استقلال
واحسان دیدۀ توجه واقبال اولدقدن صکره واجبدر که
تدبیر امور دین ودولت وترتیب قیام خیام سلطنتده سرمو
تقصیر ومسامحه رواکورمیوب لازم کلیجک سلامت وجود
پادشاه عالیجاه ایچون کندی نفسنی فدا دن کردن پیچ تعلل
وعناد اولمیه که بر رنج کونلک عمرینی راه ولی النعمه صرف ایتمک
موافق دستور مروّت بلکه مناسب دأب حقیقتنده در بوتقدیرجه
راحت وحضور رخداوندایچون مرتکب مشاق تعب وزحمت اولمق

بطریق الاولویه واجبهٔ ذمتدر وحفظ ناموس دولت وکتم
اسرار سلطنت بابنده وزیره اول مرتبه ده اهتمام لازمدر که
في المثل یغماکر اجل صندوق وجودینی صد پارهٔ پنجه فنا قلسه
ینه کیسهٔ سر بمهر سینه سنده مودع وموضع اولان جواهر کر
انبهای راز پریشان میدان شیوع اولمیه حکایت بو میوهٔ
خوشگوار معنیدار حدیقهٔ تواریخدن اجتناکردهٔ انامل کلك
کوهر نثاردر که نوشیروان عدالت پیشه نك بو بادشاه قوی
بخت زورآزمایله که قوت شکوه وشوکتده کندویه کمال تغلب
واستعلاسی مشاهد اعلی وادنی ایدی زمانها بینلرنده رایات
نزاع وجدال برپا وعسکر طراد ونزال مهیا اولوب بالاخره
وضع خصومتلری امرنده تدابیر هوشمندان تجربه کار بو رأی صائب
اوزره قرار ایتدی که دختر نوشیروان پادشاه مذکوره نامزد
قیلوب بعد الازدواج احوال تناکر واختلالی مبدل الفت
وامتزاج اوله اما اکاسرهٔ عجم بیننده کندی ثمرهٔ نخل وجودینی
دشمنه بی مذاقه اطعام واذاقه ممنوع اولمغین سینهٔ دل نوشیروان
بو کارنا پسندك صورت پذیر وقوع اولمسنده فتادهٔ جوز ومد
دریای تردد اولوب کندینك مجرب خاص ومعتقد صاحب اختصاصی
اولان بزرجمهر داناذن وشاورهم في الامر کمندی ایله استمداد
رهایی قیلدی بزرجمهر تکاپوی اطراف وتفکردن صکره بو حبل
متین تدبیره ظفر بولدی که دفع محذور مذکور ایچون دوشیزکان
اشخاص بیکانه دن برینی خاندان سلطانده بنت صدریه مقامینده

وایکان

وایکان وعاینات حرم ترتیب قیلوب هنکام زفافده دختر
نوشیروانه بدل تجهیز وارسال خلوتکاه پادشاه ایده لرکه بو
تقریبله هم عدالت صهریت برجا هم محذوری مادیٔ دشمن ناپیدا
اوله بو تدبیر دلپذیر ذهن پاك نوشیرواندهٔ جاکیر اولوب
قبائل اکراد ذی بغی وفساددن برینك بر دختری مناسب کوریلوب
مال فراوانله پدر ومادری ارضا اولندقدن صکره بیت الحرم
اعظمده تعیین حرم اعظمده تعیین خدم قلنوب براز زمان تربیتنده
اهتمام اولندی اتفاقا بزرجمهرك بر مخدومه سی وار ایدی احیانا
حرمسرای نوشیروانه تردد ایتدکجه اول دختر کردیه خباثت جبلیه سی
مقتضاسیله حرکات رذیله دن خالی اولمیوب اوضاع بادیه ایله
دختر بزرجمهری رنجیده قیلوردی بر کون دختر بزرجمهر پدری
حضورنده اوساخته کوهردن شکایت کونه دهن کشای
تظلم اولوب ای پدر مهربان حرمکاه پادشاهه واردقجه دختر
سلطانی بکا بی سبب اذیت رسان اولمه دن خالی دکلدر دیوب
مقالهٔ شکوایی دراز ایلدی بزرجمهر شفقت پدرانه حسبیله
تسلیه فرمای جکر پارهٔ بیچاره اولوب ای دختر برج وزارت
اول سکا جفاکار اولان دختر بدطینتی صلب شهریاردن
ساقط بر عالی نژاد وسلطان زاده می قیاس ایدرسن اول
بر کرد بچهٔ بیابانی در برای مصلحت فلانی کوشه کیر دامن
دایکاه حرمسرای سلطانی قلنمشدر اکا بیحضور واوضاعندن
رنجور اولمه دیو نصیحت قیلدی بعد زمان دختر بزرجمهر طریقهٔ

معتاده اوزره بينه دار السلطانه واروب سفرهٔ مصاحبت
درميان اولدقده معهوده عادت مألوفه سي اوزره بينه اغاز جفا
ايلدي وزير زاده تحمّلدن قالوب اي حضراء الدمن بكا بو وجه ايله
عتاب ايتمك ندن سن كنديكي نسل نوشيروان صاحب دادمي صانورسين
سن بو كوددنا پاكك ناخلف اولادندن ايكن نه حاله غرور ايله كاه
وبيكاه بني بحضور ايدرسن ديو عتاب ايديجك دختر بد اختر بو كلامي
بو بو حضور نوشيروانده تقرير ايلدي نوشيروان بو سرّك شيوعي
لسان بزرجمهردن وقوعه كلدوكن بيلوب امر ايتديكي اسرار ملوكي
فاش ايدن كستاخك جزاسي بودر ديو بزرجمهري بردار ايده لر
بي الحال جلّادان بي امان اجراي فرمان ايتديلر هنوز هنكامه كاه
سياست مالامال تماشاييان ايكن بزرجمهرك دختري سر و پا برهنه
مكشوف العوره ميدانه كلوب زير و بالا حولانه يشلادي نوشيروان
البتّه بو وضعك بر حكمتي واردر ديو پرسش مراد دختره اشارت
فرما اولنجق دختر نهايتده عاقله ايدي بو وجهله رد جواب ايلديكه
حالا دنياده بر ادم قالمديكه اندن ستر عورت ايليم اول حفظ
عرض وناموس ايله تقيّد ايتدكمك سببي بو ايديكه پدرم
ادم اطلاقنه ماصدق ايدي اندن حجاب ايدروم ديدي طرف
نوشيرواندن نه بو هنكامه كاهده بر ادم بو قيددر دينلدكده
ظاهر بو عرصه ده بر ادم بولنسه پدرم كبي عاقل و دانا وزيري
پادشاهدن شفاعت ايدرلردي ديدي نوشروان دختره
تحسين ايدوب ايتدوكي كاره ندامت بي نهايه قيلدي شعر

احذر مباسطة الملوك ولا تكن ۰ ما عشت بالتقريب منهم واثقا
۰ فالغيث غوثك ان ضمئت وربّما ۰ ترمي بوارقه اليك صواعقا ۰
نصيحت در تعزير وتدبير بو ضابطهٔ حكمت قرين دخي خاطر نشان
كار اكهان دوربين اوله كه بر كنهكار مجرم كه مقتضاي
خطيئه وذلّتي اوزره مستعد جزا وسزاوار قهر وازا اوله تاكه
كنهنه واصل وغور جرمنه اطلاع حاصل اولمادين ۰ جزاء
سيّئة سيّئة مثلها ۰ مضمونيله عمله سرعت وعجله تاروا وعلى
الفور عقوبت وسياستي عين خطادر كه حضرت مالك الملك
حقيقي جلّ شانه افراد ناسك برجاشو وشورده مرتكب اولدقلري
صنوف منقانك دنياده ارتكاب ايتدوكي سيّئاتك تفاصيل
ودقايقنه واقف ايكن ديوان محشر وميدان مكافات خير و
شرده تعجيل عقاب ايتميوب كنهكاران شوريده بختك صحايف
اعماللرن اللرينه ويرمدين ومجال انكار بر طرف ايكن شهادت ايدي
وارجللري ايله سوء صنيعلري بالمواجهه مرتبهٔ ثبوته ارمدين
پاداش كارلرينه اصدار فرمان ايتمز يعني مجرمين وعصاتي الزام
ايتمدين جزالريني روا كورمز جناب خداكه عالم الغيب والشهاده در
مجازات اصحاب معاصيده توقّف وتحرّي دن مستغني بل پادشاه
جبّار شديد البطش وسلطان قهار صاحب جبروت ايكن
بنه جرايم عبادي ثابت اولمدين فرمان مجازات ايلمز ايكن
شهرياران عدالت كاره دخي بو بابده مناسب ولائق مدلول
تخلّقوا باخلاق الله ايله متنصح اولوب مجرمينك استحقاق عفولريني

یقیناً معلوم اولمینجه تعجیل سیاسته اقدامدن حذور اولمقدر
زیرا تحری و تأنی ده شائبهٔ منصور اولمیوب عکسنده تورتب
ندامت عظیمه مقرردر مثلا بر آدم فی نفس الامر واجب القتل
اولیجق حوالهٔ سیاست قلنماسنده بر مقدار اهمال اولنسه هیچ
نسنه فوت اولمیوب هرنه وقت اراده اولنسه ازالهٔ وجودی
ممکندر امّا اهلاککنده مسارعت صورتنده تلافی و تدارك
محال اولوب فرضا اول شخصك اطلاقنده ملك و ملته نافع
بر مصلحت ظهور ایلسه بعد القتل والافنا تدبیره مجال بو طرف
اولوب ع بسیار بخاید سر انکشت ندامت • مقتضای حسب
حال اولمق لازم کلور انّ الزجاجة مهما خطمت سبکت • ولم
تکسر دتّ ثم ما سبکا • و بالجمله مادّهٔ قتل و عقوبتده حکمای
تجربه کار فرط تدبّر و تحری لزومنی توصیه اندکلری کتب نصایحده
مسطور مراسم امور لازمه دن ایدوکی معروف و مشهوردر
حتی جناب مصنّف الکتاب بو صدده ملایم بر حکایهٔ لطیفه ایراد
ایتمش که حکایت زمان سلطنت پرویزده مقبولان سلطاندن
بر شخص جلیل القدرك دماغنه سودای غروری و سرکشی ره یاب
اولوب اطاعت شهریار عالی تباردن رو کردان و علم افراز خودکامی
و عقوق و عصیان اولمغله جمیع مشیران و هر ازان حضرت حضور
سلطانه کلوب شویله که شخص مرقومك حقندن کلمك ده اهمال
اولنوب قطع عروق مفاسدنده استعجال اولنمیه داء عضال
خیانت سائر خدمهٔ بارکاه سلطنته سرایت ایدوب علاجی تعذّر

پذیر

پذیر و تدبیر و دفعی امر عسیر اولوردیوبنك اندیشان پادشاهی
بسط مقدمات خیرخواهی قیلدیلر پادشاه عالیجاه مقربانك
بی غرضنك کلمات مذکوره سی صحیح و مقرر ایدوکن تیقن ایدوب
علی الصباح دیوان معلاده مجموع وزرا و ارکان دولت حاضر
اولدقلرنده حربنی سیاست ایتمك اوزره کمربند عهد و میثاق
اولدی سپیده دم که فراش صبا دیوانخانهٔ دهری کرد ظلامدن
رفت و روب ایدوب ترتیب خدم و خشم نورد قیلدی پرویز خونریز
سایه انداز سریر قهرمانی اولوب قاطبه ارکان صفت عبودیت
و امتثالنده دست بسته قرار ایتدیلر اول شخص جانی دخی مقام
معهودنده مثول ایدوب هرکس مترقب فرمان سلطان اولدی
پادشاه جم جاه اول کنهکار تیره دله متغافلانه اکرامه سر
اغاز ایدوب اولکی مرتبه سندن زیاده رعایت و نوازشلر قیلدی
و جیب و دامان تصویرین نقود جواهر احسان ایله مالامال
ایتدکدنصکره مأمولندن هزار بار والاتر بر منصب رفیع عالی
ارزانی بیوردی اعیان و ارکان تعجب قیلوب بو نه حالدر بو الحجبدرکه
دونکی کون حضور پادشاه عالیجاهه محض نیکخواهیدن ناشی
القا ایتدیکمز اقاویل صحیحه یی اصغا بیوروب موجبنی اجرایه تعهد
قلمشیکن حالا نه حال ظهور ایتمك کرکدر که سمت خلافنه ذاهب
اولوب عفو جرایمندن قطع نظر بو مرتبه عواطف بیشماره مظهر قیلدی
بو سرّ سر نهفته نك حکمتی و بو معامله نك سبب و علتی ایا نه معنی
اوله دیو غوطه خور بحر اندیشه و اضطراب اولدیلر پرویز عاقل

دورانديش اصابت پيشه اركان دولتك دفع وسوسهٔ توهملري
دفعنه بو وجه ايله تدبير ايدوب جواب فرمايي سؤال مقدر اكابر
واعيان اولدي بو شخص پر نقص حقنده دونكي كون عرضه داشت
پايهٔ سرير عالم مصير اتديككز اقوال صحت مال هرچند موافق واقع
خالدر ومعزو مزبور پا نهادهٔ ركاب شرور اولوب نيت وهمتي عزم
ميدان عصيان وكشت دشت ضلالتدر بناءً عليه بن دخي اني
مبتلاي قيد وبند ومحبوس چاه كزند ايتمك لازم كلوب هرچند
كيفيت حبسني تفكر ايلدم حكيم دورانديش عقلم بو طريقي القا ايلديكه
اني بر عضوندن بغليم كه جميع اعضا وجوارحنه شامل اولوب
اول عضوينك بند اولماسي ايله مجموع بدني مقيد اوله وبر زنجير
ايله بند ايليم كه ابد الدهر كسسته اولميوب سكين مكر وحيله وسوهان
فكر وتدبير ايله بريده اولميه پس قلبندن غيري اولمقوله جملهٔ
اعضايه شامل عضو اولدوغن زنجير بيلمدم واحساندن غيري
كسنكي قبول ايتمز زنجير بولمدم اول جهتدن بو وجه اوزره كردن
خاطرين بستهٔ كمند الطاف ايتدم اميد كه بعد اليوم سلسلهٔ
اطاعتمدن خروجه قادر اولميه في الواقع قلب ادمي بر عضودر كه بند
سائر اعضا وجوارح اكه مخالفت قيلماز ولطف واحسان
بر بند عجيبدر كه بو كونه الت ايله منفصم ومنحسم اولمز قطعه
هر بنده را بتهمت صاحب غرض مكن ٭ في قصد عرض وشان ونه
ابطال جاه ومال ٭ در شرع وعقل ثابت ودر عرف ورسم نيز ٭
اول بيان جرم پس انكه جزاي ان ٭ جواهر زواهر در تسليهٔ خاطر

امور

امور مملكتده موجب مسرت وانشراح دل بهر حال سرور افزا
پيدا اولدقده جناب فياضنه تقديم حمد وثنا قيلوب قضا ايله
بر رخنهٔ تغير واختلال ظهور اتدكده قطعا مرات سينه لري
زنك پذير تاثر وملال اولمغه مساعده بيوروب هر حالده
خزانهٔ درونلرين نقود شكر مولى ايله ممتلي ايده لركه خواطر
شهرياران عالم نمودار درياي اعظمدر هر سيل بلا ايله تكدر
پذير اولمق اولمز اول رسمه دواعي حزن واندوه ظهورنده مقدما
سبق ايدن مقدمات فرح وسرور تفكري ايله دفع غموم ايدوب
عالم كون وفسادك حالدن حاله تحولن ياد ايليه لر ع عاقل نه
شاد اولور بو جهانده نه غم جكر قطعه تغيري بضمير منبر راه مده ٭
زنيك وبد جهان درهران چه يابي تو ٭ كه ذره باشد كو مضطرب
صفت باشد ٭ ولي معاينه بالذات افتابي تو ٭ ذكر ما لا بد احقاق
حقوق دادخواهان بهترين كردار پادشاهان جهاندار وكلكم راع
وكلكم مسئول عن رعيته فحواسنجه محكمهٔ محشرده هر كس علي قدر
زير دستان وتوابعدن مسئول اولسجق خلفاء سطوت پناه وشهرياران
عاليجاه احوال افراد برايادن مرتبه مظهر تدقيق اوله جقلري
بديهيات اموردندر حكايت مرويدر كه عهد سلطنت ملك
شاه سلجوقيده بر بيره زن پر حزن دردمند اسباب تحمل وكامرانيدن
بر لاغر وناتوان كوسفنده مالك اولوب نفقهٔ يوميه سي پستان
كوسفند مزبوردن مقدر اولمغله انكله سد رمق ايدر ايدي
اتفاقا سمت چراكاهه اخراج نيتي ايله اول فرتونهٔ كم كرده راحت

متوجه طرف صحرا اولوب كيدركن رهكذري برجسر خرابه راست
كلدي كه بنيان وجود عجوزهٔ بي برك وساز كبي متضعضع الاضلاع
اولوب هرتخته پاره سي مانند سينهٔ زن هفتاد رسيده دهن تمام
بيدا ايتمشيدي ودل دردناكنده اثر تير قضادن بيدا اولان
هزار دخم عنا كبي هر محلّي سوراخ سوراخ اولمشيدي نه حال
ايسه زن بيچاره مروره جرأت ايدوب كيدركن پاي كوسفند بررخنه‌يه
حليده اولوب فتادهٔ قعراب ومتوجه چراكاه عدم اولدي عجوزهٔ
مصيبت زده اول محلده ناچار قالوب شيون وواويلايه مشغول
اولدي وكيسوان سفيدني پنجهٔ اضطراب ايله سبزهٔ جيابي كبي
برچيده قلمغه باشليوب عارض پژمرده سن كه همونك برك
خزان ايدي ناخن محنت ايله چاك چاك وكمان قدحميده سندن
كشاد ويرديكي ناوك اهني انداختهٔ جانب افلاك ايدي وقلمتكي
حمكشته سن مجلس غرابه جنك ايدوب زمرهٔ وا اسفا ايله جنيا
بزم كاه فرياد اولدي بو اثناده ملكشاه ملك انتباه خدم وحشمهٔ
كروفر ايله نستنكه فرتودن كذر قيلوب هما يا اول عاجزهٔ دلتنك
ارغنون فريادي آهنك ايدوب اي خلف صدق الب ارسلان واي
مسندخلافته شاه كامران روا ميدركه زمان سلطنتكده بنم
كبي فقير ناتوانه بورسمه ظلم وعدوان ترتب ايدوب عذاب نجش ضيع
جان اولان كوسفند مظلوم ودردمندمي بوجسر اژدر نشان وبو
ممر بي امان وخونفشان اهلاك وافنا ايدوب بن ناتوانه بومقوله
غدر وخسران اوله البتّه بوجسر ظالمدن دادمي اليوير والا بلا
صحراطده

صحراطده حضور پادشاه حقيقيده دامنكه اويخته اولوب داد
خواه اولورين ديدكده ملكشاه متعجبانه جوابه متصدّي اولوب
جماد اتدن اولان جسر بي روح وبي ادعانك ظلمنه مامور امور انسانيه
اولان سلطان عادل نيجه ترتيب دمان ايليسون اكر سكا تعدّي
ايدن طائفهٔ ذوي العقولدن اولسه احقاق حق نيجه اولوركوردوك
وكما هوحقه معاينه ايدردك ديجك زن مظلومه اي شهنشاه
اكاه سنك تيقظ وانتباهكه لايقميدركه ممرّ اصناف مخلوقات
اولان جسر چوبين خاطر اهل دل كبي خراب تعميرنده اهمال روا كورسين
معني بنم كوسفندمه ظلم ايدن سن سن كه خرابي جسره باعث
اولمش سن ديو بسط كلام اتدكده ملكشاه دل اكاه عجوزهٔ
فلاكت پناهك بو كلمات سينه كاهندن متأثر اولوب امر
ايتديكه مال الخلالندن هزار غنم وغنيمتا اثرديت كوسفند مقتول
اولمق اوزره تسليم كردهٔ دست زن برخزن قيلنه حسب الاشاره
فرمان سلطاني برجا اولدقده فرتونهٔ مذكوره نك خاطر زاري
تسلي بولوب اخر عمرينه دك دعاي بقاي ملكشاهه مشغول
اولدي اولدمكه ملك شاه تبديل منزلكاه ورحلت باركاه
الهٔ لازم كلوب عالم بقاده قرار ايتدي صلحايي وقتدن بري
عالم خوابده ملاقات ايدوب پرسش چكونكي احوال معاد
اتدكده اكر سرجسر معهوده دادخواه اولان زن برك ونوا
حقنده ظهوره كلان حسنه حالا دستكير ومعينم اولمسه چاه
عذابندن خروجه قادر اولميوب هزار كوسفند معهود مطبّهٔ

روحم اولمسه کل ولایی محنتدن کذاره چاره بولمزدم حمد لله که
اول وجهله احقاق حق ایتدیکم جهتدن حالا مظهر کرم عمیم رب
رحیم وسزاوار دخول باغ نعیم اولدم دیو ختم کلام ایلدی
خاتمه حمد لله تعالی حکاك چالاك دست سلیقه یه بو جواهر
الفاظ وعباراتی کوشهٔ صندوق متخیله دن اخراج وابراز وبو
طرز بلاغت طراز اوزره پرداختهٔ مثقب کلك نادره پرداز ایتدکدن
صکره پیرایهٔ کردن وکوش دوشیزهٔ پاکیزهٔ قبول فحول اولمق ملاحظه
سیله یك بیك کشیدهٔ رشتهٔ تسطیر ودسته دسته نهادهٔ
طبق تحریر ایتمك نصیب اولدی امیددر که سخن درست وتعلق
بکوششه دارد وزنی اوزره داخل خزانهٔ فهم پادشاهی ویا واصل
پیشگاه نظر ارکان دیوان ظل اللهی اولمغله بو کیمیایهٔ فقیراندك
مایه یه باعث کامرانی اعتبار وموجب نیل رأس المال افتخار اوله
اکرچه صورتا بو صحایف مشعر الحکم رسالهٔ اخلاق السلطنه دن
مترجم در لکن احتمال رغبت وتقریب مناسب ایله نسخ مختلفهٔ معتبره دن
نیجه غیرت امیز وعبرت انکیز حکایه لر ضم والحاق اولنمغله حقیقتده
تألیف مستقل اطلاقنه متحمل در دینلسه قابلدر هرچند بعض
مقتضیات ضروریه سببی ایله تسوید وتسیغینی خلال حزن
وملال وکمال تشویش واستعجاله مصادف اولوب هنوز معتبراندن
کتب ادبیه ومهمات لغات عربیه دن برجزء پریشان اوراقك
علی وجه الاستصحاب نهادهٔ پیشتختهٔ مطالعه اولمسنه
روزکار ستیزه کار مساعد اولمامغله حسب الاراده ایراد نکت

وامثال

وامثال وانشاد اشعار مزین المقال ایله زینت ماب اولمسنه مجال
بولنمیوب دکانچهٔ حافظه ده وکنج حجرهٔ منکره ده موجود بولنان
مرتبه ایله اکتفا اولنمغله نوعروس تعبیرك کردن وکوش انسجامی
اولمقوله زیب وزیوردن خالی دوشدوکی محض نقیصه درلکن
کوشه چشم التفات ایله نیم نکاه دلفریبانه بی زکوة نصاب
مروت عد ایلین اجلهٔ اشراف زمانه دن درخواست مستمندانه
اولنوردکه مواضع بی نهایهٔ خبط وخللن انکشت پیچ استهزا
ایتمکه تنزل بیورمیه لرکه بنم کبی خام دست فرومایه اثارینك
مظهر التفات طعن وتشنیع اولمغه وجود استعدادی صورتنده
وضوح اعذار مانع تنفر وانکارا اولمق جائزدر حقا بنم کبی
ناتوان وبی کسك زادهٔ طبع تکدر پذیری ترتیب دایهٔ حسن
تعبیردن انجق بو مرتبه ده دایه کیر اولور بو مدعا شهادت عالم
الغیب والشهاده ایله محکمهٔ عدل وانصافده قابل اثباتدر که
بو بضاعهٔ مزجاتك بالغ منتهی الغایات بلاغت اولمسنده تعمد
خاطر کلمیوب وترتیب تراکیب شتر کربه سنده اظهار تصنعات
منشیانه یه قصد تعلق ایتمیوب من کل الوجوه رسم تکلف مطروح
اولوب که ابتداء خاطر فاتره سنوح اندوکی وجه اوزره قلمه
کلدوکی متعین الوضوح در ان شاء الله تعالی لمنشئه ظهوره
باعث اولان همت مربی دره مثال ذره پرا ماضیاندر بلمیم
فی الجمله شمهٔ التفات کارفرمایان سوده ذات فرخنده صفات
احساس اولنورسه استمداد فضل خداداد واستناد قوت

بازوی استعداد ایله بو اثر کمتردن نیجه طبقه راجح ومعتبر
آثار نصحا پسند نیجه زن کوشش اولمق طبع شوریده حالک
کم پیشه سی ودل اندوهکینک همیشه اندیشه سی در امیدکه
جناب میسّر الامال توفیقن رفیق ایتمکله بو آرزوی درونه
انصال وبو مراد جان حصولیله فقیر ناتوانی مسرور البال ایلیه
امین بیت نه معنیلرنه سوزلر مندرجدر صفحهٔ دلده اکرچه
صورت ظاهرده خاموشم کتاب اسا
تم بحمد الله وتوفیقه

الوصف الکامل فی احوال الوزیر العادل

الحمد لله الذی جعل الجنّة تحت ظلال السّیوف بلتجی نحو ظلّه ظلّها الممدود کلّ مکروب وملهوف وصیّر الامراء الامرین بالمعروف مدیرین ملک النّظام علی کافّة الانواع والمعنوف مدّبرین بوقود الاراء فی محافظة کلّ طریق مخوف والصّلوة علی الرّسول الصّادق الوعد الذّی لم یصدر منه خلفٌ قطّ فی خلیفٍ ومخوف ولا یفی لترصیع تقصار اوصافه درر الالفاظ وجواهر الحروف وعلی اله وصحبه الباذلین له ما لهم بلا تصرّف بین الاحاد والالوف ما نثرت بواقیت المدایح کلّ مفارق کلّ ممدوح وموصوف سبب طرح وترتیب این دلکش حدیقهٔ نفحهٔ دیز پر زینت وزیب وباعث ایجاد واختراع این دلکشا خیابان تماشای قریب باشکوفه‌های ترصیع وتشبیب بو ریاض الاوصاف محضرة الاطرافه طرح انداز صورت ومعنی وصحن

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد اول الله عظيم الشانه
مبدع دائرهٔ امکانه

که ایدوب خانهٔ صنیعی تدبیر
نسخهٔ عالمی ایتدی تحریر

رحمت عام خداوند کریم
ایتدی عالمه فیضن تعمیم

جنبش لطفه کلوب خامهٔ جود
چکدی لوح عدمه نقش وجود

باز اولوب دخمهٔ دشوار عدم
اولدی مفتوح طلسم عالم

ایتدی میزان نکف بود نبود
عدمی سنک ترازوی وجود

اولیجق روی وجود اینه تاب
اولدی مرآت عدم صورت‌یاب

دفع اولوب ابخرهٔ تار عدم
پرده‌دن چقدی سواد اعظم

دوشنوب عالمه قالیچهٔ خاک
اوستنه دوندی قباب افلاک

اولدی کردونله بو چار فصول
کاسهٔ چارکل بزم قبول

امهاتی ایدوب آبائله جمع
اراده یاندی محبتدن شمع

تا موالید ثلث اولدی عیان
معدنیات ونبات وحیوان

یوریدی قافلهٔ لطف وکرم
چقدی عالم عقبندن آدم

ایلدی مرتبهٔ انسانی
غایت مرتبه حیوانی

اولدی

اولدی بو صورت طینی ظهور
اکمل واشرف انواع ظهور

قوریلوب سلّم ترتیب حکم
چقدی تا صدر وجوده آدم

اب وکلده ایدیجک علم ظهور
سجده‌یه اولدی ملائک مأمور

اولوب انسانده مراتب برجا
اولدی مفضول وتفاضل پیدا

کمسی سکّر اولوب کیمی پیاز
اولدیلر بری برندن ممتاز

رتبه رتبه اولوب انواع انام
درجاتیله ظهور ایتدی نظام

بی مراتب یقلور کون ومکان .
عالمک یرینی طوتمز نادان

کوره مز مصلحتن آتشک آب
ایده بلمز عمل بادی تراب

ایده مز آهنک افعالنی زر
ویره مز چاشنیٔ ملحی کهر

کوره مز دستک امورینی قدم
وارهمز سیف مقامینه قلم

بصرک ایلدوکن کوش ایده مز
هوسک اندیشه‌سنی هوش ایده مز

بزرکی یرینی طوتمز زرکر
کفشکر کارینی بلمز دولکر

مالکک فعلنی کورمز مملوک
بیلمز احوال رعایانی ملوک

کرم سردک ویره مز احکامن
نه بیلور رخشک ترک فرجامک

سایه بیلمز اثرین خورشیدک
جام بیلمز ضررین جمشیدک

عکسیدر بو یلجه درمجموعک
اکله اولدیغی قدر مطبوعک

اولدی مرآت تقابل پیدا
ضدله منکشف اولدی اشیا

حکمت وقدرته غایت یوقدر
بو تماشایه نهایت یوقدر

بو نظام اوزره دراجزای جهان
عقلک ایردوکی قدر اولنکران

مرتبهٔ آخرت ودنیاده
جاری اولمش صور معناده

معنویات مراتب دخی چوق
بحردر موجه سنک غایتی یوق

دیدی سرقافلهٔ شهر شهود
یوقدر الا که مراتبله وجود

جمله دن اهل ولایت اعلی
انبیا رتبه سی اندن ذا رفی

انبیا صدر سریر اعزاز
هر بری بدر منیر اعجاز

لیک سلطان سریر عالم
حضرت سید بنی آدم

حکم فرمای نکین لولاک
خطهٔ پیرای وما ارسلناک

کوهر ما حصل لجهٔ جود
میوهٔ نه طبق باغ وجود

فاتح دخمهٔ کنجینهٔ نور
علت غائیهٔ نقش ظهور

اولین حرف کتاب رحمت
مقصد معنی لفظ تمت

ابتدای نفس رحمانی
انتهای اثر ربانی

صورت معنی ومعنی صور
نور بالاکش قندیل قدر

زیور صدر سرای هستی
خازن کنج بلند وپستی

ختم کنجینهٔ سر کونین
سر بهر دادهٔ قاب قوسین

صاحب مرتبهٔ او ادنی
عارف مسئله ما اوحی

زینت

زینت زین براق تمکین
رفرف آرای ره علیین

حکم فرمای بلاد ملکوت
نوربخشای قضای جبروت

نیر مشرق انوار علوم
خواجهٔ فن رسالات عموم

مورد وحی جلیل تنزیل
مخبر عنه بطون انجیل

صفوة الصفوة قند ارواح
نخبة النخبهٔ اشباح مداح

اشرف اشرف انواع بشر
احسن احسن تقویم صور

رحمت عالمیان روح جهان
مرکز دائرهٔ کون ومکان

احمد الخلق محمد محمود
یعنی محبوب خداوند ودود

اصل کل مظهر اسم اعظم
جمله دن اولدی مراتبده اتم

صالدی آفاقه سور وسوری
اول ما خلق الله نوری

ختم اولوب ذاتی ایله عز وعلا
مرکزین بولدی صفات علیا

ویردی دور فلکه ذاتی انتظام
بدأ وختم اولدی وجودیله تمام

خاک غیب ایچره که تخم مستور
ایلدی میوه بطونندن ظهور

کوردی نوبت دورهٔ میم سرمد
موجود احددن احمد

ایلسک اول ارکانی سؤال
آخر اسم محمد اکا دال

ایلیوب ذاتنه الله تعظیم
ایتدی بالذات صلوة وتسلیم

ذاتنه اوله صلوتیله سلام
آل واصحابنه تا روز قیام

ای ابا الخیر محمد چلبی — ای ایدن ذاتی مزین چلبی
جگرم پارەسی عمرم واری — دوحهٔ دولتمك نوباری
پرتو نور حیاتم سن سن — محض خیر و برکاتم سن سن
سنی ایتدی کرمندن اعطا — پدرك یوسف و نابی یه خدا
سنده ظاهردر ایا طفل نبیه — معنی الولد سر ابیه
اولدی ذاتك سنك ای نور بصر — زینت گلشن هستیٔ پدر
صالەلی باشمه ذاتك سایه — بن سنكله بقرەم دنیایه
سنی ویردی بکا ای فیض مآب — موسم سن کبرده وهاب
طوغمجق عالمه حسنك ماهی — ایتمشدم کذران پنجاهی
چار پنجاهدن ویردی سنی حق — هفت سالكدن یازلدی بو ورق
وطنم شهر دلارای رها — وقت تحریر مقرم شهبا
نه رها نسخهٔ گلزار جنان — مسقط رأس خلیل الرحمان
نه رها غبطه‌کهٔ خطهٔ شام — مظهر معجزهٔ برد و سلام
برزمان ادرنه و استانبول — اولدی سی سال بکا جای نزول
لله الحمد نیجه منصب و جاه — اولدی بو بندەیه احسان اله
قالمیوب صکره دماغ دولت — اولدی افتادهٔ کنج عزلت
جذبهٔ آب و هوا اولدی سبب — اولدی آرامگهم شهر حلب

اولهلی یعنی مه نورك وایه

ای چراغ طرب افروز املم — هبهٔ حضرت حق عز و جل
حمد لله نسبك عالیدر — عمله جد و ابك خالیدر
گرچه بالاسی بلنمز اما — بلنن مرتبه در هب علما
لیك یوقدر اب و جددن سکا سود — کندك ایت مرتبهٔ فضله صعود
اصلی محمد و حسن ای صنع خدا — اصل اولان یلمزا البته خطا
هر نه وار جوهر ذاتی بندم — جمله مجموع و محیا سنده
سنده اخلاق مدایح چوقدر — لله الحمد ذمایم یوقدر
بوی خلق حسنك عطریدر — سنده آثار ادب فطریدر
فیض حقدن ایرشور امدادك — کسبه حاجت قومز استعدادك
ایتسون الله سنی برخوردار — طوته سین عمر طبیعیده قرار
لیك او معنایه که انفاسیدر — ایدر اولاده تاثیر کبر
ایتمیجك سکا اوینك کوش — اولمیجق سکا سرمایهٔ هوش
کاوش تیشهٔ اندیشه ایله — کاوکاو قلم تیشه ایله
چقروب معدن دلدن گوهر — رشتهٔ نظمه چکوب تازه گهر
ایلدم نظم نصیحت تحریر — که ایدم دیدهٔ ادراکی قریر
کسوهٔ نظمه قودقده خامه — ایلدم نامنی خیری نامه

جنبش کلك هنر پیشه ایله

حرز جان ایله کف عزت ایله / با غلهیا زوی دله رغبت ایله
هر زمان استرمسایجان بیدر / اوله اوپمغه کوشك بو کهر
بونی نازك طوته سن جانکدن / بر دم آیرمیه سن یانکدن
تا بمحشر اوله فیضی جاری / هم سکا هم اوله غیره ساری
تا کشاده اوله بو خوان نوال / اوله نعمتده طفیلك اطفال
سند حق تا بو محمدن بیه سن / یادکار یدر مدد دیه سن

دو حمی نطقك ایله شاد ایده سن
بر دعا ایله بنی یاد ایده سن

ای سهی سرو خیابان شهود / نوخرامنده بستان وجود
علمك مشعله سندن اقدم / بودر انسانه اهم والزم
ایدوب انجام امورینی تدبیر / ایلیه خانهٔ دینی تعمیر
ابتدی اندازه حکمتله قیام / بیخ ارکان بنای اسلام
بو بنا ایچره اولان راحتده در / طشره سی یازده آفتده در
بو بنا داخلیدر باغ نعیم / خارجی ناحیهٔ نار جحیم
داخلی اهل هدا ایتدرهب / خارجی اهل غوا ایتدرهب
فرضدر ایتمه صقین فوت صلوة / اقتدا ایلك وار ایسه حج وزکوة

صوم

36

صوم لی زمزمه سیندن دکوش / شربت افضل ذکری نوش ایت
قیل اداسنده دروغی تك وتاز / بر بنك فوتنه کوسترمه جواز
اوله کر دنکش فرمان غنی / هرنه امر ایتدی ایسه ایشله انی
مومنه خلعت دیندر قات قات / ولجبات وسنن ومندوبات
سرّی وار هر برینك حکمتی وار / حصره کلمز نیجه خاصیتی وار
ایلمش حضرت وهاب کریم / هر برین واسطهٔ لطف عظیم
حق غنیدر سنك اعمالکدن / ینه سنسن بیه جك مالکدن
ساکه راجع اولور ای بحر مال / نیك وبد هرنه ایدرسك اعمال

صاحب خمسه اولالی یالکمنش
بیله سن خمس مبارکنه ایمش

ای نهال چمن افروز ادب / ای فرح بخش دل ودیدهٔ اب
ایت شهادت اوله سن اهل شهود / تا که مشهودك اوله بود نبود
ایله پرشهد شهادتدهنك / اولسون اقرار مآل سخنك
قلبك ایت خلوت سر تحقیق / شمع پرنور یقین تصدیق
بو شهادتدر امان ملت / زیور جبههٔ باب جنت
بو شهادتله بولور فرق عیان / ظلمت کفر وشعاع ایمان

بوشها دتدرا اساس تمکین یا پیلور اوستنه مقصود دینز
بوشها دتدرا امام اسلام اوّلین موج محیط احکام
بوشها دتدرا و مفتاح هدا که بونکله اچلور باب رضا
بوشها دتله اولور برك زبان ماهیٔ لجّهٔ دین و ایمان

بوشها دتدرا و ترکیب شفا
که ایدر مردهٔ جهلی احیا

ای کل باغچهٔ بی کم و کاست پدر پیرك ایدن قدّینی راست
وقتی کلدکده همان ایله وضو ماسوادن دهن و دستکی یو
کیدر اندامکه پیرامن نور اوله سن لایق دیوان حضور
مؤمنك اولدیغی چو معراجی نماز دیده کی ایله بو معراجله باز
سن قیاس ایتمه نمازی تکلیف جانب حقدن اودر بر تشریف
دین عمادینی اقامت ایله قصر اسلامی عمارت ایله
دستك ایت شحمهٔ اذنه دوان حلقهٔ در کوش ایدیکل ایله عیان
سجده ده خمزدهٔ آداب اول نقطهٔ دائرهٔ محراب اول
پیش حقده یوزکی یرلره سود بندهٔ درکهی اولدوغنی کورد
بی توجه یره مزکاره نماز ایله هر سجده ده بیك سوز نیاز

مح

محو مستغرق دیوان حق اول مست لایعقل و حیران حق اول
نه سنغادت و ادوب الغلبه سز حق حضورنده طور باغلیه سز
ایده سن سجده ایچون وضع جبین کورنده سلطنت دنیوی زمین
هله قو دلومی کوردای فرزانه هر کسی بیشکه سلطانه
اکلین سجدهٔ باشر قالدرمز دولت عالمه چشم آلدرمز
قیلمده قالمز ایدی ارامك اکله سك قدر ین اکر اسلامك
سکا برستر ایدر ین خرجم نما کرچه اطفاله دکل کشتی سنا
جدّ و جهد ایت اوله سن نائل فهم رفته رفته اوله سن واصل فهم
سن نمازده ایدر سن چونکه قیام الف اولورسن ایا ماه تمام
راکع اولسك کورینور صورت دال انبیا سرّیدرا اکله بو مقال
ساجد اولسك کورینور خلقهٔ میم ادم اولورسن ایا روح جسیم

اکله چونکم سکا کشف اوله بو راز
ادم اولور می ایدن ترك نماز

ای بهین میوهٔ باغ پدری صدف بحر حیاتك کهری
بی مرض تا اوله جسمکده توان ایلمه فوت صیام رمضان
صومه در قوللرینه لطف خدا صومه بالذات ایدر الله جزا

صوم بر مائدهٔ رحمتدر   نوردن صائمه بر خلعتدر
صومدر قابل ختم ولخفا   دخله فرصت بوله مز صومه ریا
سرّ پاك صمدیتدر صوم   اتصاف ملكیتدر صوم
نفس صائم ایچون دیدی رسول   مسكدن پیش خداده مقبول
رهنمای نعم جنت اولور   ترك نعمت سبب نعمت اولور
تا سیاهئ شب اولنجه بدید   مهر اوررا غزكه فص خورشید
تا درخشان اوله نور ذاتك   ظلمت لیله قاله ظلماتك
نه سعادت اوله سن لب بسته   اوله سن غدغه دن وارسته
بند اوله رهگذار دهنك   اوله اسوده دیار بدنك
سله سن زنگی قندیل دلك   اچه سن اینه سن اب وگلك
اوله ذاتكده كثافت نایاب   بوله انوار لطافت تف وتاب

خانهٔ دل اوله ظلمتدن دور
ماه روزه وش اوله سن مشهود

ای گل تازهٔ رس گلشن حیات   بوی پیرای دماغ عرفات
كعبه دن غیری یره ایتمه سفر   سفری بهده در نار سقر
كعبه بیت الشرف اعظمدر   نقطهٔ دائرهٔ عالمدر

كعبه در قبلهٔ ملك ملكوت   پایه پیرای سریر ناسوت
كعبه در ساق درخت رحمت   كعبه در رستهٔ دین ودولت
كعبه در شمع سراپردهٔ راز   اولدی پروانه سی ارباب نیاز
كعبه در سرّ سموات علا   خانهٔ جامه سیاه نیلا
كعبه در سجده گه انس وملك   كعبه در خمزدهٔ طاق فلك
كعبه در ساحهٔ گلزار نعیم   نعم نوریله پر صحن حطیم
كعبه در مخزن اسرار خدا   زادها الله تعالی شرفها
كرسئ مملكت ربانی   سرّم باركه رحمانی
مركز دائرهٔ عالم خاك   باشنه دور ایدر انك افلاك
كعبه ابدال سرامد قددر   پالهنكی حجر اسوددر
حجر اسود یدر سنك شفا   بوسه گاه لب محبوب خدا
اولین نقطهٔ سطر تكوین   خال عنبر شكن روی زمین
اولین صورت اینهٔ اب   گرد پالای كش میدان تراب
مخزن سر سرای لاهوت   خطهٔ پیرای قضای ناسوت
سرمه در دیده یه خاك مسعی   ساحهٔ مردهٔ طربگاه صفا
اولمش اماده تطهیر عصات   چاه زمزمدن اقر اب حیات
رو ویدی ریر یوزینك خاك حرم   عالمك یوزی صو ویدر زمزم

ششت وشوی کنه بیمنت   دوکیلور آلتون اولقدن رحمت
آب زمزمدر اودروی صفا   که فید خستهٔ عصیانه شفا
اولیجق واصل حدّ میقات   ایکی احرامدر آج ایکی قبات
بخش ایدر عمره ترقّی عمره   حصّهٔ رحمت آلور هر زمره
عزم ایدر کوکلم ماننده بیک   نفس غلغله نالک لبّیک
بونه دولت نه سعادت بونه جاه   کاوله سن طائف درکاه اله
ایلمه میدان مطاف اوزره خرام   جبهک ایت فرشده رکن مقام
دلی پروانهٔ شمع حرم ایت   طوف درکاه ولی نعم ایت
عرفه صورت میدان نشور   روز دیوان خداوند غفور
یازمه ده عفو معاصی یه برات   سطر سطر صفوف عرفات
شسته درانده اولان نامه سیاه   اولور آزاده اسیر نکناه
محرمان دائره بند سمین   جبل رحمت لکا فصّ نکین
هب بیاضه چقر ارقام سیاه   پیقنور نامهٔ اعمال گناه
جرم ایله رحمت ایدر بیع وشرا   بایع مشتری سوق منا
کعبه الله دل انسان کبیر   حجر اولقلبه سویدای ضمیر
عارف مرتبهٔ آب وکل اول   وار طولان دائره سن دل بدل اول
تا سکا ظاهر اوله نقطهٔ کار   اوله کور دائره سنده پرکار

ایدی درسامعه

ایدی درسامعه پیرای صدف   دودمان شرفه خیر خلف
ذمّتکده قومه رحمتبه زکات   ویرکاوله مایهٔ خیر وبرکات
حقیدر حضرت حقک اول مال   سندخی ایتمه ادا ده اهمال
چونکه ایتمش سنی حق اهل نصاب   سنده ایت تزکیهٔ ماله شتاب
فقرا حقیدر امساک ایتمه   پاک ایکن مالنی ناپاک ایتمه
امر حق اوزره سن ایتدکجه ادا   ویرنه اون ویرر انک مولا
ویرمز اسک برکاتی قالمز   نعمتک سنده ثباتی قالمز
بی زکات اولمده در مال تلف   ناثباته اولور البتّه هدف
تخمدر مال زکات مشروع   که اولور خاک قبوله مزروع
تخم پاشیده نک اضعافی بتر   ایکی عالمده سکا ریحی یتر
ایلین فقر وغنانی تکوین   ایلمش انی فقرایه تعیین
سنی اغنا ایدن الله قدیر   ایلمش انده ده حکمتله فقیر
ایلمه کتم حقوق فقرا   سنه سی کلدوکی دم ایله ادا
صدقاتیله قیل اتمام زکات   فرعیدر اصل زکاتک صدقات
فضلنه یوق صدقاتک غایت   چوق بو معنانی مؤیّد آیت
اغنیا اینه سیدر فقرا   ضدّیله منکشف اولور اشیا

دفعه قادرمی اولوردك تقدیر   سنی انوك یرینه اتسه فقیر
فقر سز حسن غنادر ضایع   بویله وضع ایلمش انی صانع
فقردر باعث شکر نعمت   فقردر زیور حسن دولت
اولمسه کوی فناده فقرا   سن زکوتی کیمه ایلردك ادا
امتناع ایلرسه محزون اول   سن قبولندن انك ممنون اول
دولتکه و نعمتکه انلردر   سکا حقدن اوده بر نعمتدر
مومنه اولدی هدیه سائل   سکه در نفع تصدقانی نایل
شکر قیل نعمتنه مولانك   تا زیاده اوله اب و نانك
فقرایه نظر مرحمت ایت   عنفله ایتمه سخن مسکنت ایت
بذل قیل مالکی محتاجلره   نعمت حق بیدر آچلره
بابکی مقصد درویشان ایت   ممکن اولدوغی قدر احسان ایت
طوتمه دن نافله هر روز صیام   خیردر جایعی ایتمك اطعام
ایتمه دن یك نیجه جامع تعمیر   که الکدن اوله بر کرسنه سیر
ایتمه کعبه یه هر سال شتاب   خیردر ویرسك اکر تشنه یه آب
نه سعادت بو نه عزت دولت   که یوزکدن کوله اهل حاجت
باشی دولتلو در اول برك و نوا   که ایده دفع ضرورت فقرا
نه سعادتلو در اول صاحب مال   که ایده بیکسلره ایصال نوال

دینه لایق

دینه لایق اکا خیر جاری   خیری انك اوله غیره ساری
باقمه اکراهله درویشانه   امتنان ایتمه صقن احسانه
ویر عطیاتله اطفاله سرور   ایت نوازشله قلوبن معمور
دولت اول ماله که الله ویره   خیر یله صرف اولنه بویله یره
باخصوص اوله یتیم بیکس   دل مجروحنه اول مرهم رس
دست احسانله سیل اشك تریز   لطفله اکه اونتدریدین
اکر اولدکسه نظیر الاحوال   سکا ویردیسه خدا نعمت و مال
بصمه کفران نعم سمتنه یا   قولله فعله ایت شکرین ادا
شکر لفظی هله معلوم اما   اوده اولسون دل و جاندن پیدا
هم نهان شکر فراوان ایله   اهله حاجاته هم احسان ایله
کوزیجك قوللرینی حقك آج   جامه و نان و طعامه محتاج
باب احسانی صقن سد ایتمه   عرض حاجات ایدیجك رد ایتمه
خانه که هر کیم اولورسه مهمان   ایله ممکن اولانی زیب خوان
لایق قدری قدر تعظیم ایت   شانن شایسته سنه تکریم ایت
ثقلا دنسه بیله صبر ایله   خاطرین بر سوزیله جبر ایله
ایلمه حسرت ایله چشمنی میغ   حاجتی ممکن ایسه ایتمه دریغ
خاطرین دغدغه دن صاق ایله   بذل مقصودنه اسعاف ایله

وسع حالکده دکلسه کامی   حسن دفعه چالش اولنا کامی
سوزیله خاطرینی تعمیر ایت   لطف زنجیری ایله تسخیر ایت
تسلیتله کوزین ایله روشن   منکسر کتمیه تا کیمسه سندن
اکه شکر ایت که انک یرینه سن   اولمش اولسک نه کلوردی الدن
دخی اسباب تشکر چوقدر   شکره نعمت کبی غایت یوقدر
ایره مز عقل بشر حکمتنه   ایلمز شکر وفا نعمتنه
بر تشکرده بودر ایتمه ریا   فقرایه ایدیجک لطف و عطا
ایله محو ایدیجک احسانی   حضرت حق بیله انجق انی
ایتمه ایله صقن ایتمه عتاب   سن اوتان تا اوایده ذوق حجاب
یوخسه ایذا ایله اولان احسان   یکدراندن غثیان سکران
ایستمکدن نیچه لر شرم ایلر   مستحق اره بول سن کوندر
نیچه افتادهٔ دولت واردر   نیچه پامال فلاکت واردر
کوشه فقرده قالمش پامال   اولسه ده ایلیه مز جرأت سؤال
اویله دوشمشلره اول چاره رسان   خوید ریا یمه دن التونلی توان
ایله تحقیق بو معنایی عیان   سکا در هر کیمه ایتسک احسان
اولسه لطفکده ایذا ایله ریا   ضایع اولور نه سکا در نه اکا
خوید ربیکسه بذل نعمت   ایتمه دن اهل غنایی دعوت

هم بود

هم سوب هم سنی ذم ایلرلر   وار سه نقصانک انی سویلرلر
اوصیا فتکه کلور اکه کبار   نوع اسرافدن ایتانی شمار
ایکی عالمده ده یوق فائده سی   دوزخه راجع اولور عائده سی
اقتضا ایده مکر کم ناچار   مندفع اوله انکله اشرار
اوهله نوع مدارا دندر   خلقله حسن مواسادندر

سنده وار ایسه اکر وسع طعام
قویسونلر فقرا وایتام

ای نهال چمن آرای ادب   نوربخشای دل ودیدهٔ آب
سعی قیل علم شریفه شب و روز   قالمه حیوان صفت اول علم آموز
علمه سعی ایلمکدن حذر ایت   علم وسعی ایکیسی بردر نظر ایت
مدعامه بو سخن شاهددر   علم وسعیک عددی واحددر
بوله مز علم بلاسعی وجود   بری کتسه بری اولورنا بود
صفت حضرت مولادر علم   جمله اوصافدن اعلادر علم
طلب علمه چالش اول اعلم   فرضدر دیدی رسول اکرم
دخی امر ایلدی اول صاحب علم   مهددن لحده دک اول طالب علم
علم ایچون اولدیسه حطه نور   رب زدنی طلبیله مأمور

بوله كوراويله مدينه يه وصول … كه قپوسى اوله داماد رسول
علمدر ماشطهٔ روى وجود … علمدر واسطه بود نبود
علمدر مائدهٔ ربانى … علمدر موهبهٔ يزدانى
علمدر رابطهٔ عز وعلا … علمدر باعث تمكين صفا
علمدر واسطهٔ جاه وجلال … علمدر رابطهٔ بر ونوال
علم برجهٔ بى ساحلدر … اندن عالم بيچين جاهلدر
جهله حق موت ديدى علمه حيات … اوله همحال كروه اموات
وله محروم حيات ابدى … علمه فرق ايدن كورنيك ويدى
علمك انواعى ايله اول حالى … بلكه لازم كله استعمالى
بلمك البته دكلمى احسن … صورسه لر بن انى بلمم ديه دن
حضرتك ناسه بودر تلقينى … اطلبوا العلم ولو بالصين
ايتمه عار اوكرن اوقى اهلندن … هرشيك علمى كوزل جهلندن
جهلا عالمه نسبت خردر … بلكه خردن بيله بدتردر
فنده دبنجر وقنده خبير … متساوى دكل اعمى وبصير
نه قدر بولسه ده فر وشوكت … جاهله جاهله كلمز رفعت
جهلدر مايهٔ شرم وخجلت … جهلدر مورث ذل ونكبت
جهلدر ادمه زندان بلا … كه دوشنلر كوره مز روى ها

جهلدر

جهلدر محض عدم علم وجود … هيچ برابرمى اولور بود نبود
مطلبك ايله معالئ امور … وادئ سفسفه دن ايله عبور
اولميه علم قدر امر بلند … علمدن كورمدى هيچ كمسه كزند
كرد عايا اوكرك صاحب تاج … لابدا اولور علمايه محتاج
شرف علمه نهايت يوقدر … صنعت بارى يه غايت يوقدر
اولميجه متناهى معلوم … ممكن اولورمى تناهئ علوم
قالمه قشرنده علومك اما … اوله كور واصل لب معنى
ظاهرك باطننه ايله عبور … يكه بر له اوچه بيلسونمى طيور
خانه نك ظاهريدر جاى كذار … خلوت باطنيدر جاى قرار
ساحل بحرده اولسونمى لال … كوهر استرسك اكر قعرينه دال
صرف ونحو عربيت لازم … عربى بيلمكه آلت لازم
ليك آلتله كچورمه اوقات … بى تعمل نيه يادر آلات
علمك ايت جمله سينى استحصال … جمله سن ايتمه ولى استعمال
سكا كافيدر اوله نقش ضمير … علمدن فقه وحديث وتفسير
غيريسين اوقى ولى ايتمه عمل … اوله پامال دعاوى وجدل
فهمدن ايله عباداته نظر … ايلمه سمت دعاوى يه كذر
نقص ويرمزا ايكى عالمده سكا … بيلمك مسئله بيع وشرا

ای بهین نسخهٔ مجموعه ذات   نقش زیبندهٔ مرآت صفات
ایله بو پندمی اوینژ کوش   کیمسه یه اوله صقن فضل فروش
ایتمه خلقه صاتنه جوق علمه هوس   ایلمه بیهده تضییع نفس
اوله بر علمه چالش کیم مطلق   انی برسن بیله سن بردخی حق
حکمت فلسفه دن ایله حذر   اولیا نسخه سنه ایله نظر
نفس پاک عزیزان طریق   ایدر انسانی قرین تحقیق
مرشد کامل اولنجه نایاب   سکا مرشد یتشور شمدی کتاب
عارف اول زاهد خشک اولمه صقن   همت ایت تا اوله سن اهل یقین
سعی قیل عارف بالله اوله کور   نائل معرفت الله اوله کور
اولمه شک مزلقه سنده گمراه   علما در علمای بالله
اولمه مز واقف سرّ مکنون   قاریٔ مسئله کان یکون
چون انا عرف دیدی خلاق ودود   معرفتدر دو جهاندن مقصود
معرفت زینتیدر انسانک   پستدر مرتبه سی ناداننک
معرفت دولت روحانیدر   معرفت خلعت ربانیدر
جاهلک معرفتی رده سبب   دست رس بولمدیغندندر هب
یوخسه جان ویررایدی کرسه الله   نظر ایت حالنه بر کرّه هله

معرفت

43

معرفت صحبتنه دوشسه بری   اولور آتشکدهٔ خجلتله بری
اولمز آلودهٔ چرک خذلان   جامهٔ علم ولباس عرفان
حق کتورمش سنی کندین بیله سز   تا اکا جانیله قوللق قیله سز
خانه نک لازم اولان صاحبیدر   بیلمین خانه سنک طالبیدر
تا سنک اولمغه صاحبخانه   کیجه کندز چالش اول پروانه
ذکر و فکرک همان الله اولسون   مشهدک اول اولودرکاه اولسون
دوزخ وجنته ایتمه نظر   صاحبن استه بولای نور بصر
او سنک اولنجق ای روح روان   هپ سنک اولمش اولور ایکی جهان
اره بول کندیکی بیل کیمسن سن   تا سکا اوله دو عالم روشن
ایت تکاپوی بلاد اطوار   تا بونی بیلمیجک ایتمه قرار
بیلمینلر بونی نابینادر   کاو و خردن بیله ادنیدر
پایهٔ جان دل آکاه بودر   غایت معرفت الله بودر
اولمیان واصل نور عرفان   نه ظلمتده قالور سرگردان
اکلسک نولدوغک ای درّ عدن   اوغره مزد آئمه که خوف وحزن
اکله کم معنیٔ توحید بودر   واصل دولت جاوید بودر
نور دیدم هله مشکل معنی   ایکی عالمده ده اولمق اعمی
چکه کور چشمکه کحل عرفان   اولمیه تا سکا محشر زندان

اولورا عمی که دکل اهل شهود   اوله ابواب حقایق مسدود
حضرت فخر رسل ایتدی دعا   که حقایق اوله مکشوف اکا
جمله نسخهٔ مردان خدا   ویرور اینهٔ ادراکه جلا
همت ایت اکلمغه کفتاریز   حرز جان ایلیه کور اسراریز
طالب حقه اولور راهنما   نسخهٔ مثنوی مولانا
دیدهٔ روحه چکر کحل خصوص   نور اسرار فتوحات و فصوص
دخی چوقدر نسخ اهل الله   عبدی اللهدن ایلر اکاه
رمز و ایما ایله روحانیدر   جمله سی باطن قرانیدر
ظاهر احکام شریعتدر مذهب   باطن اسرار حقیقتدر رهب

وقتکی صرف ایده کور تحصیله
ایکیسین دخی چالش تکمیله

ای مه نورده چرخ امید   بدر پیرك ایدن روزینی عید
اولمدن مهرزن کنج کهر   یکدر اولمق کهر افروز هنر
علمله معرفته جای قبول   اولمز الا که مکر استانبول
اولمغه میوه خور باغ هنر   اولمیه شهر استانبول قدر
اینسون استانبولی الله معمور   آنده در جمله معالی امور

مولد منشاء اصحاب همم   تربیتخانهٔ اصناف امم
نقد رواریسه اصحاب کمال   هپ استانبولده بولور استقلال
هر کمال انده بولور معیاردن   هر هنر انده کورر مقداریرن
انده در مرتبهٔ عز و شرف   غیری یرلرده اولور عمر تلف
هپ رولجینی بولور بیتشویش   ضایع اولمز هنر انده کم و بیش
بولینور جاه و مناصب انده   طی و قطع مراتب آنده
نقدر عالی دور ایتسه سپهر   بولمز استانبوله بکزر شهر
حسنله کورمکله مستثنا   انی غوشنه چکمش دریا
نقدر رواریسه اقسام هنر   هپ استانبولده بولور رونق و فر
نقش و تصویر و خطوط و تذهیب   هپ استانبولده بولور زینت و زیب
ماحصل جمله صناعات و حرف   هپ استانبولده بولور عز و شرف
دخی وار در نیجه انواع هنر   طشره ده نامنی ده بلمزلر
نه بیلور خانه دکین خارجدا   نه بیلور لجه ده کین اهل کنار
بی قصور انده مرتب هپ   نغمه و موسیقی و ساز و طرب
انده در قاعدهٔ رسم سهام   انده در رسنك نشانی تمام
غیری طورسون ندر اول ذوق و صفا   کا اوله سن طاق روی دریا
بنه سن تخته سلیمانا سا   اوله حکمکده هوا و دریا

انکا ایلیه سن بنا لینه — بقه سن اینه سیمینه
اوله سن پارۀ بادیله وزان — ایده سن برنیجه شهری سیران
اولوب آسوده دود و شهوا — کره سن عالمی بی منت پا
بریره کلمش اولوب دود دهم — چل و پنجاه سواد اعظم
بری برینه اولوب اینه دار — ایلمش جمله یی پر زیب کنار
اولمش اوستنده فایق وقف شتا — باد باندن قنات اچمش مرغا
حسن صورتسنه غایت یوقدر — انی مدح ایتمه که حاجت یوقدر
ایا صوفیه خود اعجوبۀ دهر — قبه سی ثامن اجرام سپهر
کورمدک مثلنی بر ملکتده — اوله بو نشئه مکر جنتده
پایه تخت سلاطین جهان — خاندانکاه ملوک دوران
سدۀ سلطنت عثمانی — سدۀ مملکت خاقانی
اولور اول خطۀ جان بخشاده — نه مراد ایلر ایسک اماده
هر نه شی خاطره ایلرسه خطور — انده اعلاسنک اعلاسی اولور
بیک و پاشا و افندی چلبی — انده در جمله سنک منتخبی
عسکری و علما و سپهی — انده در جمله سنک پادشهی
عالمک انده اولور مشکلی حل — ایریشور هر نیه سعی ایلسک ال
کثرتندن بوله مز خاطره راه — انده اماده اولان خاطرخواه

اولمیدی

45

اولمیدی مرض کوناکون — آه الا اوم بارک طاعون
کیم چیقردی او بهشت آسادن — اوله معمورۀ غم فرسادن
اعتدال اولسه هواسنده اکر — غیری بلدانه کیم ایلدی نظر
هر کیمک کیم اوله بنیادی قوی — یاپمسون غیری ولایتده اوی
اکا مانند اوله مز شهر و دیار — اولمز انک کبی بر جای قرار
انده در ما حصل قدر هنر — طشره لرده کیم اوقور کیم دکلر
انجه در طشره نک انجق هنری — حق اولنمش هنرک صانکه یری
طشره ده ایلمکه کسب و غنا — یا تجارت یا زراعت یا ربا
قالممش شمدی ذره قدر — طشره یرلرده معارفدن اثر
اولدی ارباب معارف نایاب — دوشدی یغولۀ نسیانه کتاب
شعر و انشایی صنورلر نفیر بز — فارسی لفظ ایسه جرب شیرین
عربی وار او ده مانندۀ برف — بی اساس اولدیغی نه نحو و نه صرف
نیه یارار وار ایکن پایه و مال — دانش و معرفت و علم و کمال
نخوت و عجب ایله مست اولمشلر — جمله سی پایه پرست اولمشلر
نه فضائل نه معارف نه علوم — اولدیلر ریشه زن اسب رسوم
قیرمز دغدغۀ عز و جلال — بر نفس رخصت تحصیل کمال
نیجه سجده ایدر اول اللهه — بلکه نقصانکله عز و جاهه

ایلمش علمی خداوند حکیم   طشره لرده هله حکمتله عدیم
یوخسه اتمزلو ایدی خلقه نظر   علم و عرفانلری اولسیدی اکر
کیمسه ضبط ایلیه مزدی مطلق   جهل زنجیرینه بند اتمسه حق
تخت دولتده اولور کرچه کبار   طشره ده خلقک ایشی استکبار
استمز کبری رجال دولت   بو فرومایه لر ابلر نخوت
هم صاتر لر بو کروه مکروه   دولته نسبتله شان وشکوه
نه معیارین بلمزلر   حد مقدارلرین بیلمزلر
اولدیغن خلق کنارک ایجق   کورن استانبولی اکلر انجق
اولور ایردکده کمین مجلسه حصر   کیچین طشره ده علامهٔ عصر
متفنن کورینن سرسم اولور   متکلم کیچینن ابکم اولور
بولمزادنی لرینک بزمنه راه   طشره یولرده ضاتن رفعت وجاه
کوسترن طشره چین ابرو   انده دربانلره ایلرتک و پو
اوله مز نائل بوس و دامان   کیچین طشره ده صاحب عنوان
طشره ده جایی اولان صدر جلال   کیو مزانده الله صف نعال
اکا بو شهر اولمز نتظیر   تبعه اوله می متبوعه نظیر
لیک اندن کیچیجک شهر حلب   بو قدر اسایشه اندن انسب
حق بو که اب رخ بلداندر   خیلی معمور عالیشاندر

مقصد هند و فرنک وماچین   بندر معتبر روی زمین
بولنیور امتعهٔ کونا کون   نعمت و مال ومنال افزون

باخصوص اب وهوای دلکش
ساحهٔ بهین وبنای دلکش

ای نظرباز تماشای کمال   نکته اندازمرایای جمال
خانهٔ دلده قومز کرد حزن   لذت نازکیء وجه حسن
حسن ارایش یزدانیدر   اثر خامهٔ ربانیدر
شرط اداب له قیل صنعه نکاه   اولمه شهوت نظریله کمراه
ایلمش صنع ازل اماده   شهوت ایچونده طریق عاده
دختران سمن اندام سمین   شرعله شهوته اماده زمین
قدرتک تیدکن الا یله صفا   اولسون اولادکه اسباب بقا
لیک کلزار رخ خوبانه   نظرباز کله اولپروانه
ایلمه تخم حیاتی اسراف   اولمه کم کشتهٔ وادی خلاف
اولمه برعکس طریق دهقان   ارضنا منبتیه تخم افشان
ایلمه نطفهٔ یوق یره تلف   رحم نسواندر او لؤلؤیه صدف
نطفه درا کلینه اب حیات   صلب اباد را او ابهٔ ظلمات

قطرۀ نطفه كه بیجا صلدر … تلف نفس قدر متشكلدر
اولمه آلودۀ چرك عصیان … اول نظر پاك جمال خوبان
اولمه دلبستۀ صورت زنهار … ایدی كور جانب معنایه گذر
دلبرك نقشنه اولمه مائل … اول مزایاسنه نقشك واصل
ندر اول جاذبۀ روحانی … ندر اول نازكی جسمانی
ندر اول حسن لطافت وخرام … اوقد چشم ربا اول اندام
اوكرشمه اونگاه پرفن … برك گلدن متركب اوبدن
ندر اول پرلو یرنده اعضا … چشم وابرو لب ولب وذقن وپا اكف
قبۀ عالم جاندر اودماغ … كا ولدی عقل اكا فرزندۀ چراغ
مویی درد ودچراغ حكمت … سر یدركاخ سرای حكمت
كره جبهه سیدر موجۀ جو … بسته در جسر وطاق ابرو
موج موج كره كره پیشانی … سطر رقم یزدانی
دیده لر منظرۀ نور شعور … مژه لر بال وپر طائر نور
مردمك رشته كش مدنگاه … نقطۀ دائرۀ نور سیاه
پرده لر هفت حصار گردون … مردمك نقطه نمایندۀ نون
رسم بینی الف آن ابد … نقش ابرو الف اوستنده كی مد
دفتر حسنده حرف ممدود … مرجع رایحۀ عنبر وعود

كوشلر

كوشلردر درمحروسۀ تن … مدخل قافلۀ بار سخن
هله سر دهنندن صورمه … وصفی چوق یوقیمی كوشك یورمه
سی ود وحرفدر اولدندانلر … كه انكله طوتلودر دیوانلر
درّ دریای دهندر اولالر … كه انكله اولینور حل نوال
لب نمكدان سرخوان كمال … فمیدر خلوت بستان جمال
زیور شاخ صفا سیب ذقن … معدن سیم ستون گردن
سینه مرآت بلورین گردار … همه لر عكسدر وچشم نظار
دستلر مصدر انواع هنر … پایلر قائمۀ سیر وسفر
جمله نقش قلم قدرتدر … صنعت ماشطۀ حكمتدر
سر معنادن اولور سن آگاه
هب اوقورسن انی انشاء الله

ای نوین نسخۀ مجموعه راز … غنچۀ باغچۀ ناز ونیاز
ایلمه كسیه عرض حاجت … اولمه خم گشتۀ بار منت
دهنك خاهش ایچون ایلمه باز … اولمه آلودۀ لب حرف نیاز
صاحب حرص وطمع رسوادر … كیمیای شرف استغنادر
رزق مقسوم اولور البته واصل … اب دود وكمه درانچون حاصل

اولکه مقسومدر کلکیر مز اله　　اولکه مقسومك اوله کتمز ایله
آب دوددر بیلنه آب حیات　　تشنهٔ رشحه سید دنیل وفرات
عالی ایت قیمتکی خوار اولمه　　کوردیکك شیئه طلبکار اولمه
عبد دستندن نه وار کاسته‌یه سن　　اینی یابونی بکا ویردیه سن
اوده محتاج عطای حقدر　　بستهٔ موهبهٔ مطلقدر
عاجزك لطف ایدجك حالی وار　　سکا بخش ایلیه جك مالیمی وار
لطف حق هر کسه بی منتدر　　دست عبد اراده بر آلتدر
ترك اسباب دکل کرچه صواب　　بی مسبب نیه یارار اسباب
بی مسبب سببی ایتمه طلب　　خیرته اوشته بودر جمله سبب
صانمه ارزاقکی محتاج طلب　　چکمه بیهوده یره رنج وتعب
اول عطا یاسنه حقك واثق　　اولدی رزقك سکا سندن عاشق
کنج کاشانه ده راحت خوشدر　　دادهٔ حقله قناعت خوشدر
بی جازت ال اوزاتمه ماله　　سن دکلسن اودر اعلم حاله
دادهٔ رازقه خاطربند اول　　هرنه ویردیسه اکا خرسند اول
بیلور احوالکی رزاق حکیم　　رزقکی وقتله ایلر تسلیم
ماله موقوف دکل ارزاقك　　غیری یوزدن تو رزاقك
اقچه مال کول دکل آلتدر　　نیه آخر بیجك نعمتدر

اولمز

48

اولمز ایتسك زر وسیمی خرمن　　بدل نان ویرنج ور وغن
چکمه هیچ کرسنه لکدن خشیت　　قولن آج قومدی ولی نعمت
بیمه منتله اولورسه نعمت　　قوقلمه کل کا اوله بوی منت
سکا بر شیء بریسی ویرسه اکر　　المه مستغنی اول ای جان پدر
چشمکی خاطرینی ایله غنی　　کرم ایت اولمه کدا چشم ودنی
یا مکر یا رصدیقك اوله اول　　بی تکلف اوبنجه ایله قبول
سندخی اکا مکافات ایله　　بر عطا ایله مجازات ایله
وعده یه دست وفایی یاز ایت　　کیمه وعد ایلرسیك انجاز ایت
ذمت همته بیل وعده یی دین　　خلف وعد ایتمکی بیل ذاتکه شین

بی وفا وعد ایله ایلمه لاف
پیخ اولور شاخ معاداته خلاف

ای طلبکار حضور دوجهان　　راه جوی طرف رحت جان
ایلمه هزل ومزاحی پیشه　　دوشر دوستلری تشویشه
دوستی ایتمه لطیفه ایله فدا　　حق نان ونمکی ایتمه هبا
اصدقایه سبب نفرت اولور　　عاقبت واسطهٔ وحشت اولور
ابدا اولسه لطیفه خوشدر　　لیك بر سمتی نیاز آتشدر

هیچ لطیفه دیمه اول سوزا وقنه — که اوجی خاطر یارن طوقنه
غرض آلوده نکات سرتیز — ایدر احبابکی لبریز ستیز
دیدیلر اکا لطیفه ظرفا — که محلنده اوله جلوه نما
لفظی اندك اوله معناسی کثیر — ایتمیه کمسه‌یی اصلا دلگیر
باغ دلدن یکی قوپمش گل اوله — گوش ایدن وصفی ایله بلبل اوله
بوی گل گبی آچه سینه‌لری — سینه‌لردن گیدره کینه‌لری
مژده‌ٔ واصل گبی گوشه گله — ایشیدن رغبتله جوشه گله
انی نقل ایلیه‌لر شهر بشهر — قاله عالمده مثل دهر بدهر
بویله اولورسه لطیفه نه گوزل — اولمسه ترکی بیل خیر عمل
ایلمه کمسه‌یی ذم و غیبت — عیبدر عاقل اولنه بو صفت
ذوق یوق عالمی یوق لذتی یوق — کنهی غیر معاصیدن چوق
دوستلر اولمز اولور سندن امین — نامك اکلسه ایدرلر نفرین
ذم و غیبت ایدر اهلین بدنام — بهره‌مند اولدیغی یوقدر ذمام

حق سنی حفظ ایده اولدغدغه‌دن
اوله سن ساده‌دل آسوده‌بدن

ای نکه‌دوز مزایای اصول — ناظر منظره‌ٔ رد قبول

کج

کج نکاه ایلمه همسایه‌لره — التفات ایله تهی وایه‌لره
امتزاج ایله گوزت حق جوار — چکمسون کمسه یوزکدن آزار
یالکز لقمه‌یه باز ایتمه دهن — حصه‌دار ایت یدیکن نعمتدن
ایله حاجتلری دوشدکجه روا — سایه کبی ایله ملاذ ضعفا
کمسه‌یه بغض و عداوت ایتمه — ترك آسایشی عادت ایتمه
غضب و حدت و کین گوسترمه — کمسیه چین جبین گوسترمه
حسن حال ایله کچن هرکسله — خوش دل اول هرکس و هرناکسله
زیردستانکی آزار ایتمه — سنده تکلیفله بیزار ایتمه
اولمسون کمسه یوزکدن درهم — خلقك بنده‌سی اولسون عالم
جور ایله کمسه‌یی بیزار ایتمه — سکا جور ایتسه ده آزار ایتمه
یار اول دوستلره بار اولمه — سوء خلقیله دل آزار اولمه
کمسه‌نك جورله جانن صقمه — خاطرین یاپمغه سعی ایت یقمه
کمسه‌یه مدعی اولمه زنهار — مدعیدن سنی صقلر ستار
غیر ایچون اولمه دوعالمده ذلیل — نه وصی اول نه وکیل اول نه کفیل
اوغرامه دایره‌ٔ دعوایه — باشکی صالمه قوری غوغایه
ایلین ناسله غوغا و نزاع — اولور آزارکش رنج صداع
ایلمه کمسه ایله لج و عناد — که ایدر نار عداوت ایقاد

شر ایشنه ایلمه تحریک قدم / برالك خیرده اولسون هر دم
وارمه شکوا ایله پادشاهه / ساکه جور ایدنی صال اللهه
سنده ظاهر اولیجق عجز وفتور / انتقامك قومز الله غیور
دست درسینه ورود پیش اول / یوری وار بی غم وبی تشویش اول

ای سرامد گهر بحر حیات / نسخهٔ منتخب حسن صفات
مسکنت خصلتن ایله اعتیاد / اول ملایم دل ودرویش نهاد
اول غنی طبع وتواضع پیشه / صال گلستانه فلاحه ریشه
سکا حلم وادب وحسن سلوك / ایدر احراری ضروری مملوك
حسن اخلاقه دکل ارزانی / چین ابرو کرم پیشانی
ویر اینهٔ قلبه اشراق / وسعت مشرب وطیب اخلاق
خنده رولق اثر رحمتدر / ترش رولق سبب نفرتدر
خوی بد عادت بد مشرب بد / ایدر اربابنی مردود ابد
هضم اولنمز روش واطواری / هر کیمك کاوله تکبر کاری
غره اولمق صفت شیطاندر / رانده بارگه رحماندر
ایتمه ارباب تکبرله سخن / اول گریزان متکبرلردن
همنشین اولمق اولورسه ناچار / سن اکا ایله تواضع اظهار

عقلا

عقلا کرچه شکور اولدیلر / سکا کبر ایدنه کبر ایت دیدیلر
لیك غوغایه چیقر بریانی / سن تواضعله صاوشدر انی
طبع ادمده اولور کبر وغرور / مرض مزمن وزخم ناسور
دوشمن اول وادیه افلاح اولمز / مرض نکبتی اصلاح اولمز
اولمه مستانهٔ جاه وپایه / قرشو دورمه غضب مولایه
کبریا وعظمت حقه یرار / قول اولنده بو صفتلرنه ازار
بنده لك طورنه اولسون عملك / حق ازارنه دراز ایتمه الك
سنده ظاهر اولیجق کبر وغرور / قصم ایدر ظهرکی الله غیور
طوته لم چرخه ایرشمش جاهك / نه ادی قولیسك اللهك
عنفله خلقی قپودن سورمه / کمسیه دامن ودست اوپدرمه
نقد رجاهك اولورسه عالی / دامنك بوسه دن اولسون خالی
سکا لازم ییرمی یوزلر سورمك / قوله دوشمز الاتك اوپدرمك
کندوکه عجب تصور ایتمه / قادر اولدقچه تصدر ایتمه
قتی دعواجیسی چوقدر صدرك / قورقارم ضایع ایدرلر قدرك
کمسیه صاتمه صقن عز وجلال / ایتمسون کمسه سنی استثقال
خلقه ویر رفق وتواضعله سلام / زور ایله ایلمه تکلیف قیام
سکا تعظیم اولنورسه نه گوزل / ایتمه‌ن جاهل ایله ایتمه جدل

سنده اماده ایسه شرم وادب | اولور البته مراعاته سبب
شرمدر غازهٔ روی ایمان | بیحیالق ایکی عالمده یمان
حق وخلقیله گوزت ادابی | گوردیا تکرم اولان شادابی
ادب ایشیدر انسانک | بی ادب تابعیدر شیطانک
بی ادب اولمغله اولدی حسود | درگه رحمت حقدن مردود
حشرده واقعهٔ عقبی ده | ساحهٔ محکمهٔ کبری ده
رفع راسه بولیمزسن قدرت | چشم تقلیبنه یوقدر فرصت
ینه دیوان خدا حاضردر | حق تعالی هر ایشه ناظردر
قدتندن نظر مولانک | فرقی یوق اخرت ودنیانک
نقصدن پاک ومصون دیاری | اولمز اللهه تغییر طاری
حاظر وناظر ایکن حضرت رب | ایلمه ترک مراعات ادب
سفها ایله مدارا ایله | انبیا قولنی اجرا ایله
انبیا مسلکنی ایله قبول | اولدی مأمور مدارایه رسول
بیمدارا اوله مزسین راحت | فخر عالم دیدی راس حکمت
بی سبب خلقله غوغا ایتمه | ترک بادوی مدارا ایتمه
اولمغه محنت عالمدن امین | هیچ مدارا کبی یوقدر حصن حصین
بادوش ایله هر نیه شتاب | مهروش ایله دور ابواب

خانه دن

خانه دن چقمه که اولدر جنت | گوشهٔ خانه ده کنج عزلت
کشف راز ایلمه بیگانه لره | ویرمه یول مجلسه دیوانه لره
هر کسی محرم اسرار ایتمه | سترکی زیور بازار ایتمه
هر کسک قولنی صادق صانمه | جمله نی لیک منافق صانمه
کیمسه نک مدحنه مغرور اولمه | کسر نفس ایلمدن دور اولمه
اولور الوده چرکاب ریا | یوزکه قارشو اولان مدح وثنا
جربدن فرقی ایدم اول سخنی | که سفها ایدرلر مدح سخی
سندن ایلرسه اگر قطع امید | اوغره مز دایره که اولسه عید
وارمه غیرک اونه بی دعوت | اوله اما اوده اهل حرمت
واردیغک مجلس اوله اهل رشاد | اولمیه انجمن فسق وفساد
دعوته گرچه اجابت لازم | اولمیه فسقی ولی مستلزم
اویله مجلس اوله مز ساکه محل | که ایده عرضکه ایجاب خلل
اولمه مجلسده نه یرگونه خموش | وقتله گاه زبان اول گه گوش
سخنی غیرت در وگهر ایت | ممکن اولدیغی قدر مختصر ایت
سوزده اولسون سکا دستور عمل | معنی نکتهٔ ما قل ودل
اولور انسانده زبان ایکی گوش | سن دخی سویله بر اول ایکی خموش
گرچه پر گولق ایدر خفت ایدر | لیک خاموش دخی ثقلت ایدر

ایت کلامک نه قصیر ونه طویل   کوزله وقتن نه خفیف اول نه ثقیل
نقد عرفانی چکن میزانه   دیدی چوق سوزی را شور قرآنه
سویلدکن سوزی ایتمه تکرار   یا مکو ذکر اوله یا استغفار
ذکر اوله علنا لب جنبان   ذکر وتسبیح کرکدر پنهان
همر دیا مجلسه همر ثقلت اولور   اجری غماز تردهٔ آفت اولور
کمسه یه ویرمه حشونله جواب   لطفله عزتله ایله خطاب
کمسه نک عیبنی ویرمه یوزینه   کوشکی یا ب قبول ایت سوزینه
ایله کمسه یی قطعا تجهیل   ایتمه مخلوق خدایی تخجیل
کمسه نک خالنه طعن ایتمه مدد   که اولور حاصلی اندوه ابد
اولسون ارایش ذهنک بو مقال   انکسار المه یمان اولور حال
ترک ایدین جفا وستم ایت   بد سخن دلشکن اوله کرم ایت
هله نیلرسک ایت ای روح روان   اوله خاطرشکن وتیز زبان
کسر خاطر کنهک اکبریدر   جمله معصیتک بدتریدر
ایله خاطرلری تعمیر شتاب   ایله مه عرش الهی خراب
قائل اولوردی خداوند غیور   که خرابه اوله بیت معمور

اول کوزم نوری بو معنایی خبیر
اولمز اصلا بو کنه عفو پذیر

ای ورقخوان مرایای مقال   سبق اموز دبستان کمال
ایتمه تزویر ونفاقی معتاد   که ایدر قصر وفاقی بر باد
حیله یه ویرمه درونده سبیل   ایله اول ساده دل اولمه محیل
مکر وحیله قتی مردار ایشدر   اهلنک ماحصلی تشویشدر
رهنمایی عملی شیطاندر   فعلنک عاقبتی زنداندر
خیر ایچون اچمیه بر ذره دهن   ایلیه مکر ایله ایقاض فتن
کذب واقرار اره سنده مذموم   کاری خیر وبرکتدن محروم
کسب وتحصیلی اولور بدنامی   غم ومحنتله کچر ایامی
شهره در خلق اراسنده بو مثل   جان ویرر محنتله اهل حیل
غدر وبدعهدی وتزویر ونفاق   خبث اندیشه وسوء اخلاق
صفت اهل جهنمدر هب   اهل ایمان اوله نه کمدر رهب
دیدی مسلم اودر اول سرور دین   خلق اوله دست ودهاندن امین

هب ودیعتدر ایا طالب کام
عرض ومال ودم اهل اسلام

ای نسقخواه نظام احوال   خواستکار سبب لطف مآل
اوله قرعه فکن ورمل ونجوم   که ایدر اهلنی باخاصه شوم

اکا هر کیم دوشنور مفلس اولور ... ایشی التون اوله چقکن مس اولور
جمله تقدیر بله در جمله امور ... آتیه فکرین اونوت ایله حضور
فکر مستقبلی بیشین چکمه ... یوق یره وسوسه تخمین اکمه
رملک احکامنی کرچک صانمه ... غیبی الله بیلور الدانمه
فنی واریسه استادی عدیم ... علمی ناقص سوزی کج فهمی سقیم
کورمشوز جمله سنک احوالن ... چوق منجملر ایله رماللک
اولدیغی یوق برینک برخوردار ... بسته در رمل ونجومه ادبار
قوغم سنیه یی نقد ایلرسن ... دوشوب اولدغیه نیلرسن

دوشمه اولقیدلره دکله بنی
صقلسون حضرت الله سنی

ای کزین کهر حقهٔ جان ... سکهٔ ناصیهٔ نقد روان
اولمه دلبستهٔ جام کلفام ... که ایدر ادمی رسوای انام
خلق ایچنده سبب نفرت اولور ... قتی بی حرمت و بی عزت اولور
ایلمه ام خبائثله صفا ... که تولد ایدر انواع بلا
شایع اولوب ایل ایچنده سکری ... سکا سرخوش دیه لر یا بکری

الحذر اولمه صقن باده پرست ... که ایدر رنج خمار ادمی مست
چونکه نهی ایلدی خلاق حکیم ... سنده اول نهی خدایه تسلیم
اولمه آلودهٔ جرم وعصیان ... اولمه شرمندهٔ پیش یزدان
دوشمه دن دام کناهه عادت ... اولسه ده در عقب استغفار ایت
اولیجق بعض مجالسده دوچار ... ایتمه توبیخ وتعنف اظهار
اعتراض ایلمه مستانه لره ... اولمه طاشنجی دیوانه لره
دخل برحاله دکلدر لایق ... سکا اولور اوبلیه لاحق
نیه دخل ایلرسک بر کون اوحال ... سکا بی‌شبهه ایدر استقبال
کیمسه یی جرمله تسفیه ایتمه ... جرمدن نفسکی تنزیه ایتمه
کیمه مذنب دیسک ای جان پدر ... اوده بر ذنبدر اکلرسک اکر
غیرینک احوالنه طعن ایلرسن ... کندو احوالکی کورنیلرسن
مجلس حضرت مولاناده ... دیدی فخر ایله بری دعواده
کورمدم دوی شرابی اصلا ... دهنم اولمدی صهبا پیما
داور محمیهٔ فیض ابناد ... کاش دیدی وکذشتی دیدیلر
عجب وپندارنه ایتد کرم نظر ... عارضی کیفه صقن اولمه زبون
اولمه آلوده برش وافیون ... بنک واسرار دخی بدتردر
بین انسانده کلابی خردر

ادمی مسخرۀ ناس ایلر … صورت ناسزی نسناس ایلر
ایدر انسانی عقور و بدخو … بد روش بد دل و بد دو و بدکو
کیمی کلدکجه اولور کوش خراش … کیمی کتدکجه اولور وقف تلاش
صورت زنده ایلر مرده … رنك وحسنارین ایدر پژمرده

طوته لم یوق اثرندن پاکی
نه بلادر لقب تریاکی

ای سرا زادۀ دام صورت … خاطر آزادۀ قید شهرت
اولمه دلبستۀ زیب زیور … اولمه دلدادۀ در و کوهر
کرچه تفریحی مقرر اما … اوله من در و کهر مرده سزا
مرده سرمایۀ احساندر زر … زنده پیرایۀ ابداندر زر
ترك آرایش نسوان ایله … زرك افزون ایسه احسان ایله
جامۀ زرله اولوب جلوه نما … یاپمه یلدزلی بجوز دانا سا
جامۀ شهرته ناپیوند اول … بولنان جامه ایله خرسند اول
پاك كلك کرچه کوزلدر اما … چرکدن پاك ایدن کوردو شکن قبا
کونه کونه آیوب کالالر … ایلمه جامه ایچون غوغالر
کیمکه کالا ایله جسمن طونه در … هرکیم اولورسه کورن دیبونه در

نه کیرسه

نه کیرسه اینی کی اقرانك … اویسون اقرانکه طورك ایشانك
کندو امثالکه اویسون حالك … نقدر وار ایسه ده اقبالك
بکزه سون خلقه بساطك اتك … اعتدال اوزره کرك الاتك
اولسه سمور بیله مقدورك … یری نافه طوتر سمورك
مرده حیوان دریسی در سمور … عقلا اولمز انکله مسرور
کوردیکك اطلس و دیبا و حریر … بویی بدبر کفن کرم حقیر
اولمه دلدادۀ شان و شهرت … شهره دوردلده کی شهرت آفت
کورك معدود مکرر جامه … دوشورر ادمی قت قت دامه
احتشام آدمی مدیون ایلر … دردین افزون جکرین خون ایلر
مالکی ایله بی وجه اتلاف … اولدی مبغوض الهی اسراف
شرع ایله حکمت ایله بو تمثیل … عزت ماله در اقوای دلیل
اهل حکمت دیدی جمع اموال … کسب سرمایۀ اسباب نوال
برکران سنکی قویرمق کبی در … قلۀ کوهه چیقرمق کبی در
خرج و صرفی کردان ایتمك … کوم دامانه غلطان ایتمك
قنغیسی صعب ایدوکن اذعان ایت … اعتدالی ایشوکه میزان ایت
کوشکه بو سوزمی ایله کهر … دیندن پك صقن ایچانیدر
ادمی دین دیکر کون ایلر … کر فلاطون ایسه مجنون ایلر

دین دانالری ایلر کوددن — شیوه مردان ایسه ده ایلر زن
جسمی صحتده درونی خسته — دانه بند کرددن بسته
وعده سی وعذ تسلیم حیات — جبسه تکلیف مزار اموات
باخصوص اولسه غریمی شریر — اینده هرده و زده ماغل تکدیر
اصلنه ضم اولنه فرع ربا — قامتن باد ربا ایدر دوتا
امر شرعک دیو فریاده کله — زور شاهدلری امداده کله
اید پامالنی پامال جفا — دردمندی ایده خلقه رسوا
بولمیه دینن دایه قدرت — اوچه چشمنده زمان رحلت
دیندن بویله کوزم نوری سنی — صقلسون حضرت الله غنی
خوشدر اسبابی بساطن صاتمق — دینسز آج وبرهنه یاتمق
دینه نسبتله بو بر نعمتدر — هله دعوجیسی یوق راحتدر
ویرمه بی رهن صقن کمسیه مال — کدا اولور صکره مؤدی جدال
خلقده خشیت حق نادردر — کتم وانکاره همان حاضردر
کیچنور ویرمه حقی متین — کا دیدر ایلمان انکار دو یمین
کیمدر صکره بویور هنکامه — سکا ویرمزیدر حکامه
مستنددر برینه اعیانک — حقکی استه وار ایسه جانک
جان اتر خامجسنه اول ساعت — ویرور اول ظالمه رشوت غیرت

دیرسنک کبی افندم واریکن — حقن المز نه دیمکدر بندن
بینوا اول ظالمر اودم نفس اشته — عزم ایدر قاضی ومفتی قاتنه
انی حکاملر تخویف ایلر — ایلچه دنک دیو تکلیف ایلر
اکر اتمزسه فسونی تاثیر — جوش ایدر موجه بحر تغیر
دردلو شاهدلر ایله دعوالر — یاپمه حجتلر ایله فتوالر
هرنه ایلرسه ایدر اول مغرور — ایدر ابطالنه بذل مقدور
بویله در شمدی زمانک حالی — دوشمسون کمسه یه خلقک مالی

جمله احوالده عمرم واری — اول طلبکار رضای باری
ایتمه اعیانلغه نهار وهوس — اوسط الناس اول اودولتسکاسن
اولمه کل مرجع ارباب امور — ابتدا لازم اولور ترک حضور
هم ولا ایتلو ایدر رشک وحسد — هم دوشر قصدکه حکام بلد
نقدر ایلکه قصد ایتسک سن — ظلم حکامی بیلورلر سندن
ایونامیله دوشرسن دامه — ایو آدم یرامز حکامه
لقمه در مطلبی خود حکامک — نیلسون مرحمتک اسلامک
یاره یان انلره رشوتله یراد — علم وعرفان صلاحی کیم ارد
ایلچی قوش کبی حکام زمان — المز استرنه ایو درنه یمان

ایلمش چشمنی شکار آلمغه باز   بیك ایودن اکا بیك بر غمّاز
چشم حرصندن اوچرا اهل فساد   که اوله موجب اخذ وایراد
شر علّه کورسه امور حکّام   یرمز قندن بولور شهرت ونام
سبب شهرتی خود اعیانك   کورمه در مصلحتن سکّانك
مصلحت کورمین اعیان اولمز   خلق اکا بندۀ فرمان اولمز
اقچه سز مصلحت ایسه بتمز   بتسه ده صاحبنه خیر اتمز
بودر اعیان دیارك کاری   روز وشب منتجب افکاری
طرّۀ طبل ستم چالدرمق   حاکم شهرم شکار آلدرمق
خلقی غمز اتمسه شهرت بولمز   نافذ اولمز سوزی رغبت بولمز
آندن اتمزلرسه خوف ورجا   رتق وفتق اهلی دیمز کمسه اکا
غمز وتجریر دکلسه کاری   چوقدن رونق بوله عز بازاری
اولسه اعیانلغه هر کیم عازم   بیجا بی ادب اولمق لازم
کسب شان ایچون ایدر چوق علما   خلقی پاشا ایله قاضی یه فدا
پایه سندن نیجه کورسوز وایه   انتساب اتمیجك منلایه
خلقی قورقوتمغه چوق علامه   دوکدررقو کشولرین حکّامه
مال واشیاسن آلوب ویرمکه بیم   ایتدرر اهل قراسن تجریم
هم ویرر حاکمه هم کندو آلور   حاکمه نصفی یا خود ربعی قالور

دیدیکم

دیدیکم کبی نیجه تازه ظهور   جان ویرر اولمغیچون اهل امور
جمع ایدوب برقاچ اوبوز خدمتکار   ایدر اتباعله تقلید کبار
اعتبار اتمکیچون کندویه ناس   کوسترر چین جبین شدّت یأس
بورجه خرجه جان آثار زینت ایچون   صوقیلور هر دلوکه شهرت ایچون
صکره احوالی بولنجه تمکین   اکا مز حقّینی دابن مسکین
تیز ویرر جاه وجلالینه نظام   تك همان ادینی بلسون حکّام
طالعی یاور ایسه بختی رفیق   رسم تقلیدینی ایلر تحقیق
اضطراب ایلیه رك میداندن   بر بولور محکمه ده دیواندن
رتبه سن طیّ ایده رك اقرانك   اولور آخر بریسی اعیانك
قانع اولمز نیجه سی اول حاله   ارتقایه چالشور امثاله
انتساب اتمکیچون حکّامه   قدماسن چالشور اعدامه
انتقام المغیچون اعدادن   پاکی یوق فتنه ایله غوغادن
کندو قوللنمغیچون التنی   اهل عرضك وجودر رختی
دردی بو اوله ولایتده فرید   غیرلردن اوله اقبالی مزید
نافذ القول اوله ومرجع کل   خار اوله غیرلری کندوسی کل
دوشنسه بر مصلحت انی استر   ذهنی اوله نشانکاه نظر
جمله تصویب ایدهلر تدبیرین   کمسه ردّ ایلمیه تقریرین

ضرر ایلرسه ده ناسه قطعا
دیمیه کیمسه خطاسینه خطا

قول وفعلی اوله دستور عمل
ایده لر سوزلرینی ضرب مثل

لیک دهر اکا ده ویرمز فرصت
که سوره باشلو باشینه دولت

بولینورا که دخی نیجه رقیب
ملعنتده بری برینه قریب

قومز ایش کورمکه هیچ لذّتله
اتمغه طوتمغه کرمیّتله

چرخ نعمتمی ویرر غوغاسز
هیچ فرعون اولمز موسی‌سز

اولمه ده تشنهٔ خون بربرینه
اولمیه تا که زبون بربرینه

ایلسه خصمی تصدّر ناگاه
حالنی صورمه عیاذاً بالله

اولدر خصمنی یاکندو اولور
صدرک البتّه براوجنی بولور

کیمی حکّامه تغلّبلر ایدر
سوزین اجراده تصلّبلر ایدر

النجا اتمجک حاکم اکا
حکم وفرمانی اولور دوبتقفا

خواه وناخواه اولور رأیینه رام
حاکمی کندو ایدر استخدام

اوله بر یرده که حاکم محکوم
اوراتک حال ومآلی معلوم

حاکم شهر ایدنجه غلبه
صغمه مز شهرتی شام وحلبه

اول زمان کوراتک استقلالن
نخوتن کوکبهٔ اجلالن

سوزلری زهر نشتر چهره سی تار
سوزینی رده کمک زهره سی وار

طوعاً وکرهاً ایدر خلقی زبون
اتباع اتمیه نک حالی نکون

اکابر ایش

اکابر ایش طانشلمزسه اکر
ایدر اول مصلحتی زیر وزبر

باغ وبستان ودکّان وحمام
حصّه ویرمزسه اکا ربع تمام

امر وفرمان وشهود وحجّت
اندن اذن اولمسه بولمز صورت

بر یسی اویمسه سهواً اتکن
قالمز اخشامه اوکون بیر کوککن

زورله خلقک الورلر املاکن
زین ایدر دائما تا پاکن

فرن وقهوه ودکّانمی وار
احتساب اوغرامغه جایی وار

صاف صاتمز ایچنه حیله قاتر
نه بها استراسیه اکا صاتر

شهر تکلیفنه اتمز انصاف
ایدر اتباعنی البتّه معاف

عالمک انلر ایدر کزکارین
چکدیررلر فقرایه بارین

لعنت اول دولته کیم اوله غدا
اشک چشم فقرا صبح ومسا

غرق اولور دولت جاه وماله
کله لر عاقبت احواله

کرچه بر شیئه ضرورت کورمز
لیک چوقلق باشه مز چوق سورمز

کوررلر ایش طولسه املن
بولورالبتّه جزای عملین

اولوراولمزسه اکر موته قرین
کیمی منفی کیمیسی قلعه نشین

طولاشور ایغینه اعمالی
هب کیدر عرض ووجود ومالی

سیل اولوراشک ترمظلومان
دولت وعمرینی ایلر ویران

معتدلجه نیجه عرض اهلیده وار
که دینور اکا ده اعیان دیار

کند و حالنده قرشمز بر ایشه — صالمز ازاده سیرین تشویشه
متعین اکه وجه ایراد — یا ایدر ملکی یا وقف اجداد
یا اجارات یا محصول عقار — وجه راحتدن اولور دونی خوار
ایدر یا بیلدیکی کور رحکامی — ذوق و راحتله کچر ایامی
اولسه اصحاب تغلبله دوچار — ایدر انلکله مدارا ناچار
حفظ ایدر رفقیله عرض و نامز — کیچر ذوقله ماه و سالن
بعضیلر واراکا دخل ایدرلر — هیچ ایشه کوجه برمزدیرلر
کیمی عاجز کیمی دیر همتسز — کیمی قودرق کیمی دیر غیرتسز
اولسون استرسه بیله بی همت — کیچورر عمرینی بادی راحت
عالملك ذوقنی اوشته او ایدر — بیلمین انی بیبانه سویلر
سن چالش کیم اوله سن انلردن — حکمه اعیاندن اولمز دیو محزن
ملحق اوله حذرا اتباع عیانه — وارمه هیچ محکمه و دیوانه
چیقمه ایلوجه در خانکدن — طشره میل ایلمه کاشانکدن
الکتابی اله سدایله درلك — اولمسون خارج درون خبرلك
اوقی تاریخ و حکایات و قصص — ویرر انسانه مزایاسی خصص
شغلك اولورسه حدیث و تفسیر — نعم الایام و نعم التدبیر
ایچمه سوز قاضی ایله پاشادن — سکا لازمدکل اول کونه سخن

مجلسکدن

58

مجلسکدن بری اولورسه دله — انی اسکاته چالش صنعتله
قانع اولدیغ غذایه اولمه قوتر — نان خشکله ایله کیچر تك اول امین
ایتمسون عمر کذر قلقلق ایله — خلقدن کندك اوغرله صقله

ادمه لازم اولان راحتدر

قودیسونلر سکا بی همتدر

ای بهین نقش سراپرده وجود — ادب اموز دبستان وجود
ارتکاب ایتمه صقین کذب و دروغ — کم اولور صبح مقالکده فروغ
مرد اولان کذبه تنزل ایتمز — ذلت کذبه تحمل ایتمز
قبح بی عار و حیا در او خبیث — که ایدر کذبله اغزین تلویث
کذب معدوم در اصلی یوقدر — باب اسلامده فصلی یوقدر
کذبدر اصل فساد ذات امور — ارتکاب ایتمز انی اهل شعور
اوله قصدی مکر اصلاح خصوم — او زمان کذبه کلدر مذموم
یوخسه هر لفظی اوله محض خلاف — اوره بیهوده یره لاف و کزاف
اویله شخصیله صقین الفتدن — نار دوزخ کلور اول صحبتدن
دیدی سلطان رسل فخر ذهور — بردهندن که ایدر کذب ظهور
بوی بد ایلر او اطرافه حلول — که ملك ایلمز اول صوبه نزول

تا اوتوز میل قدر دانه دن / اوغره مردانهٔ متنه دن
اولمسه منکرک انکاری شدید / سوزیکی ایتمه قسمله تمهید
نیجه لر وار که مباهات ایلر / کذب ایدر نقل محالات ایلر
ایدر ابتدار مکه کذبن تصدیق / قسمی شدّ نطاق تصدیق
علم بالله ده اولان اهل قدم / جان ویرر ایلمز اللهه قسم
یمین جاهل نادان عنید / سوزین ایلر قسم ایله تمهید
کورمشوز چوق نیجه بی مذهب ودین / هر سوزنده ایدر اوچ دفعه یمین
بوندن اشنع نیجه دزد بدکار / ایدر اطوار ولایت اظهار
ویرمکه شان کراماته فروغ / بسط ایدر نیجه سی رؤیای دروغ
کوردم اولکس ایکی عالمده فلاح / که صاته ساخته تقوی وصلاح
اولدی آلات معاش دنیا / عصه ده خرقه وتسبیح وردا
فیضی یوقدر ویرر انسانه صداع / صوت تقسیم والهی وسماع
اکر ایتدیسه سلف اهل طریق / شمدی تقلید ایدرکن بی تحقیق
اکر ایتدیردی ایسه دورانی / سلفه جاذبهٔ ربانی
ینه اول جذبه کلورسه نه کوزل / کیم ایدر جذبهٔ حقیله جدل
سوزیمز زمرهٔ تقلیدده در / بختمز زرقده در شیدده در
سکر وجد اولسون او مجذوبه حلال / کاوله مستغرق انوار جمال

یوخسه

یوخسه تقلید ایله هر بر احمق / ایدر دعوای ولایت مطلق
خردن اول بیهوده کوید تردد / انی تصدیق ایدن اندن خردر
باخصوص اوله مدار دعوی / قصد تحصیل معاش دنیا
خلق اشیا صاته اول قربه خدا / خلق اشتر صاته اول خیر دعا
ویرمکه زهد وصلاحینه روج / خلق نعمت ییجک اولقلو در آج
ویرر اول غله فروش طاعت / جنته نقد مزور قیمت
تاجی تقلید ردای تقلید / سوزی تقلید اداسی تقلید
یوق سیادت که ایدر انی پناه / صارینور باشینه دستار سیاه
جرهده نفسی تنزل ایتدرمز / کارده طبعی تحمل ایدمز
علمی یوق معرفت وصنعتی یوق / کسبه سرمایه سی یوق وسعیی یوق
ایدر تحصیل معاشه آلت / زهد وتقوای ایدر دزد صورت
بر ایکی حرف تصوف قاپمش / کندویی پیر طریقت یاپمش
مسلکی شعبده کاری دغلی / جذبه سی ساخته سکوی عملی
نه کوزل بولمش او عیار عتیق / خلقی الداتمغه اسانجه طریق
نیجه بی عقل وتمیز خاین / صانه کرچک اویه دست وپاین
الدانور اکا عوام بی عقل / افتخار ایله ایدر غیره ده نقل
رفقه رفقه اوله دوقشهر یاب / تکیه سی اوله ملاذ احباب

صدمهٔ عزل یینجه کسلر   لاشهٔ ظلمه صونن کرکسلر
سوده لر پاینه دوکه بیداد   نفسندن ایدرلر استمداد
باخصوص اوله شخص طرّاد   نازك و رند و ظریف و عیّار
کوره اصمرلمه جه دوّیالو   کوستروب مقصدنه ایمالر
اغزینی بورنینی انوب بوزدك   سوزده کردان قرارق کوز سوزندك
سوز خلالنده بشارتلر ایدر   سوی مقصوده اشارتلر ایدر
چیقه بر حکم قضایی کم وکاست   اتفاق سوزینك بریسی راست
کوره هیچ من او زمان اعیانك   عزت و نخوتنی دیوانك
مکر اللومی ایرر دامننه   اوغرادرلرده می پیرامننه
تکیه سی قبلهٔ اهل حاجات   یوررامواج نذور و صدقات
الدانورکن اکا خاصان انام   تشلسونلر یا سبکهوش عوام
کور دلحسانی دلق تاجك   بوده بر نوع عیدر استدراجك
سنده اویمه صقن اول کمراهه   صقن اول طائفه دن اللهه
اولیادر بو صقن الدانمه   ساخته وصفنی کرچك صانمه
اولیا ماله تنزلمی ایدر   ثقلت ناسه تحملی ایدر
اولیاده نه ایشی وار دلقك   ستر ایدر حق نظرندن خلقك
خلقه باقمز که ولایت صانه اول   سوزنی واسیته کرامت قانه اول

اولمش

اولمش اول نحو قضای اطلاق   نفس الدرمز اکا استغراق
اولیا مرده یی احیا ایلر   پیر صد ساله یی برنا ایلر
اولیا طاشه بقرسه زر ایدر   خس و خاشاکی در و کوهر ایدر
اولیادر ندمای حضرت   جایی در زیر قباب عزت
اولیادر امنای اسرار   اولیادر ادبای ستار
موم وش کندو زمیننده بریا   ی تونوری صالر عرشه ضیا
اولور اول رایش چشم افلاك   اولیانك قدمی بصدیغی خاك
اولیادر سبب حفظ جهان   اولیا ایله طورر کون و مکان
بو حدر قطب جهان کوزبدن   بو حسنر قایم اولور می هیچ تن
دیه بر طائفه یه فخر جهان   اه و شوقاه لقای اخوان
لفظ اخوان ایله وزن حالاتت   انلرك رتبه سنه استدلالت
نه کدا انلری نه شاه بیلور   انلرك رتبه سنی الله بیلور
اولیا بو ایله ایکن هر احمق   نه روا یایمه ولایت صاتمق
نه سزا دهرده حق هر اوغاد   کندینی اول زمره دن ایتمك تعداد
وزن ایدرمی بونی میزان شعور   دعوی سلطنت ایتسه مزدور
اسب تازی کبی نه هر بر خر   سنك خاراصاته کندینی کوهر
اوله مجمعده افر و زوجود   شاخ بید ایلر ایسه دعوی عود

61

کیم طوتر ایتسه میاه عالم   دعوی عزت وشان زمزم
هله چوق جرأت وچوق ترك ادب   ایلمك دعوی نزده یکی رتب
اولور اول طائفهٔ نامقبول   هدف بغض خداوند ورسول
دیدکم طرز ریاکاراندر   طور بازیچهٔ قلاشاندر
یوخسه هر سالك درویش دكل   عاشق صادق دلریش دكل
یوخسه چوق کسه ده وار تشویش   اولمش اولجان وکوکلدن درویش
صدقی وار اولسه ده اهل وصول   سن نیه انلره ایچ چشم قبول
بولمغه بارکه حضرته بار   قانلر اغلر چالشور لیل ونهار
انی اول شکله قویان جذبهٔ حق   ایدر امیدنه برکون ملحق
باب حق طشره دن اولمز مفتوح   اکا باطندن ایدر فیض فتوح
اویله صادق فقراده چوقدر   بویله درویش اولانه سوز یوقدر
بو بنور ذاتی فناده نیجه کس   چرخ چشمنده دكل پر مکس
دستار ورمش ثمر عرفانه   نظر ایتمز کهر شاهانه
هله بردن دكل انکاره سزا   خرقه پوشانده فقر وفنا
ایله سن حسن نظر مجتهد اول   فقرا زمره سنه معتقد اول
حسن ظن ایلمز ایجاب ایدر   سوء ظندن اولورسه ضرر
علم وعرفانکی چکمه تنکه   نفعی وار معتقد اولسك سنکه

کربو معنی یه

کربو معنی یه دلیل استسه کس   صخرة الله حجر اسود بس

ای تماشاکر صنع باری   ناظر کاروکه هشیاردی
سیره چق فصل بهار اولدقچه   موسم کشت کذار اولدقچه
چمن اطرافنه کاهی کذار ایت   اثر رحمت حقه نظر ایت
صانعك صنعنه اولدین کشتا   کالمش مرده زمینی احیا
کوسترر صنع چمن پرورکی   سبزه دن سرخ وسفید وزردی
دل انسانده قومز درد کهن   جلوهٔ تازه بهارلان چمن
بیتر وطائر شوقه پر وبال   طرف کلشندن اقر اب زلال
غنچه نك خوجه سی وار یانده   آل کاغد طولو جزداننده
لب جولرده چمنلر خوشدر   جلوهٔ سرو سمنلر خوشدر
ویرر انسانه حیات تازه   نغمهٔ بلبل خوش آوازه
کوش قیل نغمه سنی مرغانك   اقتضا ایلر ایسه انسانك
قومز آیینهٔ خاطرده غبار   نغمهٔ چنك ونی وموسیقار
نغمهٔ شوخ خوش آهنك بشر   خواه ناخواه ایدر انسانه اثر
نغمه بر منطق برونیددر   نغمه نك لذتی وجدانیدر
جانفزادر نفس انسانی   دلنوازدر نغم روحانی

خانهٔ جانه ویرر نور سرور   نشئهٔ نغمهٔ تار طنبور
نسخهٔ شوقه دیکر شیرازه   تا درون صادر اولان آوازه
حظی وار کرچه خوش آوازلرک   دیکلنور نغمه لری سازلرک
لیک آمیزش اسباب صفا   ایدر انسانی لکدخوار هوا
کرچه کم لذتی چوق نشئه سی چوق   التزام ایلمک لذتی یوق
ذوقن ایت غیرده اولدقچه دوچار   خانه‌که لیک کتورمه زنهار
آنده ده عبرتله کوش ایله   لذت لهوی فراموش ایله
کر حقیقتله اولورسک سامع   اولمز اوقات حیاتک ضایع
موسیقی حکمته دائر فندر   بلنه بلمینه روشندر
نیجه اسرار وار ادراک ایدجک   بیلکلو سینه لری چاک ایدجک
اعتبارات تقاسیم و فصول   امتیازات مقامات و اصول
پرده و پیشرو و صوت عملی   کار و نقش و شعب و قول و غزل
هر بری حکمتله مملودر   جان ریاض صوادر بر صودر
نغمهٔ یابس و خاردر   چشمهٔ محض حکمدن واردر
هر بری بر مرضه نافعدر   ضدینه هر بریسی دافعدر
زیر و بالاسی هوادر امّا   دائر اولور می هواسز دنیا
بسته در دائرهٔ اوقاته   استقساطله احتیاجاته

حکم کون

حکم کون و مکان مضمردر   اکثر حکمتی اولکم کردر
سر دائرده خفی وار نیجه کلام   که دکل اکه محل کوش عوام

بویلجه ذوقن ایدر اهل رشاد
ایسون ذوقنی الله زیاد

ای صفا یاب کلام موزون   آشنای سخن کوناکون
طبعن ایلرسه اکر شعره هوس   سکا معناسنی فهم اتمک بس
سخنان شعرای اسلاف   ایدر آیینهٔ قلبی شفاف
ترکیده نفعی ایله باقیه باق   غیری دیوانلریده ایت ملحق
انلرک شعری متیندر امّا   غیر سنده دخی وار چوق معنا
شعرای عجمک دیوانی   حسن تعبیر و معانی کانی
طالب و صائب و عرفی و سلیم   فیضی هند نظیری و کلیم
تازه کویان زماننده شوکت   معنیٔ تازه‌یه ویردی صورت
صاحب خمسه نظامی خسرو   هر بری جلوه‌ده معنیٔ نو
جامی و انوری و خاقانی   هر بری ملک سخن سلطانی
بلبل شاخسار شیراز   سعدی و حافظ معنی پرداز
سخنان قدمای شعرا   حق بودر بیری برندن اعلا

یوق نهایت شعرای عجمه　　هپ اسامیلری صیغمز قلمه
بزده وار اکثرینك دیوانی　　اوقی فهم ایله ده کور وجدانی
شعری چوقدر شعرای عربك　　که اوده مایه سی شام وحلبك
دیمه ابیاتنه ناموزوندر　　انك اوزانلری دیکرکوندر
نیچه معنالری وار رقص آور　　مشتعل اسا دوکر اسماعه شرر
وار ایچنده نیچه اشعار کبار　　که قومز اینبه جانده غبار
نیچه بیك نعت شریف نبوی　　مدحت معجزهٔ مصطفوی
هر بری قطعهٔ الماس ثمین　　هر بری در گران قدر متین
انتسابه چالش اول اشعار ده　　ارده معناسنی فهمه چاره
عربی بلمیجك ایش تمیز　　فارسی عارفه تنها یتمز
عربی له بیلنور جمله علوم　　علم اولوربی عربی نامفهوم
لغت والسنه سلطان عربی　　عربی قبله وقرآن ونبی
بو ایکی بالله ایلر پرواز　　طائر شعر ومعانی پرداز
حکمت آمیز کرکدر اشعار　　که معالی اوله ارشاده مدار
ابر حکمتله بولور نشو ونما　　کلشن شعر ریاض انشا
اولمسه شعر مجاز مطلق　　ویرسه معنایه حقیقت رونق
یوخسه هر نظم تهی فیسا ده　　اوده معنادن اوله آزاده

تازه

تازه مضموندن اوله خالی　　اولمیه توریه ایله حالی
باخصوص اولمیه تشبیه تمام　　استعارات وجناس وایهام
دیمه دن انی سکوت اولیدر　　شعردن مقصد اولان معنیدر
باقسك اکثر سخن شاعر خام　　زلف وسنبل کل وبلبل می وجام
چیقه مز دائره دلبردن　　قد وخد ولب وچشم وبردن
که بهاده طولاشور که چمنه　　ایلیشور سرو وکل ویاسمنه
ره نارفته ده جولان ایدمز　　صبا یه وادی فکره سیران ایدمز
ایدمز صید معانیء بلند　　اتمز غیب شکارینه کمند
کیجور معنیء جاییدن ایله　　لفظ مشهور جهاندیدن ایله
ایکی حرف وار در اول بیت دوتا　　کا اولمیه تازه قماش معنا
سویله شعری تهی معنادن　　اغلی چکه یا القسز مادن
نظم کیم اولمیه معنایه قرین　　کنده ودخاتم بی نقش ونکین
شعر بی معنی بی ایهامه　　بکزر اول جامه که اوندن جامه
قو قسز لاله یه بکزر اول سخن　　که اوله لفظی تهی معنادن
بکزر اول مطلع حالی جامه　　مغزدن مفلس اولان بادامه
آنی یوق دلبره بکزر او کلام　　کا اولمیه آنده کلام حریاس فی ایهام
اویله پاکیزه کرکدر اشعار　　که انی بر ایشیدن اوله هزار

اوله معناسی كوزل لفظی متین خامه خاكه قویه دست تحسین
هجودن الحذر ای جان پدر كه ویرر مشرب عرفانه كدر
حسنه صرف ایله سوزی شاعر ایسك خلقی تسخیره چالش قادر ایسك
نیز فراموش اولنور نثر سخن نظم اما كه ایدر دور دهن
الحذر هجودن اولور غایتیله شوم خلق بیننده حقیر و مذموم
هجوه مائل سفها در انجق عاقل ایتمز انی ایلر احمق
هجودر رافعه خودكامی هجودر واسطه بدنامی
كسوهٔ نظمده عیبدر هجو سبب ذنب و ندامتدر هجو
هجو قتنه سبب روسیهی كیم اوقورسه سكا عائد كنهی
سنی ایتمش بری قرضا دلكیر قول الله فعالله قلبك تكدیر
انی لازم می همان هجو ایتمك سفها كتدوكی یوله كیتمك
انكسا ری یتیشور قاصر ایسه انتقامه چالشور قادر ایسه
انی سن لطف ایله بنده عفو و اكرام ایله ایت شرمنده
لطفدر مهر دهان اشرار اوله مز لطف وش و فسون كی تمان
سكا بی وجه ایسه ایتدوكی جفا سبب شرم و حیا اولور اكا
وجهی وارسه سببین ایله سئوال اولمه اتش زن كانون جدال
بلكه نادم اوله اطوارندن اعتذار ایلیه كفتارندن

سن قبول ایله بو پندی بندن دوستلق وار ایكن اولمه دشمن

ای سبقخوان كتاب الفت ادب اموز رسوم صحبت
ایتمه زنهار صقین نقل كلام اولمه یا زنك كلام و نمام
ضاتمه بر قاعده دلالی كیسه كوشه كیرن اقوالی
اوله رافع علم وسواسی بری برینه دوشرمه ناسی
دهنك ایتمه نمام اقوال دیمسونلر سكا نقال مقال
بزمدن بزمه كتورمه سخنی ایله صندوق امانت دهنی
دهن و كوشی امانتكاه ولیت كه صورارلرسه بیله انكار ایت
حسن دیندندر دیدی شاه معنی ترك لا یلزم و ما لا یعنی
نقل مجلس ایدر ایراث فساد ویرر اسباب مصافاته كساد
قو پارر فتنه و اشوب و جدال كاه اولور بلكه مؤدی قتال
كیمده اولسه متمكن بو صفت اولور اواره كوی محنت
اولور امثال اراسنده مذموم مقدم خلق شمار ایلر شوم
وار دیعنی یرلرده سكوت ایلرلر صقنك كلدی منافقدر لر
سارق معنی و جاسوس پیام دزد جایكر و كالای كلام
نقل ایده مجلسی نی صبر و شكیب ایتمسون كمسیه الله نصیب

خواجهٔ مسئله اموز ادب دیدی مجلسلرا مانند ذهب

عیب وصد عیب که اهل اسلام ایدە تحریف ترازوی کلام

بوغازی بوش نسبک سرلر اولور که سخن نقلنه سر عشله صولور

تا ایشتدرمیجک اونوده مز خبرین سویلمدکجه طوره مز

نفسنه ایکی نفس جبر ایدەمز صددر اچلمغه ده صبر ایدەمز

بوشادر هر نه ایسه همیانن باشنی اشاغه ایدر انبانن

سر که طولومنه بکوز نمام چاتلر اتمزسه اکر نقل کلام

نه ایشتمش سه انی نقل ایلر بر ازندە کیسه سندن سویلر

حسبی الودە غمدر غماز که اولور کوردیکی غمله انباز

محنت غیردن ایلر او حضور کیمدە کم غم کوره اولور مسرور

دلی قورشون دهن سرده تفنک بر نفسدە قوپار شعلهٔ جنک

انی درکار ایدیجک ایقاده دوزر اول بیرنی دمافسا ده

طوره مز نقلنی ایدنجه تمام سرعت ایله ایدر اندندە قیام

ینه بر مجلسه دە جانن اتر اندە هر نه ایشتدیسه صتار

بویله بویله ایدەرك نقل کلام طولاشور لختامه دك شهری تمام

طبعی بو عادتی بو کاری بودر روز و شب نخبهٔ افکاری بودر

بر خصومت براغور اولدیغی اصل نسل واولاده سورر اولمز فصل

ایکی

65

ایکی فرقه هدف محنت اولور صلح اولورسه دە بیلذت اولور

که دوشر ایتدوکی افسادی دله ارا لقدە صاتلور کندو بیله

اخرتدە ایشی خود واویلا قتلدن فتنه اشد دیدی خدا

بیلن اخبار حوادث نیجه خر ایتمش اغزین قولاغن وقف خبر

بازاید وب کوشنی اوازه ایچون جان فدا بر خبر تازه ایچون

اون قوناق یردن اولاق اتسه کذر الور البته نه حال ایسه خبر

کندی شهرینه کلن اخباری الور اچلمدن اول باری

صاحبی ایتمدن امرینه قیام اول ایاردانی شهره تمام

قرق قوناق عزل ایله نصبك خبری نائل ذوق ایدر اولەر بدری

کندی عقلندە اولان کم خردان استماعندن اولورلر شادان

کیجورز عملر نیجه عقلا بری برندن ایدرلر اخفا

دردولتدە او ایش خود تمش شایع اولمش اوندلمش کتمش

ایکی ای ایتمش اراده کدر بوندە بونلر بونی قیمتلو صنار

نو بنو ایتمدە دولتدە ظهور کوندە صد کونه انک کبی امور

کیجنن طشرەدە اهل تدبیر قائل اولمز بری ایتسه تقریر

طرفه در بیخبردان عالم نادر انجق بونی اکلر ادم

نه امیدم ای جان بدر سندە یوقدر بو صفتلردن اثر

نه امیدم اوددکم الله   سنی بو غائله دن ایده نکاه
شریله اولمیه سن الوده
دوجهانده اولاسن اسوده

[illegible]

ای شتابنده عزّ جاوید   دوبروسنای عروس امید
صبر قیل اتمه اموزنده شتاب   صبرله دیرلر اولور غوره دوشاب
صبرله دوست اولور دشمنلر   صبرله رهبر اولور رهزنلر
صبر اسماء الهیه دندر   حکم نامتناهیه دندر
اولکه حکمتده شکورلر دیدیلر   صبر مفتاح فرجدر دیدیلر
صبردر عقده کشای هرکار   ایریشور صبرله صبحه شب تار
اولمه خیرتزده جنّت ونار   اولانک صاحبنه عاشق زار
یاتمه هنکا سحر بیدار اول   وقف سجاده استغفار اول
سکا کشف اولمسه باب حکمت   اوله مزسین دوجهانده راحت
ازدواجکده تحرّی ایله   صقن اولمه تسرّی ایله
حسن خلق اهلی چقرسه نه کوزل   ایو چقمزسه اولور باشه عمل
نه بلا برزنه محصور اولمق   تازه ذوقیله مدن دور اولمق
بلکه بدچهره چیقه یابدخو   ذوقه دیرسن شب اوّل یاهو

هضمی

هضمی کوچ ردّی دخی مشکلتر   برمصیبتدر اوکیم عمره سودر
بوقکنیز کره هله بومحذوردر   تازه دن تازه سن ایله محشور
نازک ونزمراسه ده الماودروس   انک ایوسی اولوردانک منحوس
خائن اولوردار وسک مردودنی   قیواردنده قوررلر دورنی
کرچه چرکس ایازه اولیه دکل   اولمه انلره ده چوقلق مائل
کوله سی تیغ وتفنک استرلر   اورمغه عرصه جنک استرلر
چرکسک جاریه سی افت اولور   ابازه قزلری بی عفت اولور
مسقو ونمسه وافرنج ومجار   جمله سی خائن اولورنابرخوردار
بونلرک بیری مسلمان اولمز   نائل دولت ایمان اولمز
عربنده چوغی اولوربدخو   کرچه کیم خدمته ایلرتک وپو
حسن الوجه دکلدر المه   خام سودا الره کندک صالمه
اولمق استرسک اکرکیم راحت   کوره جیدن غیریسه اتمه رغبت
کرچه کیم اغراولورتنبل اولور   جامه سی کیرلی اولور مهمل اولور
یاغنک زودرس اولور حجی   کهله مشتاسی اولوربیرهنی
نیک افندیلرینه صادق اولور   جمله سندن نظره لایق اولور
مستقیمانه دراطوارلری
صدقه نزدیکدر اقرارلری

ای نوین سنبلهٔ مزدع راز   خرمن افراز چراکاه نیاز

عمردن اولمیچون برخوردار   اولمیه هیچ زراعت کبی کار

زرعدر آلت تحصیل نعم   اولین کار رجا باد فر

کاو دهقان که این ارضی زمین   اکاردشك اینسه سن کاو زمین

چاك ایدر خاك بنی آدم ایچون   تخم اکر تربیهٔ عالم ایچون

ادمه بندهٔ کردن بسته   اولمدیغچه اوله مز وارسته

سن حضورنده کزرسن اما   اوسنیچون چالشور صبح و مسا

کاو چاك ایلمسه میدانی   عجبا قنده بولوردك نانی

تخم قنده اکیلوردی اولمسه خاك   اولمسه تخم اولوردی خلق هلاك

تخمله خاکی کیم ایلر سیراب   اولمسه بحرله طولاب سحاب

کرمی و سردی وادوار فصول   اولمسه خرمنه کلمز محصول

دونمسه دائرهٔ لیل و نهار   مهر و ماه اتمسه بسط انوار

کوندن اولمز ایدی بو رنك کمال   عالم اولوردی هم آغوش زوال

مستند بر برینه آب و هوا   مرتبط بر برینه ارض و سما

سر بسر نقش ایدر رسم ازل   دور بر و ماضی ایله مستقبل

اول و آخر و آثار حکم   بسته در بر برینه مستحکم

اولمغه

607

اولمغه وقتنه دك جلوه نما   اولور انواع مأکلدن بقا

دست حکمتله طولو کوهر تر   دامن شام و کریبان سحر

دیدهٔ عبرتله اول نکران   پر کهر دامن کان و امکان

صانعك قدرتید رایله نکاه   واقف اول سرنه سبحان الله

ایتدی سیر ایت حکم مولی   مزرعه آخرته دنیایی

هر کیشی جام جزا ایچسه کرك   خیر و شر ایتدوکنی بچسه کرك

بو محلّی قویه لم فردایه   کله لم اریه ایله بغدایه

ایتمه زرع علفه عمری تلف   بولنور قسمت اولانه ناز و علف

زارعك آیاغی پابنده کرك   کوزی یرده الی همیانده کرك

کندو دستیله اکن خیر کورر   غیره اکدرسك انی غیر کورر

استقا متلو مرابع یوقدر   خائن استر اکریك چوقدر

اکمکه ویردیکنی هپ یرلر   کلمدی ویرمکه مولی دیرلر

بوسنه بلکه کلور دیو اکرلر   تخم ویرسك انی دخی یرلر

ربعی کیرمز الکه اکدیکك   غمنی یرسك امك چکدیکك

قرض نامیله ده یرلر مالك   غمه خرمنکه ایدرلر بالك

حبس ایدرسن بوله مزسن لاحق   سکا تقسیط کدررد قالاحق

کندولك اکدرمك اولورسه کارك   طولدی قرض ایلیه لم انبارك

اوجوز اولورسه بولنمز خبری | فقرانك نظرندن غیری
قیمتی وقتنه ایتسك کوزیکار | محتکرلکده داویوق کا جواز
احتکارك صوکی افلاسه چیقر | یا براول براوی صکره یقر
فقرادیمه سی ایلر غارت | محتکر کوردکی یوقدر برکت
فرضی فائده یاخود ضرر ایت | سن هله اهلی دکلسن حذر ایت
اکدرسك اوقدر اولسه روا | خانه نك تمکننه ایدر وفا
کلسه محصول فقرادن راحت | سکا اکدرمکه یوقدر حاجت
چفتلکك داخی مالی یوقدر | مصرفی فائده سندن چوقدر
اولور ایچنده ایدرسك مسکن | عیش و محنت قریشق برخرمن

چفتلکك هضم اولور می ثانی
شکل انسانی ایدر دهقانی

ای طرازندهٔ اقبال ابد | وی نوازندهٔ قانون خرد
معتدل اولملیچون جمله امور | لازم اعمال ترازوی شعور
بودر اسودکی جوی مراد | جریان ایدر تعبیسز ایراد
وزنه چك مصرفکی ایرادکله | راحت اول اهلله اولادکله
حق ویروب واسع اولورسه حالك | ادخار ایله برز اموالك

دفعهٔ

دفعه ایتمه تهی همیانك | نیجه بازیچه سی وار دنیانك
فضله مالك ولمیجق ایتمه بنا | ایلمه مالکی بیهوده هبا
اولمسون مصرفك اولدقلو فزون | که ضروری اوله سنی زار و زبون
مصرفك ایتمه کوزم نوری زیاد | نقدر واسع اولورسه ایراد
ویرمه دائم جاهه وسعت | ضمن خفتده در ایچی راحت
باغچه سیری اولورسه مطلوب | بتشوربنمك ایچون برمرکوب
مصرف آخور اولدقچه زبون | یوریلور آتلو پیاده ن افزون
نسخ ایدر قید صمان شاهانك | فسقی آلوده ایدر دامانك
جاه سرشاردن اولمه ممنون | دردك اولور بیودکجه افزون
دولت آهسته کرکدر جاری | قتی ممدوح دکل سرشاری
ایکی ماسوره صو ایتسه جریان | خانه ده جمله پی ایلر ویران
طولدرر باغچی اکرچه سیلاب | لیك ایلر دده دیواری خراب
منصب و جاهه هوسکار اولمه | طلب عزت ایچون خوار اولمه
اهل منصبده بولنمز راحت | حال بی عزلده در امنیت
ذلت عزلنه دکمز نصبی | صرفنه سربسر اولمز غضبی
اولمه پاشالق ایچون آواره | دوشمه بیهوده چه افکاره
باغلمه طنطنه طبله کوکل | دوردن خوش کلور آوازه دهل

پاشالق عمر سور محنتدر … حاصلی درد وغم وقسوتدر
نامی بر کوکبه جاهی عالی … لیک محنتله کچر احوالی
خاطری منصبی کیبی ویران … صورمه هیچ آخرت احوالی یمان
ظلم ایدرسه ییقلور خانه‌دن … ایتمسه بولمز اموری تمکین
چکدوکی محنت اولنسه تعداد … دکمز اول محنته مصر وبغداد
های وهوسیله ایدر عمری کذر … حاصلی اشک تر وخون جکر
پادشه قوروقوسی خود راحت سیوز … غزلنا کاه قیامت اندوز
نوبنو وسوسهٔ کونا کون … قوت واهمه هم کار جنون
نه بلادر نه مصیبتدر بو … نیجه دولت نیجه دهشتدر بو
غالبا کوردیکمز پاشالو … باخصوص آصف صاحب دالو
کندو نفسنده نکوکار از هب … حسن الخلق کریم الشاهب
ملکی التشیم ونیک خصال … صافدل صادق وپاکیزه مقال
اکثرین علما وفضلا … دین ودنیایه خبیر ودانا
مرحمت قاعده‌سن مستلزم … متواضع متأدب مکرم
عاقل ودینی قوی وکامل … سوزی صاغ نیتی خیر وعادل
معتقد زمرهٔ درویشانه … متوجه کرم واحسانه
واقف حال ومآل فقرا … مائل زهد وصلاح وتقوی

بنجه‌سی

69

نیجه‌سی وار که تحجر کن نیجه‌سی … پاشالق ضربا اولنمش تحمیل
نیجه‌سی صاحب پرهیز وعفیف … میلی یوق ماله اولنسه تکلیف
نیجه راضی دکل جاهندن … اغلر اکلر جوغی اکراهندن
کیمی اندیشهٔ فردا ایلر … خوفدن موتی تمنا ایلر
لیک مرکزلرینک احکامی … ظلمه پیوسته ایدر انجامی
ایتمسه دائره‌سی بسلنمز … سوزی حکم ایلسه ده اسلنمز
ایلمز مرتبهٔ صرفه صعود … خاصلر نامنه جوز معدود
قالمامش خاصه جای معمود … که ایده صرفه ایجک اقچه ظهور
انی اسلاف خراب اتمشلر … هر بری بر یل الوب کتمشلر
بولمغه دائره‌سی نشو ونما … اکا لازم قتی جوق بادهوا
منصبی زحمت ایله المشدر … بحر دینک دینه طالمشدر
دینک اما نیجه رنجیده وار … انی محتاج اداده ناچار
یرلو یرنده بساط والتی … ناقص اولمز پاشالق الاتی
بوقدر اکه ده کتمش مالی … دکل اولداخی ربادن خالی
منصبک مصرفی خود نامعدود … هیچ اولنمز اکا تعیین حدود
مطبخ واخور وتعیین خدم … داخلی خارجی اتباع وحشم
قوه قوللقجی ایله مهترلر … چو اسب وشتر واسترلر

بیراقاسمینی کتورمه یاده شقهٔ عقلکی ویرمه باده

انلرک هضمی دکل هیچ قابل اولمیجه اوقپودان زائل

سرکارنده اولنلر خائن ایشلری جمله اوینله این

لابد ایلر اوحرامی زاده حیله هم مصرفه هم ایراده

باخصوص اولنه تکلیف سفر الک یقینی کوزه‌ده رسمت نفر

سفره کتمکه عسکر لازم عسکره مصرف ایچون ده لازم

ظلمسز اقچه‌یه دستی ایرمز خلق ایسه کوز کوره مالن ویرمز

کشمکشلرله ایدر عمری کدر بوکه دولتمی دینور خاک بسر

بیسلنورمی هله کور دیل ونهار بونجه حیوان بوقدر خدمتکار

قوه قوللقجی‌لر اولور عفریت شیر درنده اولور هر برایت

بیک نیاز ایتسه قبول ایتمزلر بخشیش و ترخله سز کتمزلر

اشجینک قوراذین اوغلم حاقر کتخدا دیرسیسه سلطانم

صورمه امدشد ایدن اغالر زعمله هر بری برعنقالر

یا امیراخور یا سرتوابین هر بری معتمد دولت و دین

جمله‌سی کوردک کران قیمتلوم هپ مکملاتلوم عزتلوم

بش کیسه ویرسه ایدر استحقار اونه راضی اولورلر اولدم ناچار

پاشانک دینی ایسه غایتی یوق صرف ایکروزه سنه طاقتی یوق

خضری

خاطری نقد کدرله مالی کیسه‌سی کنج عدمدن خالی

اکلمز اینی مباشرلر ایسه جور ایدرلر نیه قادر ایسه

اومدیغن ویرمکه خود قدرتی یوق ویرممک سمتنه ده جرأتی یوق

ویرمسه جنک شکایت حاضر دردولتده مذمت حاضر

نشئلسون بوار القدم پاشا بوکا دولتمی دیرم بن حاشا

طوتالم صالح ایمش عاقل ایمش منصف و عادل ودریادل ایمش

ظلمک ادینی قویوب بادهوا منصبی بیلسوینی یغما

دیدیکمدر صلحای احرار ارتکاب ایلیه ظلمی ناچار

ظلمه مائللری وار دوافر عدل وانصافه کلنجه قاصر

مؤمنک تشنهٔ مال وجانی منعدم مرحمت وایمانی

قتل نفسیله مباهات ایلر کفری شمشیر ایله اثبات ایلر

نامی فرماندم نظام عالم عالمک نظمن ایدر کندو عدم

انلرک ظلمنی وار ایله قیاس وار دیغی ملکده قوللرمی اساس

ظلم تحصیلنه هپ آج وعریان ویرمدم هر بری مال المغه جان

ظلم تحصیلنه چکمش عزیب ذکر ایدر اقچه و فکری خدمت

قنده بولدی ایله ایتسه شتاب وار دوغی قریه‌نک احوالی خراب

فکری تاراج و هبا ایلیه‌رک یولده تخریب قرا ایلیه‌رک

نه تفحص نه خطاب ونه سؤال — کلور امر شرعه مشت کوپال
قریه خلقینی قومز تقییم — بند ایدر بولدیغنی زنجیره
دردمندانی دیزوب بحرایه — دست بسته کتورر پاشایه
اصلی یوق ماده‌نك جرمی عدم — دکلمز کمسه‌ده ایدرلر تجریم
بوکه بکوز دخی چوق جور وستم — چاك اولور یازسه کریبان قلم
بویله بویله ایدرلر جور وجفا — طوتدی یوز سمت خرابه دنیا
هب عمارات جهان اولدی خراب — قوندی دهقان یرینه بوم وغراب
ملك معمور دکل یوق ایراد — ایتدی ایراده تداخل بنیاد
ور غله طولسه زمین خانه‌یی — قویه جق یر بولمزلر مالی
بولدیلر فتح عجمده اصحاب — کنج شاهانه‌ده نیچه تحفه کتاب
برینه نصح یازوب کیخسرو — دیمش اولطور ملوکه پیرو
ملك طورمز اکر اولمزسه رجال — لازمر اما که رجاله اموال
مال تحصیلی رعیتدن اولور — باغ وبستان ور راعدن اولور
اولمسه عدل رعایا طورمز — عدلسز چتر اقامت قورمز
عدلدر اصل نظام عالم — عدلسز سلطنت اولمز محکم
کوش ایدوب حضرت فاروق کزین — حسن مفهومنه ایتمش تحسین
دیمش اول معدلت آموز کرام — حکمت شرعه موافق بو کلام

مطلب

ای طرازندهٔ دیوان خصال — وی فرازندهٔ دیوان کمال
ایتمه ز قوم جحیمه اقدام — الحذر الحذر اولمه قسام
اولمه دندان زن اموال یتیم — ایتدیکی نهیی انی خداوند حکیم
اولمه اللهی سورسك قطعا — طالب راه قضا وفتوی
جاهلك قطع طریقی اهون — رهزن شرع شریف اولمقدن
هله فتوایه قرشمز تزویر — مجتهد قولنی ایلر تحریر
قول فتواده بو هجنت یوقدر — انده تحریف شریعت یوقدر
کاه اولور انده ده واقع تحریف — صدر اقوایه کیچر قول ضعیف
عصرده لیك قضا مشکلدر — حکم حق ولیجق باطلدر
سیما اکثر ارباب قضا — ایتمز احکام خدایی اجرا
حکمدن اول ایدر حکمی مزاد — اول الور قنغیسی الورسه فریاد
او تهی دست که رشوت ویرمز — قاضی عواجییه نوبت ویرمز
منسی اندیشهٔ دین ودنیا — برطرف واهمهٔ روز جزا
علمی یوق اکثرینی مذهب ودین — چشمی محصول رشوتده همین
الده انداز وکیل ومیزان — ایلمش محکمهٔ شرعی دکان
قاضی دلال ومیانجی محضر — کتخدا قبضنه مالك حاضر

پادشاه قوردقوسی یوق حق قورقوسی یوق رشوته حرصی قدر دیننده چوق
ابتسنه دائنی مدیون چیقرد استسه مفلسی قارون چیقرد
نیجه سی صورت حقدن کورینور منع ایچون ظلمی حیالا اسورینور
قصدا اغلر کنو چشمنه دمع هب ایدر شهرتک اشراسنی جمع
دانه پاش اولوب ایدر اول شریر خلقه چشمنی دام تزویر
ایتمکه حق صریحی عاطل کورینور صورت حقدن باطل
بیلمین ساده دل بی فطنت صانور اول حیله حقانیت
سدّ ابوابده کاکین ایلر ناسه شرّت یولی تلقین ایلر
نه طریقیله اولورسه اومجل بولور اجرای فسادینه سبیل
شرع نامیله تسلطلر ایدر بیک و پاشایه تغلّبلر ایدر
حاکم عرفک اولور ظلمنه سد کندبنک ظلمی ولی اندن اشد
کندو افزونتر الور پاشادن اوشته مقصودی بودر غوغادن
عسکرینک هله حالی معلوم چادنه انلر اولورلرسه ظلوم
انلره ظلم مدار اولمشدر جمع اموال شعار اولمشدر
خادم شرع ایکن اما که قضات ایتمز ایتدکلری ظلمی اغوات
جلبنه الت ایدوب تقوایی مد ایدر ماله ید یغمایی
روزه سن خلقه ایدر بند زبان طعنه دن طاعتنی حصن امان

کیسه

کیسه کیسه النان مال یتیم توتون ایچمکده کل جرم عظیم
جمع ایدر کیسه و مال انواع توتونک کیسه سی اندن مکروه
دخل ایدرکه کیسه یه که توتونه باقوا و غلطلرک اما کوتنه
توتونک ذاتی سوزن اما اقچه سن الور اولنسه دعوا
طعن ایدر اولسه اکر خاتم زر زرک اما که کراتی وزنن ارار
کیجه اطلسله قوجر محبوبی طوتمز اطلس کیسه لو مکتوبی
رشوتک ادینی قویمش محصول کیم اوله ایتمیه محصولی قبول
ارض حجتنه کوزل فلحن اولور جرثی یردن قیتی چوق خرمن اولور
حیف ولحیف که شرع شاداب تیشهٔ رشوتله اولدی خراب
ظلمه دستنه دوشدی حیفا شمدی سن رشتهٔ شرع غرّا
لعنت اولماله که شرعی صاتسن حکم مولایی یبانه اتسن
حقی ابطال ایدرسن رشوت ایچون دینی ماله ویررسن دولت ایچون
بونی فکر ایتمه میسن ای کمراه که شرفله بودر اول شرع الله
انی تعظیمله جبریل امین ایتدی رایش رخسار زمین
که حقک قوللرینه خیر انام ایدی ابلاغ امور احکام
سن نه زهره ایله بوزرسن ظالم هیچ دیمزسن نیجه اولور احوالم
ارتکاب ایدرمیسن بو خسرانی فکر ایدن نائرهٔ یی ذاتی

ای گرامی گهر بحر کمال　　اولسون افزون کوششک بولالا
ایتمه بازیچه یه قطعا رغبت　　اولمه بازیچهٔ دست غفلت
اولمه دلدادهٔ نرد وشطرنج　　که اولور ادمه سرمایه رنج
علمی جهلندن اگرچه خوشتر　　شغلی بیهوده مالی بوشدر
باری اول علمه چالش مردانه　　برایه بینشکه نردانه
وار ایکن مصلحت ذکر وصلوات　　ایتمه بازیچه یه صرف اوقات
محض لطف حق اولان نکته نفس　　حیفلر کیم اوله مصروف هوس
بودر اگله وار ایسه عرفانک　　دم غنیمت دیدوکی یارانک
حیف کیم مایهٔ اوقات یقین　　اوله غیرتدهٔ شغل خسیس
مکر ابلیسدر اولده ناسه　　اولمه بسته عمل وسواسه
لعب ولهوک صوکی واویلادر　　وار ایسه فائده‌سی غوغادر
گرچه آسایشه بر آلتدر　　دقت اولنسه عجب غفلتدر
خنده یا قلقله لهو اندر لهو　　لج یا عربده سهو اندر سهو
طفله نوسا له سزادر بازی　　ایلمه کودک ایله انبازی
عادت مرد سزاوار رجال　　علم وعرفان وعبادات کمال
اولمز ارباب دله حالتخیز　　استخوان پارهٔ خشک وناچیز

ایلمز

ایلمز عاقل اندیشه کمال　　مردهٔ حیوان کمیکن ذوقه مدار
برزمان اولدی واولور نائل جان　　گرز اوینار دی سنک کبی همان
سکا عبرت ویرجک پردهٔ فنا　　سن ایدرسن انی آلات هوا
لعبه منسوب تعرق اولنور کوذز اولور　　کسب دنیایه بیله رهزن اولور
لعب عمددن دلکی صاف ایله　　گوره لایقمدر انصاف ایله
عملک اوله تعصب ایله ستیز　　کش وماتایله کیچه عمر عزیز
دیرکشاد ایتمکه ویرمز فرصت　　ششدر دهرده یوقدر راحت
دوشش امتدایله زار اولمه　　یالوار ویر بر کمکه خوار اولمه
گرچه عبرتله باقن اهل نظر　　ایکی زارده دیدیلر شمس وقمر
ششدری شش جهت کون ومکان　　بیلدیری لیل ونهار دوران
بیلورک جنبشی خود تابع زار　　نیرینه نته کم لیل ونهار
ذهن تشحیذی ایچون بعض کبار　　ویردی شطرنجه اباحتله قرار
بوالعجب نقشدر الحق شطرنج　　سترله طیطلو گنج اندر گنج
جمله بازیچه لرک احسنیدر　　خانه لر فکر اوینک دوریدر
نیجه منصوبه دوشر ذوق انگیز　　نیجه بازیچه دوشر حیرت خیز
شبهه سز ذوق اولنور سیرندن　　گلمز اول ذوق وصفا غیرندن
سفرهیی صفحهٔ نقش عالم　　صورت معرکهٔ هند وعجم

بربنه متغایر آلات   بر برینه متخالف حرکات
کیمز هر برسی حدّندن   چیقمز هر برسی سدّندن
اصلی برلیک مخالف صورت   صورتنه اتدی ترتب حرکت
اتقوبار دیمی زمان کردخیال   فرزخودکامه اولور تند مجال
ایدر اولورسه بو بازیچه زبون   بر پیاده شه دورانی زبون
ایلسه عکسنه بازی آلات   شاه چوبین ایدر شهرخ مات
عقلنک صورتیدر اوستادک   اوستا تبعی استعدادلک
آلتک بو قدر اوبوندن خبری   ظاهر اوستادینک آنده اثری
بونه دانه دخی چوق قدر نیجه راز   کشفه باشلنسه اولور قصه دراز
لعب لهو اولدوغنه دنیانک   نصّ شاهد یتشور دنیانک
جمله بازیچه در واردر غریب   فتح اولور هر کیمه اولورسه نصیب
لیک اصحاب نظرنا دردر   اهل لعبک نظری قاصردر
اوناین ذوق ایچون اونارکی   نیلمسون ذائقه عرفانی
بو شهوده دوشرن رغبتنی   بوله مز اوینک لذّتینی
لعبه محتاج دکلدر عارف   سرّ بازیچه سز اولور واقف
ابتلا مرتبه سنده نیجه لر   اویومز صبحه دک اوینارکیجه لر
دوشر اوزتا به تعصّبله عناد   حدّت نفسیده ایلر امداد

قوبادر

قوبار خصمی ایله دعوایی   اونودر آخرت ودنیایی
کندو دعواکن صدر لجاج   خانه ده اهل وعیالی قالور آج
یکلورسه اولور احوالی خراب   خلقه دشنام ایسه ادنای جواب
نیجه سی کندویه دشنام ایلر   کندوسن مسخرهٔ عام ایلر
ذوقدندر چیقر محنت اولور   سیر ایدنلر اوضاعنه تفلت اولور
ظن ایدر ذوق بونی چوق احمق   مبتلا اولمسون کمسه یا حق
علم تحصیلنه کلدکجه کلال   ذهن تشحیذی ایچون اولدی حلال
اولمیه لیک توغل د آثم   کاه بر چیدر اوله که قائم
مجتهدلردن بو قدر رخصت   ایتمه اوقاتی وقف غفلت
بو قدر وار ده له شطرنجه جواز   ششدره لیک آلات ایتمه دراز
برمک اولی لعبدن اولسون خالی   چونکه جائز دکل استعمالی

ای زرناب عزتا لخفت   معدن آرای جهان حکمت
کیمیا سازلغه ایتمه شغف   ایلمه مالکی بیهوده تلف
اولمه زنهار بو سودایه اسیر   اوله جوق حالده کلدر اکسیر
بوق بیره ایتمه تهی همیانک   بوته یه قویوب ارتمه جانک
کیمیاکاری صنعت صانمه   مبتلانک سوزینه الدانمه

اسمی و اجسمی ولی ناپیدا … کیمیا ایله جهانده عنقا
مال ایچون مالکی سوزان ایتمه … خاطرك غایه قوربان ایتمه
بوتنه لرده کلّه فقر و فنا … انی ظنّ ایلمه آلات غنا
جامه کن قبه لری ایتمه قیاس … که مس اندن ایده تبدیل لباس
کیمیا صنمه که صنعتله اولور … معجزه ایله یا کرامتله اولور
بوکوکرد و کومر ایله اولمز … کار حق نار ایله صورت بولمز
دهن و زرنیخ و کوکرد و زیبق … مس اولسونمی مدار رونق
اکه نه قرع و نه انبیق کرك … او نفسدر اکا توفیق کرك
چوغنك غم جگرین خون ایتمش … کیمی کوردك ایشی آلتون ایتمش
قالور اربابنه چیقسه طره سی … النك کیری کوزینك قره سی
صورتن ایتسه ده فرضا تغییر … صنعت اولور اکا دینمز اکسیر
رنکنه صنعتله ویرسه ده تاب … قزلن تیز چیقارر تیزاب
نه نقدر چکسه ده تغییر امك … فاش ایدر سر نهانینی محك
بولسه رنك ذهبیت تمهید … هیچ تحقیقه اویار می تقلید
قلب اعیانه اولورسه امکان … کیمیا فعلی ده اولور آسان
قلب اعیان و حقایق چو محال … کیمیانی دخی بیل محض خیال
بشقه کوکبلری وار سیم و زرك … اولسون اسرار خدادن خبرك

75

بولان اول کوکبی تسخیره توان … او ایدر ایلسه قلب اعیان
اولیانك کرمی بودر اطواری … یوخسه صنعتله دکلدر کاری
بته مز قوّت قدسیه سزایش … مالی یقمه یوری چکمه تشویش
اولیا ایلر ایدرسه میسی زر … مس دکل هرنه یی استرسه ایدر
ایتمز امّا کوزه در اذن خدا … انلرك مشهدیدر عین رضا
بو زمانلرده اولورسه اکسیر … اولمز الّا نظر شاه و وزیر
اهل دنیایه وزیران و ملوك … اهل عرفانه امیران سلوك
مبتلادر دخی چوق کمسه بوکا … برسی اولمدی امّا که رسان
کیمیا ایتدی چوغن سرکردان … قلب ماهیته سرخود امکان
خانمانن بوشادب نیچه امیر … خام سودایه دوشوب اولدی فقیر
دوشروب نیچه لرندن دامه … کردیلر مالدن اوزکه وامه
بکزر اول کیف خور معجونه … دوشرر غیری ده افیونه
ایلیوب زیر زمینلرده مکان … بیم باصقندن اولور پنهان
قپانوب شیره وش کوندزلر … چیقه مز حقیچو ییلدزلر
ییر ایدر زیر زمینده زندان … برهوا داری کورك برسندان
اهلی یوق که اوکرنه حال و قال … صرف ایدر تجربه یه اموال
چو ایدر بو عمله خیلی جه مال … بولمز اندن ینه حال و مآل

غیری بر طنجه یه باشلر ناچار | بلکه اجزایی دکرله تبه کار
بو عجب جوغنی طالب مال | کورمك استر نیجه اولور صورت حال
کاه تکلیس و کهی استقطار | از ما یشله کیچر لیل و نهار
حل عقدیله جالشور لیل و نهار | که بوله دست رس شمس و قمر
کیمیا کر سوزیله سیر اولمز | اصطلاحاتله اکسیر اولمز
بوج نا دیدن اولورسه پرتاب | اوجه مزاوج حقیقتده عقاب
نا دیله عبدك اولور عقد عجب | دستنه نیشتر اولورسه عقرب
طین حکمتله یاپلمز بو بنا | ایدر اجزاسنی تصعیدی هبا
کیمیایه الی ایرمز ناچار | قلبیر نلقده ایدر کاری قرار
کیمیا دقعه یسی جوق در اما | بری مشهور در ایله اصغا
بر زمان ایچره مکر بر عطار | ایلمش بر نیجه التونی غبار
ایدوب آمیخته چند اجزا | قومش آدینی طرامون خطا
ضاتمش اجزا دیو بر عطاره | المش اول وجهله بر قچ پاره
عرضحال ایدوب او شهرك شهنه | ایلمش وضع جبین درکهنه
دیمش ای پادشه عالمگیر | بنم اوستاد فنون اکسیر
بیوریلورسه قولوکه حسن نظر | ایدیم بر کنجکی پر کوهر و زر
شبهه ایلرسك اکر او تمه ده ساز | لله الحمد در تجربه باز

بر نمونه ایدیم سکا عیان | کندو چشمکله کوروب صکره اینان
بو سوزی ایشیدیجك شاه کرم | میل ایدوب خاطری اولدی خرم
دیدی کوستر کوره لم صنعتکی | بیله لم مرتبهٔ قدرتکی
یازدی بر دفتره بر قچ اجزا | برینك اسمی طرامون خطا
دیدی آماده ایدك بونلری هپ | هنرم کوستره یم سکا بو شب
شاه امریله سکردوب خدام | الدیلر جمله اجزای تمام
اولمدی لیك طرامون پیدا | دیدیکی اکسیر کرامی ملکا را
طرامون در بوکا جزو اعظم | کیمیا اولمزا اولمزسه اتم
شاه تأکید ایله ایتدی فرمان | که بولنمق کرك البت بو زمان
بری بر بر نیجه کیروب عطاران | ارادیلر آنی دکان دکان
عاقبت بری بر اجزا | بنده وار نامنی بلمم اما
کوتورك بلکه بو در مقصودی | ذکر بو قشهرمزك موجودی
کیمیاکر کورجك دیدی بلی | بودر اکسیرك اهم عملی
کردی تنها شهله بر جایه | اوردی حیله کوروکن اجزایه
ایدوب اجزای عمله اتلاف | قدره تك قعرینه دوکدی زر صاف
بوته یه قویوب ایدوب استحلال | زر سبیکه زری ایتدی پیدا
عقلنی الدردی کوروب شه جهان | دیدی تحسین ایدوب ای رند زمان

افرنیلر سکا هم صنعتکه   فن اکسیرده اهلیتکه
لیک وارمی بونی تکمیله سبیل   طرامونی نیجه ایتسک تحصیل
دیدی اول رند که اکسیرنما   ایتمک استر سفر ملک خطا
دیدی شه ینه مکرسن کیده سن   غیری بیلمز بو اشی سن اید سن
دیدی فرمان سنک ای شاه جهان   اید یم بو لکه جانم قربان
ویردی اول شاه اکا چوق مال   ایلدی شهر خطایه ارسال
الدی اول کنجی او رند عیار   کلدوکی سمته ینه ایتدی فرار
کنجه نائل اولان اکسیری نیدر   او کیدشدر که کیدر دخی کیدر
بو خبرله طولوب افواه جهان   اولدی حیران عقلای دوران
واردی اندن مکر بر درویش   عالمک بی خبرندن دلریش
قندم کوش ایلرسه بر احمق   دفتره عادتی ایدی یازمق
کوروب اولدیغینی شاهک شاهی   دفترک باشنه یازدی شاهی
ایشیدوب شاه انی ایتدی احضار   دیدی نامکش نا هشیار
سویله واقعمی بو تحریرانک   حمقمه وارمی سنک اثباتک
دیدی بر دزد که مجهول الحال   الینه کیرمشکن مبلغ و مال
بردخی سمتکه عزم ایتمسونمی   عقل و دانش بوجزم ایتسونمی
بو قدر مال ایله اول فرزانه   کلمز اوله مکر اول دیوانه

کینه دن

کینه دن خاطریکی صاف ایله   یازمایمی سنی انصاف ایله
دیدی شه یا کلیجک نیلرسن   اولزمانده نه جواب ایلرسن
دیدی شاهم وارانک اسانی   سنی بوزوب یازارم بن انی
هله بن بلدیکم ای جان پدر   علم اکسیرده انجق بو قدر

دیدی اعلم وارسه بن بلمم
اوده اعلمدرکه الله اعلم

ای قلمران کتاب امال   نظر انداخته حسن مال
کرستانبوله دوشرسه سفرک   منصبه ایتسه تعلق نظرک
اولمه رهبرده تدریس و قضا   قاضی عسکرده اولورسک فرضا
ضمنه زنهار نی راحتلی طریق   امن و اسایشی یوقدر تحقیق
او طریقک خطری بی حددر   انتظار املی ممتددر
سلسله قیدی اوزون سوددر   پایه‌لر موصله غوغادر
اول حالی ضرورتله کیچر   کرچه کیم اخری عزتله کیچر
اول و اخرینک لذتی یوق   عزلدن منصبنک محنتی چوق
اللیدن صکره اولوب اهل شعور   حرمیله حلب و شامه کیدر
عزم ایدر ایتمکه منصبده صفا   اکا ده ایلرسه عمری وفا

نقد رنجم نیاز اکسه کرک — نائل اولنجه نلر چکسه کرک
ضعف تن نقص قوی هنکامی — طی ایدر جاده مصر و شامی
اولیجق قوت ذاتی زائل — اولور اسباب هوایه نائل
ایدر اقصای بلاده سفری — صورمه یوللرده کی خوف خطری
وارسه ده منصبه راحتمی کورر — باشی غوغاده سلامتمی کورر
اهل بلده ایله مواسا ایلر — که مدارا کهی غوغا ایلر
دیشوی دینه ایلر همت — لغوی دینی قالور در ذمت
دوکلور غزلی زماننده شکایت — اکا چاره ویروب ایتمک اسکات
بر نیجه منصبه ایلرسه سفر — حذ هفتادی ایدر سنی کذر
صکره استانبول ولور صدری کلور — طی اولور روز شب قدری کلور
راحتی محنتی صدرک معلوم — طول اسایشی امر موهوم
انده ده یوقمی بکر بیم خطر — ایتدیلر دردوسه کاهی سفر
برکون الدن چیقر صدری فقیر — اولور آخر وجع صدری اسیر
فرقیله کرچه ملازم سن سن — اوقیوب یازمغه عازم سن سن
بود راحوال طریقیله شکیب — ایدر حق خیرلوسن سکا نصیب
بیلوردم اهلی دکلسن اما — اولمه جویای طریق امنا
مال میریه قارشمه زنهار — ایلمه عیشکه میری مدار

بی خیانت

بی خیانت ایدرسن حرکت — کورمزاد باب خیانت برکت
مال ایچنده ن یمه سن ایش تمیز — بر ییسک صکره یبانه کیتمز
قوصدردلرانی هنکام حساب — باخصوص اوله خصومتک کتاب
بن امینم دیو هیچ اولمه امین — کیم صابر میزییه ایتکدرم تمیز
تولیت جانبنه میل ایتمه — خانکی یاوزده سبیل ایتمه
ایلمه مالنی وقفک اتلاف — کیرمسون جیبکه مال اوقاف
شرط واقفدن اولنورسه عدول — خصمک اولور سنک آل رسول
شرط واقفله قناعت مشکل — ایتمسه وقفه خیانت مشکل
متولیلرک احوالی تباه — حق حضورنده اولور روی سیاه
طوته لم کوردی حسابن کتاب — نه ویرر واقفه محشرده جواب
انجذاب اوزده ایسه منصبه جان — حق ویره اوله سن اهل دیوان
کومدم بن هله بو دولتده — خواجه لکلر قدرین راحتده
جمله نک معتبر و اسانی — منصب خواجکی دیوانی
خواجه لقدن بری اولورسه نصیب — سور روسی کوزینه ایتمه شکیب
عزت اولمزا وقدر یاتمده — چوق شرفدر هله وجدانمده
هب کمال او وزره اساس دولت — عز و رفعت و شان و شهرت
جمله نک معتبر و محترمی — جمله نک منتخب و مغتنمی

غیر یلور دکلو بیخی زحمتی یوق   بنه اول طائفه دن راحتی یوق
باخصوص اوله پسندیده صفات   اکا منضم اوله محمودی ذات
عقل و عرفانی اوله علمی اوله   ادب و مسکنت و حلمی اوله
استقامتله اوله معرفتی   پاک و مستحسن اوله هر جهتی
اولمیه طعنه یه اطواری هدف   منصبه ذاتی ویره عز و شرف
اعتماد ایده ملوک و وزرا   اعتبار ایده صدور و وزرا
اوله غیرتکش دین و دولت   خیرخواهنده ملک و ملت
بوندن اعلی دیجک دولتی اولور   مرکز امن و سلامتی اولور

حق ویررسه اوله سن اهل قلم
خواجه لکلرده دیانتله علم

الله الحمد تمام اولدی سخن   ایده لر ادعیه خیره ذهن
حضرت حق سنی معمور ایتسون   غصه دن خاطرکی دور ایتسون
اوله سن عزتله برخوردار   ایده سن عمر طبیعی یه کذر
خیر ایده حضرت حق انجامک   اعتدال اوزره کیچه ایامک
ویرسون الله سکا عمر دراز   اوله سن علم و عملده ممتاز
اوله سن قائم محراب صلاح   بوله سن مرتبه فوز و فلاح

اولمیور حقه و خلقه مغضوب   سنی الله ایده محبوب قلوب
مسلکک اوله رسوم آداب   خلق سندن ایده لر شرم و حجاب
استانک اوله ماوای سرور   خاندانک اوله مشتای حضور
جمع اوله خانه خیر و برکت   کیرمیه کیسه که مال و ثروت
لقمه زهر دیمیه سن   نه کوزل باده هوا دیمیه سن
اوله سن دغدغه دن آزاده   اوله هر استدیکک آماده
رزق ایچون چکمیه سن رنج و تعب   نعمتک اولمیه محتاج طلب
ایریشه نعمت حق بی زحمت   حاسدک کورمیه روی راحت
بوله سن نعمتنی سعی و عمل   کوره سن راحتنی جنک و جدل
احتیاج ایلمه سون دستکی پست   بخشش ایده سن اوله سن بالا دست
دهنک خواهشه باز ایتمیه سن   تکریدن غیره نیاز ایتمیه سن
کشف حال ایتمیه سن بیهوده   التجا ایتمیه سن نامرده
هر نیه ایتسه تعلق نظرک   اوله آسانلغله ماحضرک
غیرک اولسه نقدر اشیاسی   بولنه سنده انک اعلاسی
یاسله چشمی پر اشک ایتمیه سن   کیمسه نک حالنه رشک ایتمیه سن
قلبکه بولمیه مدخل وهام   کوزلرک کورمیه کرد اوهام
دوشمه اول محنته کم آه ایده سن   کورمه اول حالی که اکراه ایده سن

کیمسه دن چکمیه سن خشیت و بیم   دستکیرك اوله ستار کریم
خاطرك اولمیه پامال ملال   ایرمیه دولتکه دست زوال
هیچ خمیازهٔ غم چکمیه سن   عمرك اولدیغچه ستم چکمیه سن
سنکه میل ایدرسك کوهر اوله   طبراغه ال اوره‌دسك زر اوله
فتح اولوب مخزن کنج غیبك   نقددن اولمیه خالی جیبك
اولمیه مصدر خواهش دهنك   کوستره ناز مالڭ سخنك
مالدن اولمیه خالی بوجاغك   ناردن اولمیه خالی اوجاغك
لطفدن غیریه دست اچمیه سن   خلقه لطف ایلمدن قاچمیه سن
لبك اولسون سخن ادای کرم   دهنك ماشطهٔ لفظ نعم
چوق اوله مالك ایله اولادك   ارته اولادك ایله ایرادك
مظهر موهبهٔ حق اوله سن   ایو اولادده موفق اوله سن
کورمه دردسر و چشم و دندان   اولمه محتاج حکیم و درمان
خلعت عزت اوله دوشکده   شاهد عافیت اغوشکده
زیر رانکده اوله توسن کام   اوله سن نائل کلکشت مرام
وارەسن سیر کل و یاسمنه   باغدن باغه چمندن چمنه
ملك کلزارك اوله پای نسیم   وقف اوقاتك اوله ناز و نعیم
اولمیه باغ دلك پژمرده   کیمسه دن اولمیه سن ازرده

80

حاطر خصمکی ویران ایده حق   جمله مشکللرك اسان ایده حق
دشمنك وارایسه پامالك اوله   خلق پروانهٔ اقبالك اوله
کیمسه دن کورمیه سن چین جبین   نولدیغین بلمیه سن اه و انین
دشمنك خنده یه حسرتکش اوله   سینه سی پازده اتش اوله
ویرمیوب مهر تمسك دینه   بلکه هیچ کرمیه سن مابینه
کیمسه نك اولمیه سنده حقی   کورمیه تختهٔ بابك دقی
حصمنه محکمیه کتمیه سن   امر شرعك سوزین ایشتمیه سن
مال و ملکده ضرورت چکمیه سن   صحن عالمده کدر چکمیه سن
دائما صفح جمیل ایشلیه سن   خلقه سن حقکی باغشلیه سن
دعوته کتمیه سن بی عزت   خانه‌دن چیقمیه سن بی رغبت
دائما خرم و خندان اوله سن   جامه پوش سر و سامان اوله سن
هر شبانکه یاقه سن شمع عسل   کیرمیه مجلسکه دود کسل
دسته بسته دوره لر خدامك   عیش عشرتله کچه ایامك
یاپدروب تازه بتازه جامه   کهنه کیدرمیه سن خدامه
پایمال ثقلا اولمیه سن   طعنه کاه عقلا اولمیه سن
بولمیه طعنه محل کیمسه سکا   دیمیه کیمسه بو دوشمزدی اکا
ایلسون کوشکی کل حرف طرب   کوشك اولسون سبب خندهٔ لب

الحاكمي ملا محمد (...)

بقجه دن

بطحان ٨

نوكى ٨

هر شبك قدر اوله هر روزك عيد

سورهسن دولتايله عمر مديد

چون ابو الخير قونلدي نامك

خير ايده حضرت حق انجامك

تمت